NATUURPUNT DE BRON 25

De Bron • Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt De Bron v.z.w., voor natuur & milieu van IJzer tot Leie

Jaargang 23, nummer 90, zomer • juli, augustus, september 2015

Afgiftekantoor 8900 Ieper 1 • Erkenning: P2A6223 • V.U.: Rudy Claeys, Haiglaan 75, 8900 IEPER

B B L
TWEEKERKENSTRAAT 47
1000 BRUSSEL

Colofon

Natuurpunt De Bron vzw
Secretariaat + documentatiecentrum
De Blankaart, Iepersteenweg 56, 8600 Woumen
Tel. 051 54 52 44
E-mail: info@debron.be - Website: www.debron.be

Openingsuren
Elke werkdag van 9.00 u. tot 16.00 u.
Tussen Kerst en Nieuwjaar: gesloten.
De Bron: Driemaandelijks natuur- en milieutijdschrift.
Verschijnt elke seizoenswisseling.

Artikels
De auteurs dragen de volle verantwoordelijkheid voor de inhoud van hun teksten.
Overname van teksten of illustraties uit De Bron mag, mits vooraf de verantwoordelijke uitgever te contacteren.
Vermeld steeds duidelijk DE BRON!

Abonnementen
Door lid te worden van één van de deelverenigingen van Natuurpunt De Bron vzw en het vermelde minimumbedrag te storten voor de vereniging van je voorkeur of door €10,00 te storten op rekeningnummer IBAN BE77 0682 1226 6642, met vermelding: 'Abonnement De Bron'. Zie blz. 47.

Redactie
Sofie Butaye - Rudy Claeys - Guido Quaghebeur - Lieven Stubbe - Guido Vandenbroucke

Eindredactie Lieven Stubbe
Oplage 2500 exemplaren

Werkten mee aan dit nummer
Dirk Becuwe – Klaas Bogaert – Peter Bossu – Filip Boury – Wim Bovens – Johan Carette – Rudy Claeys – Rik Clicque – Dieter Coelembier – Patrick Debeuf – Gilles De Vooght – Olivier Dochy – Luk Dombrecht – Geert Dujardin – Wim Duran – Marc Espeel – Hans Godderis – André Gysel – Christine Hanssens – Piet Hardeman – Marc Kino – Isabel Lemahieu - Caroline Ostyn – Guido Quaghebeur – Miguel Ramboer - Johan Seys – Stef Spruytte – Lieven Stubbe – Sonja Taveirne – Ann Top – Guido Vandenbroucke – Paul Vandenbulcke – Leo Vanhecke – Pieter Vantieghem – Floris Verhaeghe – Fons Verheyde – Xavier Vlaemynck

Verantwoordelijke uitgever
Rudy Claeys, Haiglaan 75, 8900 Ieper

Druk en lay-out
De Bron is gedrukt op papier, gewonnen uit duurzaam bosbeheer.
Drukkerij Lowyck, Oostende

FSC www.fsc.org MIX Papier van verantwoorde herkomst FSC® C014229

Dranouter Festival 2015 Bestel nu je Natuurpunt-ticket !

Op 6, 7, 8 en 9 augustus 2015 slaat Festival Dranouter opnieuw zijn tenten op te midden het heuvelende landschap nabij de Franse grens. Net als vorig jaar werken Natuurpunt en Dranouter Festival weer samen om de natuur, en meer bepaald het leefgebied van de geelgors, in dit landschap veilig te stellen.
De geelgors is in 30 jaar tijd met maar liefst 80% achteruitgegaan. De grootste oorzaken zijn het verdwijnen van zadenrijke graanstoppels en kleine landschapselementen. Daar wil ook Festival Dranouter iets aan doen.

GENIET VAN HET FESTIVAL ÉN STEUN DE GEELGORS

Per *Natuurpunt-weekendbiljet* gaat er 5 euro naar de aankoop en het beheer van natuurgebieden in het Heuvelland. Bovendien nemen we concrete initiatieven om de geelgors te beschermen, zoals de aanplanting van nieuwe hagen en houtkanten en het beheer van graanakkers als voedselveldjes voor vogels en andere dieren.

Het festivalprogramma raakt stilaan bekend en de voorverkoop is gestart. Je kan vanaf nu opnieuw je Natuurpunt-weekendtickets bestellen. De prijs voor het Natuurpunt-weekendbiljet is dezelfde als bij een gewoon ticket: 110 euro (+2,5 euro reservatie). Het voordeel voor natuurbescherming is niet minnetjes: per weekendticket gaat er 5 euro naar de concrete bescherming van de geelgors in het Heuvelland.

In 2014 werden er 550 Natuurpunt-tickets verkocht en op de festivalweide konden we veel nieuwe leden maken. Een mooi resultaat, maar dit jaar willen we nog beter doen! We voorzien opnieuw een mooie stand op het festival en dit voorjaar houden we nog een leuke actie in petto. Maar dat houden we nog even geheim.

Dus: wacht niet langer en bestel nu je Natuurpunt-weekendbiljet.
Tickets en info:
www.natuurpunt.be/dranouter ; www.festivaldranouter.be/nl/tickets

Foto: Rudy Claeys

Pop van de kleine ijsvogelvlinder

Sedert enkele jaren is de 'kleine ijsvogelvlinder' een vaste waarde in een aantal bosgebieden binnen onze regio. Deze aanwinst is geen gelukstreffer, maar het resultaat van jarenlang en consequent werken aan meer natuurontwikkeling in onze bossen.
Tot begin de jaren 1990 bleef bosbeheer in openbare bossen vaak beperkt tot jachtbeheer en houtcultuur. Maar dankzij nieuwe inzichten en de inzet van enthousiaste, vakkundige bosbeheerders kregen nogal wat bossen meer ruimte voor natuurontwikkeling. Ook letterlijk: open plekken en brede bosranden kunnen wonderen opleveren voor de bosnatuur. De kleine ijsvogelvlinder is zo'n wondertje.

Natuurfotograaf Johan Seys kon deze mooie pop vastleggen in de Galgebossen bij Elverdinge, waar natuurontwikkeling al bijna 20 jaar het leidmotief is.
De rups van deze vlinder propt zich vol met kamperfoelie, de mooie vlinder (zie blz 34) is actief in juli en augustus. Wil je deze vlinder life spotten? Kom dan langs tijdens het vlinderweekend op 11 en 12 juli in de Galgebossen. Een mooie reden voor een bostocht deze zomer!

Tekst: Lieven Stubbe
Foto: Johan Seys

Edito

Beste Joke,

Je hield je eerste publieke optreden als kersvers Vlaams minister van Leefmilieu op de Blankaart in 2009. We vierden 50 jaar Natuurreservaat de Blankaart. Je had voor de gelegenheid een groen jasje aan. We namen je mee in de boot op de Blankaartvijver. Je luisterde, je sprak bemoedigende woorden over het belang van de natuur en het engagement van vrijwilligers. Je was amper 39, een minister uit een nieuwe politieke generatie. We waren vol verwachting. Je ging diezelfde dag ook nog op werkbezoek bij muziekclub 4AD in Diksmuide. Je meende het blijkbaar, je wilde ook als nieuwe Minister van Cultuur kennis maken met het werkveld.
We gunden je een inwerkperiode en wachtten op de nieuwe frisgroene wind die door de Vlaamse regering zou waaien. We bleven wachten, even voelden we een stille bries. Maar ook die verdween algauw. We lieten ons vertellen dat je wel een visie had op het natuurbeleid in Vlaanderen, dat je het echt meende en je wel veel wou doen, maar niet mocht. Van je baas. We hoorden dat je aan het handje moest lopen van toenmalig Vlaams Minister-president Kris Peeters. Dat die drommelse Kris, die toen zelf ook nog Vlaams Minister van Landbouw was, voor de zekerheid enkele van zijn trouwe Boerenbondsoldaten op jouw kabinet had geïnstalleerd om je in de gaten te houden en je tijdig bij te sturen als je het te groen meende. We hadden met je te doen. We vroegen het ons af hoe je het volhield om als ambitieuze nieuwelinge zo gekortwiekt te worden door mannen uit het oude regime. We dachten aan dat groene jasje. Zou dat ergens diep in je kast hangen of gebruik je dat nu als je wat gaat werken in je tuin?
Toen we vorig jaar bij de vorming van de nieuwe regeringen hoorden dat je verlost was van je voogd Kris omdat hij naar de federale regering trok, laaide bij ons hoop weer even op. Maar ook nu weer niet voor lang. Je bleef in de nieuwe Vlaamse regering wel Minister van Leefmilieu, maar je kreeg er de bevoegdheid landbouw bij en nog meer van die Boerenbonders op je kabinet.
En toch gaven we je nog even het voordeel van de twijfel. Misschien zou je de landbouw kunnen vergroenen. Misschien zou je de Boerenbond kunnen overtuigen dat ons Vlaamse landschap gediend zou zijn met een verwevenheid tussen landbouw en natuur. Dat er per definitie geen tegenstelling hoefde te zijn tussen beide. IJdele hoop. Al gauw bleek wie je echte raadgevers zijn, de klassieke landbouweconomen. Je kiest voor een harde scheiding tussen natuur en landbouw. Dat merken we aan je beslissingen, dat merken we straks nog meer aan ons landschap. Nochtans heb je alle troeven in handen om het anders te doen. Nog nooit is er in Vlaanderen zo'n groot draagvlak geweest voor behoud en ontwikkeling van natuur en landschap. We voelen dit elke dag, we zien het elk weekend. Het aantal natuur- en landschapsgenieters neemt steeds toe. Mensen zoeken de open groene ruimte dicht in de buurt om te wandelen, te fietsen. Na een geleid bezoek aan de Broekelzen, over de Sulferberg of na een boottocht op de Blankaart komen de mensen ons met een "wauw"-gevoel bedanken. Op vele plaatsen in Vlaanderen heeft Natuurpunt het verschil gemaakt. Zijn er vogel-, dier- en plantensoorten gered omdat Natuurpunt die gebieden waar ze nog leefden heeft aangekocht. Met de steun van vele vrijwilligers. Op die manier zijn vele prachtige natuurgebieden ontstaan. We leggen wandelpaden aan, bouwen vogelkijkhutten en organiseren tal van natuuractiviteiten.
En net op dat moment, beste Joke, wil je een beleid voeren dat daar fors tegen ingaat en het draagvlak negeert. Je wilt de aankoop en het beheer van natuurgebieden drastisch hervormen. De steun voor aankoop en beheer van erkende natuurreservaten kleiner dan 10 hectare schrappen. Nochtans liggen precies die kleine parels op wandelafstand van woonkernen. Kleine natuurreservaten zijn ten dode opgeschreven. Je wilt natuurbescherming beperken tot de grote door Europa beschermde gebieden. Alles wat daar tussen ligt, geef je op. Daar laat je landbouw zijn zin doen en het landschap verschralen. Nochtans weet iedereen dat het beschermen van geïsoleerde stukken natuur niet volstaat. Een goede ruimtelijke samenhang is van levensbelang. Populaties planten en dieren raken anders geïsoleerd en worden kwetsbaar. Verbindingen tussen deze gebieden zijn nodig om de soorten in stand te houden. Daarom voorziet het Vlaams natuurdecreet in natuurverbindingsgebieden. De provincies moeten die verbindingen realiseren. Waterlopen zijn daartoe het best geschikt. Maar onze provincie maakt daar geen werk van. Een politieke keuze, ingefluisterd door de Boerenbond. En al doen de regionale landschappen hun best om het landschap groen aan te kleden, toch verdwijnen er jaarlijks meer poelen, hagen en houtkanten dan het aantal nieuwe dat zij aanleggen.
Beste Joke, we zullen het straks merken als we door de Westhoek fietsen.
Tenzij je dat groen jasje alsnog uit de kast haalt. Want het stond je goed.

Guido Vandenbroucke
Voorzitter

Inhoud

02 Dranouter Festival 2015
03 edito + inhoud
04 spuit glyfosaat en alle kruid vergaat
06 publiciteit
07 De Blankaart anders bekeken
08 broekwandelen en fluistervaren
10 publiciteit
11 pionieren in de zuidelijke Westhoek
14 publiciteit
16 Japanse haver en akkervogels
18 publiciteit
19 bokaalkluifzwammen
19 zeldzame zweefvlieg
19 Groen Ieper
20 publiciteit
21 water- en moerasplanten in Lampernisse
28 Holder de bolder door Lampernisse
29 Zomerse activiteiten
30 publiciteit
31 Zomerwandelingen in Heuvelland
34 Vlinders op de helling?
36 publiciteit
37 2 nieuwe slakken in de regio
38 publiciteit
39 vreemde vogels in de IJzervallei
40 publiciteit
41 reuzenbereklauw, een lastige exoot
42 nieuwe aankoop in de Broekelzen
43 wandelbrug Vleterbeek: eindelijk geopend
44 activiteitenkalender

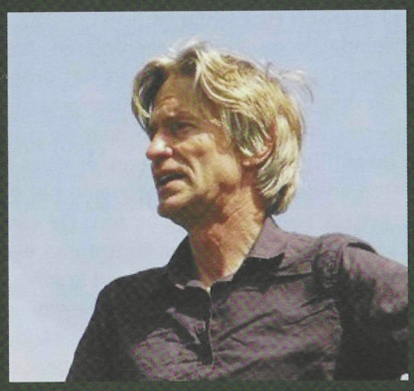

NATUURPUNT DE BRON

Doodgespoten en omgeploegde weide. Jammer dat de padden het gevarenbord niet kunnen lezen ...

Spuit glyfosaat en alle kruid vergaat ...

Maar wat met onze padden en salamanders?

"Laat ons een bloem en wat gras dat nog groen is, laat ons een boom en het zicht op de zee, vergeet voor één keer hoeveel geld een miljoen is, de wereld die moet nog een eeuwigheid mee."
Louis Neefs zong deze profetische woorden al in 1970. Deze tekst ontstond als reactie op de gloriejaren van de DDT. Dit erg giftige insecticide werd algemeen toegepast van 1940 tot 1970. De desastreuze gevolgen zijn nog tot op vandaag voelbaar. DDT werd in 1986 gebannen uit de Europese Unie maar vond ondertussen gemakkelijk de weg naar de derdewereldlanden.
Intussen blijven we wel zogezegd onschuldige chemische middelen gebruiken om ongewenste plantengroei te doden. Officieel worden die als onschadelijk bestempeld voor de biodiversiteit en ongevaarlijk voor mens en dier. Maar steeds meer onderzoekers trekken dit zwaar in twijfel en waarschuwen voor negatieve gevolgen.

TRAGE OPSTART PADDENTREK

Het was koud in februari toen wij de paddennetten installeerden zowel in de Klijtstraat als de Blokstraat in Wervik. Door een sterke afname van geraapte padden en salamanders in de voorbije jaren op twee specifieke plaatsen werd beslist om daar geen netten meer te plaatsen. Dus bleven enkel nog de twee grote traditionele overzetplaatsen overeind. Het wintergras stond er nog groen bij en het werd wachten op de trek na een periode van strenge vorst. En we bleven maar wachten …

ROEST TUSSEN HET GROEN!

Toen eindelijk de eerste exemplaren met mondjesmaat opdoken, trok plots het groen weg uit het achterliggende wintergras. En dat precies in de aanloopzone naar de poel waar de amfibieën verzamelen om er eitjes af te zetten en hopelijk geheel toevallig net bij onze laatste twee overzetplaatsen. De oorzaak was snel duidelijk: het wintergras was doodgespoten om daarna de grond te scheuren en klaar te maken voor de zomergewassen. Een toegelaten landbouwtechniek die in de wijde omgeving veel wordt toegepast. Bovendien werd de verroeste grasgrond precies tijdens de terugtrek nog eens opengereten. Glyfosaat had zijn nut opnieuw bewezen. Tussen de maïs zal deze zomer geen sprietje kruid groeien …

GLYFOSWIE?

Glyfosaat is vooral gekend onder de merknaam Roundup. Het is een systemisch herbicide dat heel gericht planten doet afsterven terwijl insecten en zoogdieren er geen last zouden van hebben (zie kaderstuk). Recent onderzoek van de universiteit van Pittsburgh wijst er echter op dat Roundup wel degelijk leidt tot sterfte van kikkers en andere amfibieën. Onderzoeker Rick Relyea(1) stelt dat het bestrijdingsmiddel extreem giftig is voor amfibieën. Al eerder is aangetoond dat glyfosaat genetische schade en schade aan het immuunsysteem van vissen kan toebrengen. Ook bij kikkers werd abnormale ontwikkeling en genetische schade aangetoond. Dit nadat de Argentijn Rafaël Lajmanovich(2), expert ecotoxicologie van de Universidad Nacional del Litoral, al had aangetoond dat embryo's van amfibieën onder invloed van glyfosaat, misvormingen kregen of stierven.

NEGATIEVE RAPPORTEN, MAAR VOLKSGEZONDHEID WACHT AF

In een rapport van 20 maart 2015 verklaarden onderzoekers van het Internationaal Agentschap voor Kankeronderzoek, onderdeel van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), na jaren van onderzoek dat glyfosaat kanker kan veroorzaken. De Federale Overheidsdienst Volksgezondheid reageerde hierop dat er momenteel onvoldoende redenen zijn om de verkoop van glyfosaat nu al te beperken of te verbieden. Volksgezondheid verbergt zich achter twee redenen: de publicatie van het volledig rapport zal pas eind dit jaar verschijnen, anderzijds zal glyfosaat dit jaar opnieuw geëvalueerd worden door de diensten van de EU. Afwachten dus en intussen niets doen …
Gelukkig is het gebruik van alle chemische sproeistoffen, en dus ook van glyfosaat, vanaf dit jaar, per 1 januari 2015, bij alle openbare diensten volledig verboden. Voor het gebruik door beroepsmensen (land- en tuinbouw) en particulieren is er echter geen enkele beperking. Integendeel: er wordt meer dan ooit reclame voor gemaakt.

GESTAGE AFNAME PADDENOVERZET

Terug naar onze amfibieënacties. Tussen 2001 en 2006 haalden we nog vlot een gemiddelde van 650 padden in de Klijtstraat met een piek van 865 in 2006. In 2014 haalden we nog slechts 118 exemplaren na een rampjaar van 94 stuks in 2012. Dit jaar waren er nog slechts 46 …
De Blokstraat kende een explosieve groei van 21 padden in 2001 naar het recordjaar 2008 met 1881 exemplaren. Voorjaar 2015 wordt een triest diepterecord van slechts 268 amfibieën. De kamsalamander, die het hier altijd uitstekend deed, is er nu zo goed als verdwenen. Nu willen wij niet zomaar een direct verband leggen tussen het gebruik van glyfosaat

Een uitstekend paddenbiotoop, bespoten en gescheurd tijdens de trekperiode. Hoe kan een populatie amfibieën hier overleven?

tijdens de amfibieëntrek, het scheuren van de grond tijdens de terugtrek en de afname van de amfibieën. Wij hebben evenmin wetenschappelijk bewijs over de invloed van glyfosaat op de Wervikse padden en hun nakomelingen. Maar de omstandigheden waarmee de padden en salamanders hun poelen moesten bereiken, waren op zijn zachtst gezegd vergelijkbaar met oorlogsomstandigheden. Althans op het niveau van deze kwetsbare diertjes. De optelsom van de feiten baart ons serieuze zorgen.

ZWANENZANG VAN DE KLEINE NATUURBESCHERMING?

Amfibieën zijn ongetwijfeld sterk afhankelijk van de onmiddellijke omgeving van hun broedpoel. Het zware materiaal waar nu mee over velden gereden en gewerkt wordt tot op een haarbreedte van de perceelgrens, geeft kleine akkerdieren geen kansen meer. Geen veldleeuwerik meer, minder hazen of patrijzen. Tel daarbij de plezierjacht en onze akkerbiodiversiteit is gedoemd te verdwijnen.

Het plan van de Vlaamse minister van Leefmilieu om in Vlaanderen de kleine natuurreservaten van minder dan 10 hectaren af te schaffen, is dan ook een regelrechte aanslag op hun voortbestaan. Precies die kleine natuurplekken vormen de laatste schuilplaats en rustbakens voor de kwetsbare soorten, tussen die almaar intensievere landbouw.

Volgens de natuurindicatoren 2012 van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) verdwenen de laatste 100 jaar al 133 diersoorten uit Vlaanderen. 429 soorten vind je op de rode lijst: de meeste daarvan staan op het punt te verdwijnen uit onze regio. Dit op een totaal van 1.934 inheemse soorten.

2010 was het symbooljaar van de biodiversiteit. 5 jaar later zijn we er erger aan toe dan ooit tevoren. De klimaatproblematiek geraakt geen stap dichter bij een oplossing terwijl nu ook lokaal de doodsteek lijkt te worden gegeven aan de kleinschalige natuurbescherming. Dit is pas complete waanzin …

Tekst en foto's: Marc Kino, Natuurpunt Wervik

Wervik

(1) Relyea, R. A.2011. Amphibians are not ready for Roundup®. Pages 267-300 in J. Elliott, C. Bishop, and C. Morrisey, eds.Wildlife Ecotoxicology—Forensic Approaches. Springer.

(2) Bron : Induction of mortality and malformation in Scinax nasicus tadpoles exposed to glyphosate formulations / RC Lajmanovich, MT Sandoval, PM Peltzer

GLYFOSAAT EN GENETISCH GEMANIPULEERDE TEELTEN

Glyfosaat is een organische fosforverbinding (voor de chemische bollebozen: $C_3H_8NO_5P$) die als niet-selectief systemisch totaalherbicide heel ruim toegepast wordt. Met 'systemisch' wordt bedoeld dat de plant eerst de herbicide opneemt via het blad, dit intern transporteert tot aan de wortels en dan sterft. Het Amerikaanse megabedrijf Monsanto bracht het product in de jaren 1970 op de markt onder de naam Roundup. Het octrooi op glyfosaat is verlopen in 2000 en verschillende producenten bieden nu allerlei preparaten aan op basis van glyfosaatzouten.

Glyfosaat blokkeert de metabolische stofwisselingsroute in bacteriën, planten, schimmels, algen en parasieten. Die stofwisseling komt niet voor bij dieren en mensen. Dit maakt dat Roundup zeer gericht ingezet kan worden als onkruidverdelger en omgekeerd geen negatieve invloed zou hebben op insecten en zoogdieren.

Wereldwijd wordt Roundup al bijna dertig jaar gebruikt, vooral in de teelt van genetisch gemanipuleerde (GM) gewassen. Het totale oppervlak waarop GM-gewassen worden verbouwd is in 2004 met 20% gestegen, van 67,7 miljoen naar 81,0 miljoen hectare. Met de uitbreiding van het areaal GM-gewassen neemt ook het gebruik van het Roundup toe. Maar liefst driekwart van alle GM-gewassen betreffen variëteiten die resistent zijn gemaakt tegen Roundup of andere middelen met glyfosaat.

De nieuwste generatie GM-gewassen is ook in staat om het middel af te breken. Een gewas als maïs of tabak verdraagt daardoor 6 maal de hoeveelheid glyfosaat in vergelijking tot de eerste reeks GM-varianten, aldus Amerikaanse wetenschappers in het vakblad Science van 20 mei 2004. Deze toenemende resistentie staat haaks op de belofte van de gentechnologie om de landbouw groener te maken.

Nadat het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen in Amerika daalde na de legalisering van GM-maïs, -soja en -katoen, is er de laatste vier jaar weer sprake van een flinke stijging. Onderzoekers wijten deze stijging aan de GM-gewassen als Roundup Ready-maïs en -soja. Omdat er steeds maar één soort herbicide wordt gebruikt – in dit geval glyfosaat – wordt het onkruid resistent en moet er steeds meer gespoten worden. De gewassen hebben nu 62.000 ton méér nodig dan acht jaar geleden, een stijging van netto maar liefst 4,1 %.

Amerikaanse wetenschappers berichtten in 2002 dat steeds meer planten resistent zijn tegen Roundup. In de Verenigde Staten, Australië en Zuid-Afrika zijn veel raaigrassen al resistent. Ook kruidachtigen als lidsteng, plathandjesgras in Maleisië, een raaigras in Australië en een raaigras in Californië hebben reeds resistentie ontwikkeld voor Roundup.

WWW.ROFCO.BE

BAKOVENS OP STEEN - DEEGKNEDERS
GRAANMOLENS - RIJSKASTEN
TEL.Nr 056/21.06.88 info@rofco.be

HUISHOUD • ELECTRO
SANITAIR • VERWARMING
HIFI • AUDIO • VIDEO • TV
KEUKENS • BADKAMERS
DOE-HET-ZELF • AIRCO
knockaert n.v.
vlamertinge
VERKOOP • INSTALLATIE • DIENST NA VERKOOP
A. Rodenbachstraat 2a • Tel. 057 20 55 59
Hoofdverdeler SIEMENS www.knockaertnv.be

Hoeveslagerij 't Lindebos
Proef de smaak van weleer en geniet van streekproducten bij
Stijn Masson-Stefanie Segers
Hollebekestraat 21
Wijtschate
057 20 14 18
www.lindebos.be

NISSAN
Garage l'Avenir
Ieper
www.nissan-lavenir.be

PLAKWERKEN
DENIERE
bvba
▪ plakwerken nieuwbouw ▪ restauratie ▪
▪ buitenbepleistering ▪
GSM 0477 50 85 12 • Langemark
patrickdeniere@skynet.be

SELEXION
bvba ELECTRO BRUNEEL
Poperingseweg 623
B-8968 Vlamertinge
Tel. 057 33 34 74
Fax 057 33 39 82
bruneel@selexion.be

www.dewandelaar.be
DE WANDELAAR
B&B

in Het Woonhuis
Ieperstraat 75 - 8970 Poperinge - 0475/300.697
welkom in de wondere wereld van goede bedden

Jetair
Premium Partner
Isis Reizen
G.B. Jacquesstraat 48 · 8600 Diksmuide
T 051 51 03 39 · F 051 51 08 58
isisreizen@jetairpremiumpartner.be
www.isisreizen.be
Openingsuren
Ma - Vr 09u00 - 12u00 14u00 - 18u30
Za 09u00 - 12u00 14u00 - 17u00
Gesloten op dinsdag & zon- en feestdagen

TUINEN
HOFLACK bvba
Tuinaanleg - Onderhoud - Openbare werken
Poelkapellestraat 72 - 8920 Langemark
Tel 057/48 91 67 - Fax 057/48 62 95
info@tuinen-hoflack.be

Tuinaanleg en - onderhoud
Geert
DELANOTE
Kooiaardstraat 9,
8640 Westvleteren
(057)40 07 21

Luchtbeeld natuurgebied De Blankaart dd 2014, met rechts De Blankaartvijver, zicht op de uitgegraven laantjes en poelen . in kader van het Natuurinrichtingproject, de hooilanden, de Stenensluisvaart, de Potrellebrug, het wandelpad... © ir

25 jaar de Bron
De Blankaart anders bekeken

EEN KAART EN EEN FLUOSTIFT

Ik had het Sofie beloofd, maar het lukte me niet. Een artikel over de Blankaart in het kader van de viering van vijfentwintig jaar De Bron. "Wat valt er nog te schrijven over de Blankaart dat niet al eens is verteld?" vroeg ik Sofie. "Misschien iets over de hoogtepunten uit de voorbije vijfentwintig jaar?" bleef Sofie maar aandringen. De deadline voor het insturen van het artikel was verstreken, de ruimte in het zomernummer van de Bron gereserveerd. Hoogtepunten uit de voorbije vijfentwintig jaar? Ik probeerde herinneringen te ordenen, lijstjes te maken, jaartallen aan te stippen. Beelden van broedende lepelaars en steltkluten, van gekleurde graslanden met echte koekoeksbloem en weidekerveltorkruid, van moeraslathyrus diep in het rietland verschenen op mijn netvlies. Maar dan zag ik naast mijn bureau, nog net binnen handbereik, een fluostift en een oude verhakkelde, verkreukelde kaart liggen. Ondanks de beschikbaarheid van luchtfoto's en ander digitaal materiaal op het internet, grijp ik nog dikwijls naar die kaart terug. Uren zat ik over die kaart gebogen om met een fluostift weer eens hokje in te kleuren als wij met Natuurpunt er in slaagden om een nieuw perceel rond de Blankaart aan te kopen. Het is een kadasterkaart waar destijds de namen van de eigenaars en pachters zijn opgeschreven. Honderden keren is ze open- en dicht gevouwen. Die kaart staat symbool voor het gebrek aan politieke moed en daadkracht van de Vlaamse ministers van natuur en leefmilieu de voorbije decennia. Talmende politici in schril contrast met de gedreven en geëngageerde vrijwilligers die er hun levenswerk van maken om de natuurwaarden in de IJzervallei te beschermen en nieuwe kansen te geven. Om dit deel van de wereldbol voor de komende generaties gezond, leefbaar en aangenaam te houden.

Elke beslissing voor het behoud van de natuurwaarden hebben we moeten afdwingen, niets was vanzelfsprekend. Jaren trekken en sleuren aan dossiers, onszelf herhalen, steeds maar op dezelfde nagel kloppen telkens opnieuw. En al eens een juridische procedure inzetten om ministers te overtuigen, regeringen te dwingen beslissingen te nemen.

Het is dan ook dankzij de inspanningen van de vele vrijwilligers van Natuurpunt gesteund door heel integere medewerkers op diverse administraties en enkele natuurbewuste volksvertegenwoordigers dat wandelaars en vogelaars momenteel kunnen genieten van een steeds waardevoller wordend natuurgebied. Natuurpunt heeft het verschil gemaakt!

BESCHERMD EN GEWAARDEERD

Die half versnipperde kadasterkaart omvat het Blankaartbekken. Als deel van de ruimere IJzervallei krijgt het Blankaartbekken in 1984 internationale bescherming als Ramsargebied. De Ramsar-conventie is een internatio-

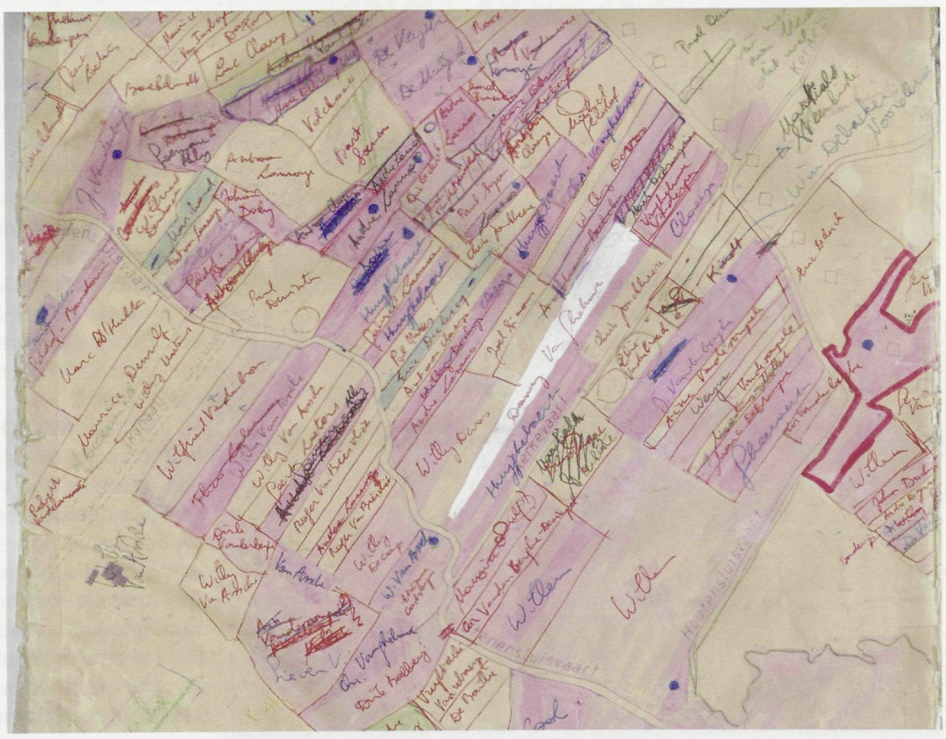

nale overeenkomst voor natte waterrijke gebieden die van internationale betekenis zijn voor verschillende vogelsoorten. Ze is genoemd naar de stad Ramsar in Iran, waar begin 1971 de internationale conferentie inzake watergebieden en watervogels plaats vond. Het is de oudste internationale overeenkomst inzake milieubescherming.
In 1988 krijgen de overstroombare broeken uit IJzer- en Handzamevallei ook op Europees niveau een beschermd statuut. Ze worden Europees Vogelrichtlijngebied en maken voortaan deel uit van het Europese Natura 2000 netwerk.
Hierdoor zijn een veertigtal vogelsoorten en hun leefgebieden beschermd. Het gaat om watervogels, moerasvogels, weidevogels en roofvogels die moeras- en graslanden als leefgebied hebben.
Natura 2000 is een Europees natuurnetwerk. Natura 2000 verzekert de toekomst van Europa's meest kwetsbare dier- en plantensoorten en hun leefgebieden (habitats). Binnen deze gebieden moeten de lidstaten bepaalde doelen formuleren en realiseren ten voordele van de biodiversiteit. Deze doelstellingen worden de Instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) genoemd. Bij die IHD's moeten instandhoudingsmaatregelen (IHM's) opgelijst worden.
Ook op Vlaams niveau zijn de Blankaartbroeken beschermd als natuurgebied.
Het gebied valt onder internationale, Europese en Vlaamse natuurbescherming die op het gebied rust. Het feit dat deze drassige en overstroombare gras- en hooilanden voor de landbouw weinig waardevol zijn geworden, zorgen er voor dat er een consensus ontstaat om die gronden massaal aan te kopen. Onteigening lijkt hiervoor de meest logische aanpak.

LAUWE KOFFIE EN MUFFE WACHTZALEN

En toch gebeurt het niet. Er wordt geen enkele Vlaamse minister van leefmilieu gevonden die de politieke moed heeft om die gronden in één pennentrek te verwerven. Als een minister dergelijk gebied nog niet durft te onteigenen, hoe stelt hij of zij zich dan op bij de behandeling van andere natuurdossiers? Het zegt veel over het gebrek aan politieke slagkracht voor behoud en ontwikkeling van de Vlaamse natuur. De Boerenbond slaagt er telkenmale in om het kabinet van de minister van leefmilieu in een wurggreep te houden.
Het gevolg is even absurd als lachwekkend: al meer dan dertig jaar moeten vrijwilligers dan maar zelf de boer op om die gronden in der minne aan te kopen. Are per are, perceel per perceel. Wie de eigendomsstructuur in de IJzervallei kent, weet dat dit een immens werk is. Weinig boeren rond de Blankaart hebben grote percelen in eigendom of pacht. De grootte van de percelen varieert van vijftien are tot een paar hectare. Per perceel dienen meestal dubbele onderhandelingen te worden gevoerd; met eigenaar én met pachter. Wij kopen alleen maar pachtvrije gronden op. Na het onderhandelen, volgt de notariële akte. En of dat nu om een aankoop van vijftien are of een van twee hectare, het vergt evenveel tijd, evenveel energie. Natuurpunt beheert momenteel 380 ha in het Blankaartbekken. Dat was vele dagen onderhandelen. Vele uren in de wachtkamer van notarissen. Meer dan honderd notariële akten. Wetende dat de bevoegde minister dit met één beslissing had kunnen regelen. Dankzij Theo Kelchtermans, Norbert De Batselier, Vera Dua, Jef Tavernier, Kris Peeters, Hilde Crevits en Joke Schauvliege kunnen we een bloemlezing maken over de kwaliteiten van het koffiezetten van de West-Vlaamse boer en kunnen we heel wat vertellen over de voorkeur van notarissen bij de keuze van het interieur van hun wachtkamer en kabinet.

MET DANK AAN DE EUROPESE COMMISSIE

De grote natuurinrichtingswerken die momenteel in het Blankaartbekken worden uitgevoerd zijn het resultaat van jarenlang vergaderen, discussiëren, overleggen, overtuigen en aantonen dat het Blankaartgebied een natuurgebied is van internationaal belang. Pas nadat de Europese Commissie tot tweemaal toe met sancties dreigde (in 1991 en 2005), na officiële klachten van Natuurpunt, heeft dat de Vlaamse overheid een operationeel natuurherstelproject voor de Blankaart goedgekeurd. Lepelaar, grutto, steltkluut en co zijn niet alleen Natuurpunt dank verschuldigd maar ook de Europese Commissie.
En nog steeds blijft de Vlaamse regering hardleers. Zo komt ze nog steeds niet al haar verplichtingen na. Ze verzuimt het om instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) die in het kader van de Europese regelgeving bij het Vogelrichtlijngebied in IJzer- en Handzamevallei horen, op te stellen. Ze vertikt het om een toekomstvisie voor de IJzer- en Handzamevallei uit te tekenen. Nochtans hebben alle maatschappelijke sectoren baat bij een duidelijke visie zodat ook zij hun toekomstbeeld kunnen bijstellen.

HELDER WATER VOOR DE BLANKAART

In 2003 blijkt uit een onderzoek op vraag van Natuurpunt dat het ecologisch herstel van de Blankaartvijver en de aansluitende vaarten, onmogelijk wordt gemaakt door de slechte kwaliteit van het water dat o.a. via Rone- en Steenbeek wordt aangevoerd. Dit vervuilde water stabiliseert de troebele toestand van het water in de vijver. Die troebele toestand wordt veroorzaakt door hoge gehaltes aan nutriënten, zwevende stoffen (slibdeeltjes) en mogelijks pesticiden. Door een te hoge nutriëntenaanvoer eutrofieert het water van de vijver. Het gevolg is een spectaculaire algengroei die het water groen kleurt. Waterplanten kunnen er nauwelijks overleven, hoofdzakelijk

Woensdag 20 maart 1996 | WW |

FOTO MICHEL VANNEUVILLE

Wijlen konservator Paul Houwen is de grondlegger van het natuurbehoud in de Westhoek. Straks heeft hij een wandelpad naar zijn naam.

Blankaartreservaat volgende maand open

WOUMEN — Zaterdag 27 april opent de vzw Natuurreservaten het natuurdomein De Blankaart voor het grote publiek. Dat gebeurt door de ingebruikneming van een wandelpad dat de Paul Houwendreef zal heten, naar wijlen konservator Paul Houwen. Vanaf die datum is het natuurreservaat permanent open voor het publiek van zonsopgang tot zonsondergang.

Vijf jaar geleden overleed Paul Houwen. Hij is meer dan wie ook de echte grondlegger van het natuurbehoud in de Westhoek. Op zijn excursies door de Blankaart liet hij duizenden mensen kennismaken met de natuur en de kwetsbaarheid ervan en stak bij velen het vuur voor het natuurbehoud aan. De vzw Natuurreservaten wil Houwen blijvend herdenken. Daarom is er een wandelpad in de maak dat zijn naam zal dragen.

Het wandelpad, dat zich door het natuurreservaat en de aanpalende kasteelweiden slingert, wordt bewegwijzerd. Er komt ook een vogelkijktoren langs. Aangepaste houten wanden en aanplantingen moeten de kwetsbare plaatsen in het reservaat beschermen. Het wandelcircuit zal zo'n drie kilometer lang zijn. De permanente openstelling van zo'n waardevol gebied door de vzw Natuurreservaten gebeurt in het kader van de campagne „natuur voor iedereen".

Wereldvreemd

„Bij velen leeft het beeld van de groenen als een klubje wereldvreemde snuiters die met een vreemde hobby bezig zijn: het bestuderen en beschermen van zeldzame plantjes en diertjes", zegt provinciaal koördinator Guido Vandenbroucke. „Ze hanteren daarbij niet alleen een heel eigen taaltje, maar sommige van die groenen hebben ook de vervelende gewoonte natuurgebieden met prikkeldraad af te sluiten."

„Dat beeld willen wij doorbreken. De vzw Natuurreservaten reserveert natuur niet langer meer voor een selekt of wereldvreemd gezelschap. Wij willen een duurzame natuur voor iedereen. Natuurbescherming start bij natuurbeleving en natuurverwondering voor en door een breed publiek. Dit jaar gaan wij een stap verder. Vanaf volgende maand stellen wij een groot deel van het reservaat open. Daardoor willen we de gemeenschap een dienst bewijzen".

„Een deel van het wandelcircuit loopt over de kasteelweiden (8 ha). Die zijn nu nog eigendom van een partikulier, maar het Vlaamse Gewest is van plan ze aan te kopen. De vzw Natuurreservaten gaat die kasteelweiden beheren. Op die weiden gaat een begrazingsprojekt van start. Galloways — dat zijn hoornloze Schotse Hoogland-koeien met een goed karakter en een winterbestandheid — doen weldra hun intrede in het Blankaartlandschap. Ze zullen de aanpalende graslanden van het Blankaartdomein begrazen." (KRV)

■ Info: Natuurreservaten vzw, Guido Vandenbroucke, Kasteel De Blankaart, Ieperseteenweg 56, Woumen, 051-54.52.44.

karpers en brasems gedijen nog in deze erwtensoep.

Er worden voorstellen aangereikt om de waterkwaliteit te verbeteren. De oevers van de toevoerbeken moeten worden aangepakt zodat de beek wat meer ruimte krijgt en de oevers niet permanent in de beek afkalven. Zo moeten bufferstroken langs de beek worden aangelegd om erosie vanop de akkers te voorkomen. Er worden plannen gemaakt.

Twaalf jaar later, in 2015 starten de eerste werken langs de Steenbeek. En ondanks de gedrevenheid en de diplomatische aanpak van de medewerkers van de Zuidijzerpolder en Inagro, is ook dit initiatief het slachtoffer van politieke on-moed. Om het project te realiseren dienen stroken langs de oever te worden aangekocht door de Vlaamse overheid. Ook hier wil de minister niet onteigenen. Extra werk voor de initiatiefnemers die de percelen in der minne moeten proberen te verwerven. Het eindresultaat van het oeverherstel langs de Steenbeek lijkt op een gebit waar hier en daar een tand ontbreekt. Enkele grondeigenaars weigeren te verkopen en werken niet mee. De oevers kunnen niet over de volledige breedte en lengte worden heringericht. Met dank aan Joke en haar voorgangers.

HET PLAN OTTER WERKT

Over de toekomstvisie die de natuurbeweging jaren geleden voor de IJzervallei heeft ontwikkeld, het fameuze Plan Otter van Natuurpunt in 1992, werd nogal neerbuigend gedaan. Natuurbehoud in de Westhoek zou per definitie nefast zijn voor de economische ontwikkeling. Mensen zouden geen job meer vinden, dorpen zouden leeglopen en het platteland zou ontvolken. In plaats van te profiteren van Vlaamse economische welvaart zou de Westhoek terugkeren naar de klompentijd. Natuurbeschermers zouden van de Westhoek één groot Bokrijk maken.

Vele jaren later blijken het behoud van de open ruimte, milieubescherming en natuurontwikkeling helemaal geen belemmering zijn te voor de ontwikkeling van onze regio. Integendeel. Ze boden kansen voor de snelst groeiende economische sector: toerisme en zachte recreatie. De kleine plattelandsdorpen staan niet te verkommeren, ze krijgen net als de verspreide nederzettingen in het platteland een ander soort bewoners dat zich kan aanpassen aan de beperkte gemeenschapsvoorzieningen maar vooral kiest voor de leef- en woonkwaliteit in een groene en gezonde omgeving. Het schrappen van de doortrekking van de autosnelweg A19 tussen Ieper en Veurne leidt niet tot monsterfiles, toenemende verkeerslachtoffers of tot bijkomende werkloosheid. Ondertussen kon verder gewerkt worden om de waardevolle landschappen langs het geschrapte tracé van de A19 op te waarderen. De komgronden van Lampernisse verdienen het statuut van Europees Vogelrichtlijngebied.

1996, HET GROENE IJZEREN POORTJE VAN HET RESERVAAT GAAT OPEN

In de voorbije vijfentwintig jaar is ook de natuurbeweging geëvolueerd. Onder het motto "Natuur voor iedereen!" heeft Natuurpunt zich naast de aankoop en het beheer van natuurgebieden ingespannen om de natuurgebieden open te stellen om de bezoekers zoveel mogelijk van de natuur te laten genieten. In 1996 werd het slot van het metalen poortje dat de toegang tot het reservaat afsloot, op symbolische wijze verwijderd. Voor het eerst kon vrij gewandeld worden in het natuurgebied. Wandelen was voordien alleen mogelijk in het kasteelpark. In 1997 varen we voor het eerst op de Blankaartvijver. In Noord-Frankrijk (St.-Omer) hebben we door één van de laatste authentieke ambachtelijke botenbouwers een traditionele houten platbodem laten maken voor de Blankaart. Een houten 'schuytte' uit inlandse eik, met een laadvermogen van twee ton. Dergelijke platbodems werden destijds in de streek ingezet voor het transport van turf. Maar ook hooi, hout en zelfs koeien werden over het water ter bestemming gebracht. De boot krijgt de naam 'de kleine Putoor'. Kleine Putoor is een Woumense dialectnaam voor het woudaapje. Omdat de kleine Putoor te klein en te weinig comfortabel is om grote groepen rond te varen, laat Natuurpunt in 2003 bij de Scheepswerf Scheur in Giethoorn een grotere houten platbodem bouwen. De nieuwe boot krijgt de naam 'de grote Putoor', de dialectnaam voor roerdomp. De boot is voorzien van een elektrisch aangedreven en geluidloze motor; vandaar ook de naam "fluisterboot". De fluisterboot van de Blankaart is ondertussen uitgegroeid tot een voorbeeldproject waarbij de mogelijke verstoring door recreatie in een natuurgebied tot een strikt minimum is herleid. De boot glijdt geruisloos over het water, door het moeras, langs de rietkragen. De zangvogels in het riet schrikken niet en zorgen voor een bootconcert. De blauwe reigers die het wilgenbroekbos naast de oude eendenkooi hebben omgevormd tot hun broedkolonie, kijken niet eens op en blijven voortdurend voedsel aanvoeren voor hun kroost. De bruine kiekendieven patrouilleren permanent boven de rietlanden. Schrikken doen we zelf wel als een reuzenkarper plots onaangekondigd naast de boot een luchtsprongetje maakt. Duizenden bezoekers hebben ondertussen een boottocht over de vijver en door de Broeken meegemaakt. Zij zijn telkens onder de indruk van de pracht en de praal van de natuur en de rust en stilte in dit unieke stukje Vlaanderen. te vinden is. Een breed draagvlak creëren voor een duurzaam natuurbeleid in Vlaanderen heeft alleen kans op slagen als de burger de waarde van die natuur weet te waarderen. Meestal kunnen we maar iets waarderen als we er zelf direct voordeel van ondervinden, kunnen we een beleid maar ondersteunen als wij er zelf beter van worden. En na een vaartocht met de fluisterboot of een wandeling door de Broeken voelt iedereen zich beter.

Tekst: Guido Vandenbroucke
Foto's: Archief De Blankaart , Ignaas Robbe

KOM KENNIS MAKEN VAN DE PRACHT & PRAAL VAN DE BLANKAART TIJDENS DE ZOMER VAN 2015. SCHRIJF NU IN !

ECOTECHNIEKEN
OPLOSSINGEN VOOR ENERGIE

Zonnepanelen
Zonneboilers

Warmtepompen
Gas Condensatie
Kachels & ketels
Verwarming

Ventilatie

Houtskelet
Isolatie

Regenwater

Verf & Stuc

ECOTECHNIEKEN Fabriekstraat 15, 8600 Diksmuide.
+32 (0)51 506 800 www.ecotechnieken.be

GOEDKOPERE AUTOVERZEKERING?

Bereken uw voordeel op
WWW.GOUWYENPARTNERS.BE/PREMIEBEREKENEN
EN steun NATUURPUNT!

GOUWY
& PARTNERS
VERZEKERINGSKANTOOR

Burgemeester Bertenplein 23
8970 Poperinge
Tel: 057 33 29 92
Fax: 057 33 68 57
E-mail: info@gouwyenpartners.be
FSMA: 103729-A

Per nieuwe klant sponsort Gouwy & Partners een recurrent bedrag in de reservatenwerking 5572 de Heydebeekvallei.

natuurpunt

Pionieren in de zuidelijke Westhoek

De opstart van het natuurbehoud 1945–1975

In dit 'zilveren' jubileumjaar 2015 past het om even achteruit te kijken en voeling te houden met onze 'roots'. Er was moed voor nodig om zich, tijdens de economisch én maatschappelijk barre jaren na de Tweede Wereldoorlog, in te zetten voor natuurbescherming. De grote natuurgebieden die wij nu koesteren, werden door de pioniers van toen ontdekt. Dankzij hun veldkennis van flora en fauna werden die gebieden voor het eerst op hun ecologische waarde beoordeeld en kregen eindelijk publieke aandacht. Onze huidige werking is dan ook erg schatplichtig aan de pioniers van toen. Zij liggen mee aan de oorsprong van de beweging die wij op vandaag verder uitdragen. Laat dit een eerbetoon zijn.

DE MAGERE JAREN NA DE TWEEDE WERELDOORLOG

Deze bijdrage gaat eigenlijk vooraf aan het artikel in het winternummer van De Bron 2010/2011 (jg. 18, nr. 72, blz. 27) '1977-1982: de wonderjaren van de Stekveugel' door Jef Hoornaert en Lieven Stubbe. Net als in de rest van Vlaanderen werden milieu, natuur en landschap toen eindelijk op de maatschappelijke agenda geplaatst. De zorg voor onze 'Planeet Aarde' (onze bodem, water, lucht, de rijkdom aan planten en dieren) kreeg echter niet zomaar haar plaats binnen de ontwikkeling van de zuidelijke Westhoek. Tal van mensen tekenden mee aan dit spoor van wat we nu 'duurzame ontwikkeling' noemen.

We staan er nog weinig bij stil, maar in de periode 1945-1960 was het moeilijk leven in de zuidelijke Westhoek. De economische kerngebieden en beslissingscentra lagen ver van de streek. Enkel de slimsten van het dorp kregen de kans om verder te studeren. Zij konden jammer genoeg in de streek niet aan de slag en zo ging veel creatief talent verloren.
In 1950 was nog 25% van de bevolking uit het arrondissement Ieper in Frankrijk aan de slag. In 1952 was 11,5 % van de beroepsbevolking binnen het arrondissement Ieper werkloos, tegenover 7,1% in het rijk. Het was de periode van een snel veranderende landbouw, waar schaalvergroting en mechanisering samenging met steeds minder tewerkstelling op de boerderijen.
Het tij keerde dankzij de oprichting van een sociaal-economisch studiecentrum voor het arrondissement Ieper in 1953-'54. De stad Ieper nam het voortouw: bedrijventerreinen, sociale huisvesting, oprichting toeristische dienst. Nieuwe communicatiemiddelen en beter vervoer doorbraken langzaam maar zeker de traditionele, gesloten dorpsgemeenschappen. In 1964 komt het eerste ontwikkelingsplan van de Westhoek er met als hoofdaccent: betere ontsluiting en industriële ontwikkeling van de kleine steden.

VAN PIONIER TOT BARON: EDGARD KESTELOOT

Eén van de sleutelfiguren die het aandurfde om in die minder welvarende tijden op te komen voor natuurbehoud en biodiversiteit was Edgard Kesteloot (Boom, 1922). Kesteloot bracht zijn jeugd door in Brugge en Assebroek, maar het gezin verhuisde in 1939 naar Ieper toen vader er 'prefect' werd van het Atheneum. Edgard studeerde toen al aardrijkskunde en plantkunde in Gent. Hij werd een der allereerste veldbiologen die zijn kennis op educatieve wijze, als natuurgids-avant-la-lettre, met een breed publiek deelde en dus bewust een draagvlak zocht voor natuurbehoud. Hij werd een bezige bij in tal van organisaties en hield er vele contacten en vrienden aan over.
Tijdens zijn Ieperse jaren ondernam Kesteloot veel inventarisatiewerk in en om Ieper. Hij was de eerste om de muurvegetatie in het Ieperse vestinglandschap naar waarde te schatten, ontdekte de plantenrijkdom in de West-Vlaamse Bergen, de kanaalsleuf van Hollebeke (de Palingbeek), de Blankaart, … Dat was nieuw toen. De hele zuidelijke Westhoek was nog 'terra incognita' voor het natuurbehoud.
Als lid van de scouts nam hij zijn kameraden mee op excursie en liet hen kennismaken met de wilde planten en de natuurlijke biotopen. Natuureducatie zou de rode draad blijven doorheen zijn enorme carrière.
Na een korte periode als leerkracht in Diest, werd Edgard Kesteloot in 1949 educatief medewerker aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen. Dat was de start van een bijzondere loopbaan. Hij werkte zich op als dé autoriteit van het Belgische natuurbehoud. De perfect tweetalige Kesteloot werd directeur van het KBIN en in 1968 voorzitter van de, toen nog bescheiden, Belgische Natuur- en Vogelreservaten, de voorloper van Natuurpunt. Hij verzorgde heel wat programma's op de Vlaamse radio en televisie.Maar het wekelijkse natuurprogramma 'Le Jardin Extraordinaire' op de RTB maakte hem enorm populair. Edgard Kesteloot werd in 2002 voor zijn verdiensten erkend met de titel van baron.

CLANDESTIENE ONTDEKKING VAN DE BLANKAART

In Ieper was Edgard Kesteloot goed bevriend met scoutsleider Alfred Caenepeel (1903-1979). Caenepeel was veearts en later directeur van het Ieperse slachthuis. Hij blijft vooral bekend als kenner en onderzoeker van de Eerste Wereldoorlog in en om Ieper.
Dankzij Caenepeel was Kesteloot in 1944 de eerste botanist die, na de verwoesting tijdens de Eerste Wereldoorlog, de moerassen van De Blankaart kon exploreren. Als veearts onderhield Caenepeel goede contacten met de lokale boeren. Zo kende hij ook André Decap, de legendarische landbouwer-jachtwachter en eendenkooiker van De Blankaart. Caenepeel introduceerde Kesteloot bij Decap en van het een kwam het ander.

Twee pioniers, samen op het feest van 20 jaar De Bron in 2010: Edgard Kesteloot (sleutelfiguur van het Belgische natuurbehoud vanaf 1945) en José Tahon (stichter natuurreservaat van Ploegsteert, voorzitter Wielewaal Westland) © id

Geslaagd Nationaal Wielewaalkongres te Ieper

VOGELRESERVAAT VALLEI VAN DE PALINGBEEK TE HOLLEBEKE PLECHTIG INGEHULDIGD

De Wielewaal-kongressisten na de plechtige ontvangst op het stadhuis. Wij bemerken er in het midden Z. E. H. Segers, nationale voorzitter, omringd door Graaf Lippens, burgemeester van Knokke, Provinciale Erevoorzitter der Wielewaalbeweging van West-Vlaanderen; dhr. Burgemeester A. Dehem, dhr. Schepen Robyn; dhr. Antoon Pecceu, lid van de Nationale Raad van Beheer van West-Vlaanderen, en dhr. Oscar Seys, erevoorzitter van de Wielewaal, afdeling Ieper.

15 juni 1957, een hoogdag voor de Ieperse Wielewaalafdeling: 'De Palingbeek' wordt natuurreservaat.

De vijver was in die tijd voor veel geld verhuurd aan Franse jagers en werd streng bewaakt. Decap leidde Kesteloot en Caenepeel clandestien rond in het toen nog ongerepte gebied. Die eerste kennismaking met de Blankaart maakte een enorme indruk. De vijver en het moeras waren toen nog een verborgen natuurparel met een ongekende plantenrijkdom.

Veearts Alfred Caenepeel kende goed de Ieperse slagersfamilie Moncarey. Zoon Pierre was een enorme vogelkenner, Kesteloot nam hem ook mee op zijn geheime Blankaarttochten. Op die wijze raakte ook de enorme vogelrijkdom van het gebied beter bekend.
Uit deze samenloop van omstandigheden ontstonden ook contacten met de familie Kempynck, eigenaar van De Blankaart. Kesteloot wist, samen met zijn natuurvrienden, de familie Kempynck te overtuigen om in 1959 de uitzonderlijke natuurwaarden van de Blankaart als natuurreservaat te beschermen. En zo begon het echte natuurverhaal van De Blankaart en de IJzerbroeken, dat nog altijd verder gaat.

IEPERSE WIELEWALERS BESCHERMEN DE PALINGBEEK

Veearts Caenepeel en slagerszoon Moncarey hoorden samen met de Ieperse leerkrachten Antoon Pecceu, Marcel Bekaert, Valère Priem en apotheker Oscar Seys, tot een groep Ieperse vooraanstaanden die zich begin de jaren 1950 verenigden tot een lokale afdeling van de pas gestichte Vlaamse natuurvereniging 'De Wielewaal'.
Naast het waarnemen van vogels, zetten zij zich hard in voor de bescherming van de sleuf van het kanaal Ieper-Komen, dat toen al bekend stond als 'De Palingbeek'. In de periode 1950-1960 kwamen daar toen heel wat zeldzame soorten als broedvogel voor: ijsvogel, waterral, woudaapje, grote karekiet, wielewaal, grauwe klauwier, ...
De Ieperse Wielewaalafdeling slaagde er in 1953 in om het gebied, grotendeels in eigendom van de Belgische Staat, als natuurreservaat te laten beheren. 'Meester' Antoon Pecceu werd de eerste conservator. De oprichting werd gevierd tijdens een zitting in het Ieperse stadhuis in aanwezigheid van de Antwerpse priester Frans Segers, stichter van de ornithologische vereniging De Wielewaal in Vlaanderen. De Ieperse Wielewalers organiseerden geregeld excursies, de vereniging genoot heel wat belangstelling. Over deze periode bestaat boeiend filmmateriaal van natuurkenner Albert Duthoo uit Ieper, die Pecceu opvolgde als conservator van De Palingbeek.

NATUUR- EN STEDESCHOON PUBLICEERT ÉN PROTESTEERT

In 1958 richtte een gemotiveerde groep van Ieperse landschaps- en erfgoedvrienden een lokale afdeling op van de 'Vereniging voor Natuur- en Stedeschoon'. In het tijdschrift van de vereniging worden zij geroemd als één van de actiefste afdelingen in Vlaanderen. De jonge Ieperse architect-ingenieur Henri Viaene, tevens actief als urbanist, was een van de trekkers.
In 1959 besteedt het tijdschrift Natuur- en Stedeschoon bijzondere aandacht aan de zuidelijke Westhoek met een themanummer. Alfred Caenepeel publiceert een artikel over de Ieperse vestingen, met aandacht voor de verweving van het historische erfgoed met de natuurwaarde van het gebied. Edgard Kesteloot stelt een boeiend artikel samen over de natuurlijke rijkdommen van de Kemmelberg van vóór de toeristische ontwikkelingen. Deze tekst wordt de basis voor vele latere publicaties over 'de bergen'. Conservator Antoon Pecceu vertelt over de 'Vallei' van de Palingbeek als uniek vogelreservaat.

De jonge vereniging voerde ook acties tegen lokale ingrepen in het landschap. Zo wordt er luid geprotesteerd tegen de aanleg van een nieuwe autoweg langs de vestinggrachten in Ieper, de huidige Leopold III-laan, vanwege de schending van het vestinglandschap. Een andere actie richtte zich tegen de aanleg van de zetellift en de nieuwe autoweg over de Rodeberg. Opvallend is wel dat ecologie en natuurontwikkeling op zich toen nog geen item waren. In die periode stond vooral de 'schoonheid' van het landschap centraal.
Er gebeurden heel wat boomplantacties als opwaardering van dorpen en gemeenten. Hier en daar werden zitbanken geplaatst op uitgekozen plaatsen om er van het landschap te genieten. Erg belangrijk is dat de Ieperse afdeling van 'Natuur- en Stedeschoon' samenspraak zocht en vond met de toen nog niet-gefusioneerde gemeenten. Per gemeente werd een landschapsplan opgemaakt, als aanloop naar de latere Gewestplannen.

EEN NIEUWE WIND: HET OPBOUWWERK

In 1966 wordt het Opbouwwerk Heuvelland opgericht. Afgestudeerd als jurist, wilde Jan Hardeman uit Westouter het tij keren op het achtergebleven platteland. Naast de industriele ontwikkeling in de steden wou hij inzetten op de dorpen, de landbouw, het toerisme met als randvoorwaarde een goede ruimtelijke ordening. Hardeman werkte in de toenmalige kleine gemeenten Dikkebus, Dranouter, Hollebeke, Kemmel, de Klijte, Loker, Mesen, Nieuwkerke, Reningelst, Voormezele, Westouter, Wijtschate, Wulvergem en Zillebeke. Opvallend is de keuze om dit vanuit de basis, de bevolking zelf aan te pakken. Opbouwwerk, een methodiek ontwikkeld in Amerika, inspireerde hem. Uit alle teksten van die periode spreekt de bekommernis voor een verantwoorde ontwikkeling van de streek.
De werking was opgestart met een beurs, vanaf 1969 werd de organisatie gesubsidieerd door Vlaanderen en de provincie. Deze manier van werken zou vanuit het heuvelgebied uitzwermen over Vlaanderen!

Vanaf het begin heeft Opbouwwerk Heuvelland het over een goeie ruimtelijke ordening, aandacht voor de schoonheid en de eigenheid van het heuvellandschap. Streekbewoners gaan zich organiseren, zetten zich af tegen bedreigende ontwikkelingsprojecten en zetten zich in voor de zorg van het landschapsschoon. Beplantingen langs wegen, vergroenen van (landbouw)bedrijven zijn belangrijke aandachtspunten.
Jan Hardeman zal tot het begin van de jaren 1980 als inspirator een trekkersrol spelen. Hij blijft vooral de man die veel jong geweld uit de streek de kans gaf om op een geïntegreerde wijze te werken rond ecologie, erfgoed en cultuurbeleving in de streek.

'MEESTER' HUBERT MASQUELIN

Eén van de trekkers en inspirators binnen de

heuvelstreek zelf is 'meester' Hubert Masquelin (1939-2006) uit Kemmel. Hubert heeft vele actievelingen van de huidige generatie mee getekend en de liefde voor het heuvellandschap, 'De Bergen', meegegeven. Hij was vooral een pionier inzake erfgoed- en landschapszorg, mét gevoel voor natuurwaarden. Hubert wist vele jonge enthousiastelingen telkens weer te bekoren met zijn enorme kennis en stimuleerde hen om verder te werken, nieuwe vragen te stellen, verbanden te zoeken. Typerend voor Hubert was zijn 'moment van het jaar', de aankomst van de nachtegalen op de Kemmelberg. Dagelijks signaleerde hij de jonge medewerkers van het Opbouwwerk waar 'ze' waren aangekomen. In topjaren waren er wel 5 zangposten. Helaas is de nachtegaal er nu al vele jaren niet meer te horen.
Hubert staat eveneens symbool voor de vele vrijwilligers die mee het toeristisch beleid in de zuidelijke Westhoek hebben uitgetekend. Hun inbreng wordt te weinig erkend, hoewel zij met erg weinig middelen, dikwijls geconfronteerd met veel onbegrip van de lokale bevolking, de eerste toeristische producten hebben ontwikkeld. Hubert was de stoffeerder, de man van de onderbouw, de inhoud. Hij zocht op, begeleidde, vormde, schreef vele bijdragen voor het toeristisch tijdschrift 'Op de hoogte'. Hij hield de jonge gasten strijdvaardig en meldde waar er gevaar dreigde voor het authenticiteit van het landschap.

PAUL HOUWEN: DE CONSERVATOR DIE DUIZENDEN INSPIREERT

Binnen het Opbouwwerk dook ook regelmatig de naam van Paul Houwen (1933-1991) op. Paul Houwen kwam vanaf 1958 op de voorgrond. Hij was een van de eerste lesgevers op de 'Volkshogeschool' in het Blankaartkasteel, een initiatief van de familie Kempynck. Paul gaf er de cursus 'Mens en Natuur'. Hij gidste, gaf voordrachten, schreef boeiende bijdragen in kranten, tijdschriften of brochures. Zo stapte hij in de voetsporen van zijn vriend en inspirator, Edgard Kesteloot. Hij publiceerde vanaf 1968 de vaste rubriek 'Mee naar buiten' in het weekblad 'Het Wekelijks Nieuws'.
Paul Houwen drukte vooral zijn stempel op het natuurbehoud in de IJzervallei. Als conservator van zowel het natuurreservaat De Blankaart in Woumen (1962), als De IJzermonding in Nieuwpoort (1963), begeleidde hij duizenden mensen in deze reservaten en overtuigde velen om zich later actief in te zetten voor natuurbehoud. Hij kende goed de Ieperse Wielewalers en gidste af en toe ook in de Palingbeek, zoals op 27 december 1970 een winterexcursie voor de jongerenwerking van het Opbouwwerk. Paul volgde de natuurbeweging in het heuvelgebied nauw op en zou in 1989 en 1990, als natuurkenner én onderhandelaar, een cruciale rol spelen bij de verwerving van de allereerste perceeltjes binnen het huidige natuurreservaat 'De Broekelzen' in Westouter.

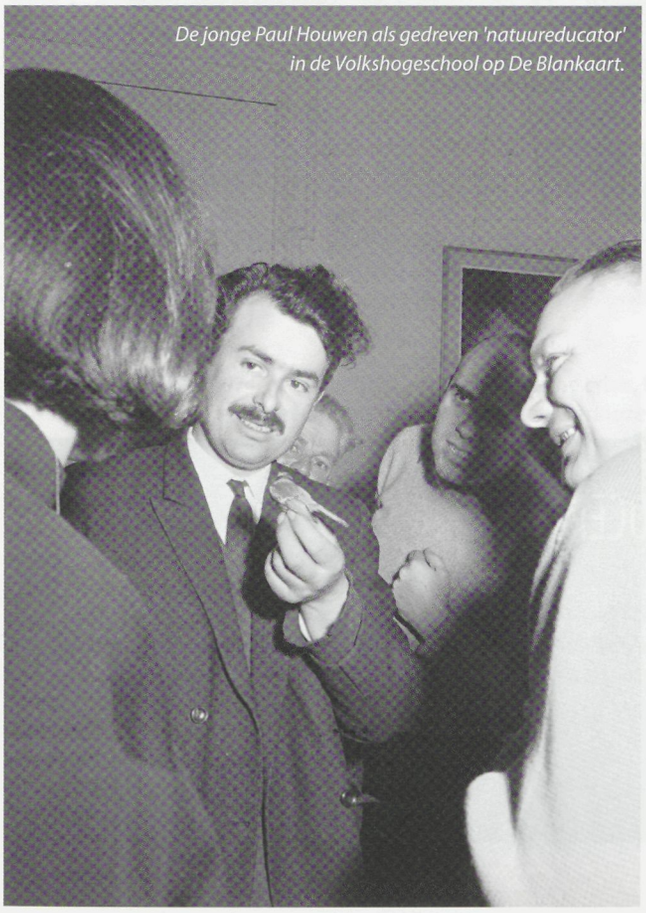
De jonge Paul Houwen als gedreven 'natuureducator' in de Volkshogeschool op De Blankaart.

GEWESTPLANNEN IN OPMAAK

1970 is het Europees Jaar van de Natuur. Het Opbouwwerk maakte van dit sleuteljaar gebruik om een groencomité op te richten dat zich ontfermde over de dorpsverfraaiing als hefboom voor kwaliteitsvol wonen. Westouter werd door de provinciale toeristische federatie 'Westtoerisme' uitgeroepen tot groen vakantieoord. Er werden toen al jaarlijks Nederlandse gasten onthaald bij gastvrije burgers in het dorp. In 1971 nam het Opbouwwerk deel aan de actie 'Groene Lente' van de West-Vlaamse Vereniging voor de Vrije tijd. Er werden bomen aangeplant in de dorpen Voormezele en Westouter.

In die periode werd ook de opmaak van de, nog altijd geldende, gewestplannen opgestart. Het Opbouwwerk was vertegenwoordigd in de commissie die de plannen moest voorbereiden. Edgard Kesteloot had, in opdracht van het Bestuur van de Stedenbouw en de Ruimtelijke Ordening, al omstreeks 1963 een eerste inventaris opgemaakt van de waardevolle landschappen in West-Vlaanderen. Dit basiswerk stoffeerde mee het in 1968 uitgegeven richtplan voor de ruimtelijke ordening en ontwikkeling van de West-Vlaamse Gewesten.

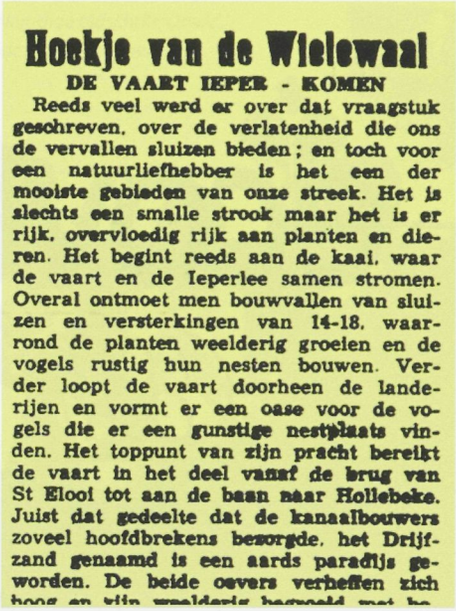
Hoekje van de Wielewaal

DE VAART IEPER - KOMEN

Reeds veel werd er over dat vraagstuk geschreven, over de verlatenheid die ons de vervallen sluizen bieden; en toch voor een natuurliefhebber is het een der mooiste gebieden van onze streek. Het is slechts een smalle strook maar het is er rijk, overvloedig rijk aan planten en dieren. Het begint reeds aan de kaai, waar de vaart en de Ieperlee samen stromen. Overal ontmoet men bouwvallen van sluizen en versterkingen van 14-18, waarrond de planten weelderig groeien en de vogels rustig hun nesten bouwen. Verder loopt de vaart doorheen de landerijen en vormt er een oase voor de vogels die er een gunstige nestplaats vinden. Het toppunt van zijn pracht bereikt de vaart in het deel vanaf de brug van St Elooi tot aan de baan naar Hollebeke. Juist dat gedeelte dat de kanaalbouwers zoveel hoofdbrekens bezorgde, het Drijfzand genaamd is een aards paradijs geworden. De beide oevers verheffen zich

De ieperse Wielewaalafdeling liet regelmatig educatieve artikels verschijnen in de lokale pers.

NIEUWE TOEKOMST VOOR DE PALINGBEEK

In 1969 werd in de commissie, verantwoordelijk voor het opstellen van het Gewestplan Ieper-Poperinge, het idee gelanceerd om de sleuf van de Vaart Ieper-Komen, het natuurreservaat 'De Palingbeek', open te stellen voor het publiek. Het idee kwam van de burgemeester van Hollebeke, Omer Vervisch. Die vond gehoor bij Jan Hardeman en uiteindelijk ook bij de provincie, via de commissie infrastructuur Westtoerisme. Uiteindelijk werd het gebied vanaf 1970 als provinciedomein ingericht en opengesteld in 1973.

De Ieperse Wielewaalafdeling zat bij dit alles opgezadeld met een dubbel gevoel. Enerzijds was er de officiële erkenning van de natuurwaarden in het gebied dat ze reeds 20 jaar beheerden, anderzijds was er de vrees dat vele zeldzame soorten door de inrichtingswerken en de publieke openstelling zouden verdwijnen. Feit is dat de werking van deze actieve afdeling na het verlies van hun natuurreservaat wegdeemsterde. Een nieuwe generatie jonge natuurvrienden zou pas jaren later de fakkel overnemen.

DE ZOEKTOCHT VAN EEN STREEK IN BEWEGING

In 1972 werd in de 14 dorpen van het heuvelgebied van onderuit gewerkt aan een streekplan 'Heuvelland 1980, een streek in beweging'. Alle gemeenten waren toen lid, met uitzondering van Kemmel en Nieuwkerke. Voorwaarden tot slagen waren een goede

ecover

ECO CERT®

EXCLUSIEF IN DE NATUURVOEDINGSWINKEL

ONAFHANKELIJK GECERTIFICEERD DOOR ECOCERT

Onze nieuwe ECOCERT® range van reinigers bestaat uit twee handafwasmiddelen, één allesreiniger, één ruitenreiniger en één toiletreiniger. Ze zijn doeltreffend, makkelijk en veilig in gebruik en bestaan volledig uit ingrediënten van plantaardige oorsprong en mineralen. Net als alle Ecover producten bevatten de Ecover ECOCERT® reinigers geen onnodige schadelijke stoffen en zijn ze snel en volledig biologisch afbreekbaar. Ieder product voldoet aan de strenge criteria uit het Diamantmodel én werd onafhankelijk gecertificeerd door ECOCERT®. Ecover ECOCERT® wordt exclusief en in beperkte oplage verdeeld via het natuurvoedingskanaal.

KIJK VOOR MEER INFO OP: WWW.ECOVER.COM OF VOLG ONS OP f

ruimtelijke ordening, een sociaal-culturele onderbouw, de leefbaarheid van de dorpen en het opheffen van de schaalbeperking van de gemeenten. Onder het luik toerisme en recreatie werden heel wat voorstellen geformuleerd:

- Dorpsverfraaiing.
- Zorg voor het landschap: kleine landschapelementen behouden, bedrijfsgebouwen integreren, restgronden beheren, vuilnisbelten saneren, watervervuiling aanpakken in het heuvelgebied (bv de vele restaurants en cafés op de Zwarteberg en de Rodeberg) en publiciteit beperken.
- Pleidooi om de Ieperse COO-bossen (Commissie Openbare Onderstand, nu OCMW) over te hevelen naar het toenmalige Waters en Bossen en ze open te stellen als wandelbos. De bossen werden toen intens gebruikt als jachtgebied. (Pas 24 jaar later kon dit worden gerealiseerd met de inrichting van de 'Gasthuisbossen' als provinciedomein.)
- De oprichting van een 'Heuvellands Centrum Natuurrecreatie', stapsgewijs uit te bouwen tot een landschapsvereniging naar Nederlands en Brits voorbeeld.
- Het herstel als park van het Hospiesbos in Wijtschate (het huidige Campagnebos).
- Inrichten en openstellen van de bossen op de Kemmelberg, de Rodeberg en de Zwarteberg de inrichting van een 'natuursportbaan'.

In het document wordt ook stelling genomen omtrent de schaalvergroting van de gemeenten. Er wordt voorgesteld om in de Westhoek 2 federaties uit te bouwen: het arrondissement Ieper en de arrondissementen Veurne-Diksmuide. Het streekplan haalt ruim de pers en vindt gehoor op de ministeries in Brussel, maar stoot ook op onbegrip en wrevel bij de lokale politici. De gemeentefusies van 1970 en 1976 haalden een streep door de mooie plannen: het werkgebied wordt verdeeld over drie gemeenten: Heuvelland, Ieper, Poperinge.
Terug naar af, dus.

JONGE SPRINGERS KRIJGEN EN GRIJPEN HUN KANS

Halfweg de jaren 1970 groeide er binnen het heuvelgebied een actiegroep rond natuur en milieu, met Jef Hoornaert en Piet Hardeman als trekkers. In Ieper kreeg de sluimerende lokale Wielewaalafdeling eindelijk een nieuwe doorstart dankzij Chris Beel, die uit de Roeselaarse Wielewaalafdeling 'De Mandel' kwam, en José Tahon, afkomstig uit Mesen. José was er als commercieel directeur van de steenbakkerij in Ploegsteert, begin de jaren 1970 in geslaagd om de verlaten kleigroeves van het bedrijf te herbestemmen als natuurgebied. Intussen groeiden de 'Kleiputten van Ploegsteert' uit tot een erkend, befaamd en bijzonder rijk natuurreservaat. José Tahon wist een aantal jonge natuurvrienden, die elkaar kenden vanuit de Ieperse jeugdwerking, te begeesteren. Samen met een hechte vriendengroep, jonge Wielewaalleden uit de regio Geluwe, werden zij de motor van een nieuwe, actieve beweging. Ook in Poperinge staken jonge natuurvrienden de kop op.

De energiecrisis van 1974, gevolgd door een economische crisis, kwam in de Westhoek hard aan. Het Opbouwwerk startte een werklozenwerking voor jongeren op en engageerde jonge afgestudeerden om projecten op te zetten voor streek en dorp. Het succes van het theaterproject "Nooit brengt een oorlog vrede" uit 1978 bracht een doorbraak.
Dankzij nieuwe tewerkstellingsprogramma's ('Bijzonder Tijdelijk Kader' of BTK, Derde Arbeidscircuit of DAC) konden jonge springers, gepokt en gemazeld in het jeugdwerk, aan het werk op diverse terreinen om de vroeger uitgetekende ideeën nieuwe vorm te geven. Dit zou onder meer leiden tot de oprichting van 'Het Heuvellandse Landschapscentrum', een voorloper van wat later 'Regionale Landschappen' zou worden.
In die periode werd er eveneens grensoverschrijdend gepionierd. Met de beroemde Franse schrijfster Marguerite Yourcenar als boegbeeld, werd een gelijknamige stichting opgezet, een platform voor een bre-

Ludieke 'doop' van het heemkundige tijdschrift 'Dovie', waarvan Hubert Masquelin de initiatiefnemer was.

de groep mensen met voeling voor cultuur, erfgoed en natuurbehoud. Het programma, met maandelijkse excursies in de streek, is nog altijd een vaste waarde in de jaarlijkse activiteitenkalender.

OP ZOEK NAAR NIEUWE EVENWICHTEN

De trein was vertrokken. De jonge garde kon zijn eigen weg gaan en vond steeds meer maatschappelijke steun en draagkracht. In Heuvelland, Ieper en Poperinge krijgen lokale natuur- en milieuverenigingen langzaam maar zeker inspraak en zeggenschap.
In de volgende 40 jaar zullen de groene landschappen in de zuidelijke Westhoek uitgroeien tot belangrijke toeristisch-recreatieve gebieden, met toenemend economisch succes. Deze ontwikkeling steunt op de eigenheid van dit stukje landelijk Vlaanderen: een kenmerkend en goed bewaard landschap met bezige, creatieve inwoners.

Het verstedelijkte Vlaanderen zal in deze voortrazende tijden steeds meer nood hebben aan authentiek gebleven groene ruimten waar nog echte natuur kan overleven. De pioniers van de jaren 1945/1975 hebben de ogen van velen geopend om de bijzondere waarden van onze landschappen te onderkennen en deze een plaats, een betekenis te geven.
Na de jaren van ontwikkeling en ordening (feitelijk vaak 'scheiding') van onze ruimtelijke functies, zijn we nu toe aan een nieuwe evenwichtsoefening. De vele aanspraken op de ruimtelijke bestemmingen vergen een eigentijdse zoektocht naar nieuwe evenwichten tussen cultuur en landschap, tussen landbouw en natuur, tussen rust, schoonheid, beleving en streekontwikkeling, tussen bewoners en bezoekers, tussen ecologie en economie.
Hoog tijd voor nieuwe pioniers?

Tekst: Lieven Stubbe, Filip Boury
Foto's: Luk Dombrecht, archief De Blankaart
Krantenknipsels: met dank aan Philip Woets

Bronnen: Filip Boury, 'Pionieren in De Bergen' (onuitgegeven)
Jan Desmet, portret Edgard Kesteloot, Grasduinen november 1991
Archief.Westhoek.be - Guido Vandenbroucke, Peter Bossu, De Blankaart, mensenwil, mensenwerk, 2011

Kan Japanse haver onze akkervogels door de winter helpen?

Afgelopen winter bleef weer op verschillende plaatsen ongeoogst graan op het veld staan. Dit biedt wintervoedsel voor de bedreigde geelgors en andere akkervogels. Deze maatregel bewijst al jaren zijn nut. We zien nu ook dat in de buurt van die winterveldjes de geelgors als broedvogel beter stand lijkt te houden. Dit is zeker zo in de buurt van Roesbrugge en Beveren-aan-de-IJzer. Nadat men in die buurt meerdere overwinterende graanranden had aangelegd, steeg de fel geslonken populatie (nog een 8-tal in 2013) tot een 30-tal. Dat is bijzonder goed nieuws.
Maar er is meer: we ontdekten een grondbedekker die veel goedkoper is dan graan én nog goed voor de landbouw ook: Japanse haver.

NIEUWKOMER TREKT MASSAAL ZAADETERS AAN

Het najaar van 2014 was zacht, zonder vorst van betekenis. Hierdoor kon de groenbedekker 'Japanse haver' (Avena strigosa) hier en daar nog in zaad komen, iets wat normaal niet gebeurt en ook niet de bedoeling is. Het waren steevast percelen die voor 1 september waren gezaaid. Later ingezaaide percelen kwamen niet in zaad en bleven "gras" of kwamen niet verder dan een loze bloei. De soort kan niet tegen vrieskou en zaait zichzelf niet uit. Dat is een geruststelling voor de boer.
Na de winter het gewas gewoon onderploegen en gedaan. Raaigras moet dood gespoten worden om er weer van af te komen en als gele mosterd uitzonderlijk in zaad komt, zaait die zichzelf nog jaren uit in de vervolgteelten. Japanse haver is een recente nieuwkomer in het assortiment groenbedekkers maar wint jaarlijks aan populariteit.

Wat bleek nu afgelopen winter: er kwamen massa's zaadetende vogels af op die percelen Japanse haver die in zaad kwamen. Zo lag er een groot stuk van zo'n 4 hectare in Westouter waar we in de winter regelmatig gingen kijken. Naast een flinke zwerm met honderden vinken en groenlingen smulden ook de sterk achteruitgaande rietgors, ringmus en geelgors er met vele tientallen van het graan. We vonden er zelfs een overwinterende kwartel. En in Beveren-aan-de-IJzer verbleven twee exemplaren van de nog veel zeldzamere grauwe gors op een klein perceel. Verder vonden we er fazant, ree, haas, vos en patrijs. Bijna alle akkervogelsoorten dus. Kievit en veldleeuwerik zullen we er niet mee kunnen helpen, die hebben meer een kale stoppel nodig.

VOORDELEN, OOK VOOR DE LANDBOUW

De zaden van de Japanse haver bleven tot op het eind van de winter in de aren hangen en kiemden niet, een groot voordeel. Graan valt soms snel plat en dan kiemt het graan in de aar of valt het er uit. Ringmus en rietgors komen heel weinig voor in overwinterend graan. Graanzaden zijn hen wat te groot. Geelgorzen zijn er wel dol op, vandaar dat we dit blijven doen, maar nu weten we dat ze dus ook Japanse haver lusten.
Houtduiven en kauwen bezochten sporadisch de grote percelen Japanse haver wanneer ze verdreven werden van een naburige maïsstoppel. Waarschijnlijk zijn de zaden voor hen wat te klein en is het te veel peuterwerk om er echt voluit voor te gaan. Ze kozen meestal snel weer voor de maïs. Op graanvelden zien we die duiven en kauwen soms ook, maar meestal niet. Dat is heel onvoorspelbaar, maar wel vervelend omdat zij natuurlijk snel met veel zaden gaan lopen. Daarom lijkt het de beste strategie om de winterse graanvoorraad over meerdere relatief kleine percelen te spreiden.

Japanse haver staat bekend om haar snelle groei in het najaar en dus ook voor een goede opname van stikstof en fosfor. Zo kan die in de winter al niet meer wegspoelen naar grond- en beekwater. Ook de grond spoelt niet weg, de erosie wordt belemmerd. Na de winter is het door de vorst afgestorven gewas gemakkelijk onder te werken. Het zaait zich niet vanzelf terug uit. Nog een groter voordeel voor de landbouwer is dat het de vervelende bodemparasiet 'wortellesieaaltje' sterk terugdringt. De kostprijs van het zaad is 2 à 3x hoger dan gele mosterd, maar nog altijd slechts 100 à 150 euro/hectare.

Een troep ringmussen weet zich te verzadigen aan de Japanse haver © dc.

VERGETEN HAVERSOORT, TERUG VAN WEGGEWEEST

Zo rijpte het idee: als we nu eens her en der aan een landbouwer vragen om zijn Japanse haver voor 1 september in te zaaien, dan is de kans erg groot dat ze nog in zaad komt. En dan hebben we voor 150 euro/ha een hoop wintervoedsel voor geelgorzen! Een graanveld laten staan kost al gauw tien keer zoveel als je dat door een landbouwer op zijn grond laat doen omdat je ook het productieverlies van dat jaar moet vergoeden. Maar met een groenbedekker is er geen productieverlies, integendeel zelfs.
De regionale landschappen en de VLM-bedrijfsplanners willen enkele landbouwers benaderen met deze vraag. Volgende winter zien we of het werkt! Zo ja, dan hebben we een echt ei van Columbus om de winterse schaarste aan zaden op te lossen!

Japanse haver heeft overigens maar weinig met Japan te maken. Lang geleden was het een graangewas dat ontstond in Spanje en Portugal. Later werd het in grote delen van Europa geteeld tot de gewone haver betere opbrengsten gaf. Het gewas werd vergeten, tot Japanse onderzoekers ontdekten dat het wortellesieaaltje er sterk door teruggedrongen werd. En zo kwam de plant weer naar Europa … De juiste Nederlandse naam is 'evene'.

GEZENDERD EN GEKLEURRINGD

De aantallen geelgorzen bereikten afgelopen winter een record, mede dankzij die extra voedselvoorraad van de Japanse haver. In januari werden tussen Leisele (Alveringem) en Dranouter in totaal maximaal 600 geelgorzen geteld, waar het er in andere winters niet meer dan 400 zijn. Het aantal broedkoppels in West-Vlaanderen – allemaal in de Westhoek – bedraagt nog een honderdtal. Meer dan waarschijnlijk hebben we dus ook wat Franse buren op bezoek, maar die zijn welkom.

Volgende winter gaat een student van de Universiteit Gent, met steun van de provincie, het INBO en lokale vogelringers, enkele geelgorzen zenderen om zo na te gaan wat ze de hele dag doen. Ook zullen zoveel mogelijk geelgorzen kleurringen aan hun pootje krijgen om ze individueel te herkennen. Blijven ze de hele dag bij hetzelfde graan- of Japanse haverveld of trekken ze rond, zoals de mezen doen? Waar slapen ze? Hoeveel tijd besteden ze aan eten? Dat wordt interessant! We hopen hieruit te leren hoe we de wintermaatregelen zo efficiënt mogelijk kunnen inzetten.
In het broedseizoen 2016 zullen we op zoek gaan naar de gekleurringde vogels. Pas dan weten we of het onze broedvogels zijn die we voederen of niet. Ook gaat eind dit jaar het soortactieplan Geelgors van de provincie van start. Meer daarover in de volgende De Bron.

Beste vogelkijkers: hou je maar klaar, we willen die geelgors echt niet kwijt …

Tekst: Olivier Dochy ,
Vogelwerkgroep De Bron
Foto's: Olivier Dochy, Dieter Coelembier

Nog meer weten over het Japanse haverproject: zie http://www.rlijp.be/website/geelgors-profiteert-van-japanse-haver

Een troepje reeën op snoeptocht in het haverveld © od

Japanse haver is ook voor geelgorzen volwaardig wintervoer © dc

NATUURWINKEL

het Zevenblad

Gasthuisstraat 31
8970 POPERINGE
Tel.: 057 33 30 58
hetzevenblad@telenet.be

Voeding met gezonde suikers en vetten, Biologische voeding, Supplementen en kruiden, milieuvriendelijke wasproducten, etherische oliën, Bachbloesems.

BVBA
PLOUWAGIE PAUL

CENTRALE VERWARMING & SANITAIR
ZONNEBOILERS & VLOERVERWARMING
VENTILATIE

Reningelststraat 9
8956 Kemmel (Heuvelland)
Tel. 057 44 64 97
www.bvbalouwagie.be

Ledoux
CHOCOLATERIE

NU OOK WORKSHOPS EN CHOCOLADEDEMONSTRATIES
Voor meer info, neem contact op!

Delfien De Tavernier
LEDOUX CHOCOLATERIE
Boezingestraat 133
8920 LANGEMARK
tel. 057 48 92 22
www.choc-ledoux.be

't Madeliefje
Ambachtelijk hoeve-ijs
Zonneterras - ijskarretje
Lieven Vanaudenhove-Vandenbroucke Martine
051/54 55 41 - 0496/38 42 26
hoeve-ijs@madeliefje-ijs.be
Vijfhuizenstraat 1 - 8600 Woumen-Diksmuide

woonkrediet
• • •
Gratis advies, onafhankelijk en complete begeleiding!
Ronny Beyens
CDV: 14334
Je Makelaar Je beste Verzekering
BELEGGINGEN | VERZEKERINGEN | WOONKREDIETEN
Viooltjesveld 19, 8954 Westouter
Tel 057/44.63.15 - Fax 057/44.79.14
www.beyens.info

MASTERS OF LINEN
EUROPEAN LINEN OF QUALITY
DRAAG LINNEN - PUUR NATUUR
EN VAN EIGEN BODEM

VERVAEKE FIBRE nv
flax for the industry since 1892

VERVAEKE
FIBRE N.V.
Kortrijksestraat 68
B-8520 Kuurne
Tel 056 71 20 55
Fax 056 70 53 20
e-mail: flax@pandora.be

JAN FERYN BVBA
milieuconsulent
info@ferynjan.be • www.ferynjan.be

Vanaf nu welkom in onze nieuwe toonzaal te Callicanes

-ecologische bouwmaterialen met advies :
natuurverf, kalei, kalkhennepblokken, isolatie van hennep, houtwol, vlas, kurk & papiervlokken, ledverlichting, parket, buitenhout,leem- en kalkpleisters, superisolerende dakvensters, waterzuivering....
-Tigchelkachels & Finovens

Peter steen & Co bvba
100, Av. de la Houblonnière, 59270 Godewaersvelde
(vanaf Poperinge Frans-Vlaanderenweg 7km volgen, net voor grenspost links)
057 48 68 42 - www.petersteen.be - info@petersteen.be

De geperste zaligheid
The pressed passion
Le plaisir pressé

Lombarts TUINSAPPEN Calville

Artisanale biosappen en -cider op basis van appel
Traditional organic apple based juices and cider
Jus et cidre bio artisanal à base de pommes

Luc Goossens en Kris Vanderstichele
Slijpstraat 1, B-8902 Ieper (Voormezele)
lombarts.calville@tuinsappen.be
Tel & Fax + 32 (0)57 363 020
Gsm + 32 (0)485 366 942
www.tuinsappen.be
BE 0704 539 902

Geen vergeten paaseieren, maar lentepaddenstoelen

Bokaalkluifzwammen

In de lente, wanneer de voorjaarsbloemen in bloei staan, denk je niet meteen aan paddenstoelen. Toch zijn er heel wat soorten die alleen dan te vinden zijn.

Al jarenlang maak ik nabij mijn woning in Langemark regelmatig een avondwandelingetje via de kerkwegel naar het bufferbekken aan de Melkweg om dan via de oude spoorwegbedding en het Vijverpark huiswaarts te keren. Zo maakte ik de voorbije paasvakantie nog eens mijn 'groene lus'.
Aan de rand van een eiken-essenbosje, vond ik nog enkele kapotte paaseieren. Althans, dat dacht ik. De paaseierenraap van de Gezinsbond in het centrum van Langemark is immers ook al een jarenlange traditie.
Bij nader kijken bleek het om **zakjeszwammen** te gaan, een soortenrijk geslacht met onder meer de orde van de bekerzwammen *(Pezizales)*. Tot die orde behoren de morieljes *(Morchella)*, de bekerzwammen *(Peziza)* en ook het beroemde geslacht van de truffels *(Tuber)*. Niet de chocoladepralines die smelten als boter in de mond, maar de merkwaardige, ondergrondse paddenstoelen met een heel bijzondere geur, smaak en dito prijs.

De fraaie, diep komvormige verschijningen in het gras vol mos en paardenbloemen, behoren tot het geslacht van de kluifzwammen *(Helvella)*. Het waren dus geen vergeten paaseieren, maar wel bokaalkluifzwammen met geelbruine tot donkerbruine hoedjes die variëren tussen 1 en 5 cm. Als bruine eierdopjes staan ze in het gras. De steel die diep in de grond zit, is witachtig en bezit opvallende lengteribben die vertakken en doorlopen op de onderzijde van de beker.

De bokaalkluifzwam *(Helvella acetabullum)* blijkt zeldzaam te zijn, maar toch nog algemener dan de zwartwitte bokaalkluifzwam *(Helvella leucomelaena)*. Het microscopisch onderzoek van de sporen die binnen in een soort zakjes *(asci)* gevormd worden en de steuncellen *(parafysen)* door de paddenstoelenvrienden van *Mycologia* kon de twijfel rond de vondst wegwerken.

Tijdens de microscopienamiddag van *Mycologia* op15 april 2015 mocht ik meeproeven van hun bijzondere gedrevenheid en kennis. Zo wisten nog enkele andere voorjaarspaddenstoelen me te bekoren: de zeldzame anemoonbekerzwam *(Dumontia tuberosa)* die parasiteert op wortelstok van de bosanemoon en de tamelijk zeldzame cedergrondbekerzwam *(Geopora sumneriana)*, die te vinden is op de deels verteerde naalden op humusarme grond onder Atlasceder maar ook bij taxus.

Wie ook interesse heeft om mee te proeven van de wondere wereld van paddenstoelen is altijd welkom op de activiteiten van de Paddenstoelenwerkgroep van De Bron.
Contact: Ann Top, 057 48 64 11, ann.top@skynet.be

Speur je graag mee naar herfstpaddenstoelen? Een eerste inventarisatie gaat door op zaterdag 19 september in de Douvevallei en het Eeuwenhout in Heuvelland. (meer info vind je achteraan in de activiteitenkalender) In de maand oktober wordt er een paddenstoelencursus georganiseerd voor starters (meer info vind je in het herfstnummer van De Bron).

Tekst en foto's: Ann Top, Paddenstoelenwerkgroep
met dank aan Christine Hanssens en de vrienden van *Mycologia* voor de determinatie

Zeldzame zweefvlieg in Fort Saint-Nicolas

Pluimwoudzwever in Fort Saint-Nicolas

Tijdens een korte inventarisatie in Fort Saint-Nicolas nam ik een foto van een op een hommel lijkende vlieg. Ik dacht eerst aan een narcisvlieg maar via waarnemingen.be kwam de ware aard van het beestje naar boven.
Het was een **pluimwoudzwever**, *Criorhina floccosa*, een soort zweefvlieg. Het is vrij grote hommelachtige zweefvlieg met roodachtige beharing en geelwitte haarbossen aan de voorkant van het achterlijf. Deze mooie vlieg leeft in loofbossen met een goed ontwikkelde struiklaag. De larven leven in rottend hout, waarmee ze zich ook voeden.

De pluimwoudzwever, *Criorhina floccosa*, is schaars tot zeldzaam. Deze soort werd de voorbije twintig jaar steeds meer opgemerkt in Nederland. Het is dus best mogelijk dat ze ook in andere bosgebieden in de regio opduikt.

We blijven waakzaam.

Tekst en foto: Rudy Claeys, Insectenwerkgroep
Met dank aan Pieter Vantieghem voor de determinatie.

Groen Ieper

Op zondag 19 april 2015 heeft Groen Ieper een cheque van 200 euro (een deel van de opbrengst van de jaarlijkse quiz) overhandigd aan Natuurpunt Westland. De schenking komt ten goede aan het natuurgebied Fort Saint-Nicolas (in Boezinge). Nadien volgde een korte maar boeiende rondleiding in het natuurgebiedje.

Diederik Vandenbilcke (secretaris, Groen Ieper) - Rudy Claeys (voorzitter, Natuurpunt Westland) - Krist Calmeyn (lid van Natuurpunt en Groen Ieper)
© Caroline Ostyn

Tuinontwerp
Aanleg groen en gazon
Onderhoud
Snoeien hagen en bomen
Daktuin
Kunstgras

Tuinen Ostyn

0472 66 25 68 HEUVELLAND
Bellestraat 33, 8954 Westouter

Het Dischhof
biokaasboerderij

BIOKAZEN
MELK - YOGHURT
PLATTE KAAS
KARNEMELK - BOTER
ROOMIJS

Dries en Katrien Debergh - Huyghe
Dodepaardenstraat 58 - 8600 KEIEM
Tel. 051/50 12 04 info@dischhof.be
www.dischhof.be

Vakantiehuisje en gastenkamers met ontbijt
Groene charme-oase op flank van de Rodeberg

De Pleute

Mireille Pynaert
Hellegatstraat 8 - 8954 Westouter
057 44 71 48 - 0477 68 66 00
info@depleute.be -www.depleute.be

Belflor

De Baene-Jengember
Zuidlaan 3a
8970 Poperinge
Tel. 057/33 55 09
Fax 057/33 73 06

DE STER

Hondensalon
DE STER
Deken de Bolaan 135A
8970 Poperinge

We groom any dog
0499 07 60 08
Find us on Facebook

wij verzekeren u
een mooie dag!
soenen-verzekeringen.be

Specialiteit van
Grillades
Folk- en blues
Concerten
Lettingstraat 42
B-8950 Dranouter-Heuvelland
Tel. & fax: 00 32 57 44 68 52
www.den-ekster.com

DEN EKSTER
Café Theater

OMNi LOKER

Als kleur passie wordt...

Bonte Marijke
Dikkebusstraat 190
8950 Loker-Heuvelland
057/ 44 43 72
www.omniloker.be

Woningdecoratie
Houten speelgoed
Geschenken

Huis Anahata

wellness voor haar en huid
en innerlijke harmonie

Poperingestraat 16
8954 Westouter
T 057 33 23 77
www.huisanahata.be

Hotel REVERIE
www.reverie.be

FAUNA LEROY

Westvleterendorp 16, WESTVLETEREN
Tel.: (00 32) (0)57 40 00 47, Fax: 057 40 14 49
E-mail: fauna.leroy@belgacom.net
Open elke dag van 9-12 u. en 14-19 u.
Gesloten donderdag,
zondagnamiddag en
feestdagen

Grote keus aan kanaries,
parkieten, neerhofdieren, ...

dewulf
boomkwekerij
tuinaanleg
diksmuidseweg 501 - 8904 boezinge - tel. 057 42 21 58
www.tuinendewulf.be - info@tuinendewulf.be

BNP PARIBAS
FORTIS
KANTOOR LOKER
Dikkebusstraat 158
8958 LOKER
Tel.: 057 45 21 40
Fax: 057 45 21 48
loker@bnpparibasfortis.com

Zicht op de komgronden van Lampernisse © Regionaal Landschap IJzer en Polder

Water- en moerasplanten in de komgronden van Lampernisse

In 2014 besteedde De Bron veel aandacht aan de 'komgronden van Lampernisse'. Over de toekomst van dit uitzonderlijke gebied met zijn 'permanente' poldergraslanden worden binnenkort belangrijke beslissingen genomen. De Bron blijft de natuurwaarden van dit authentieke poldergebied verdedigen, met de argumenten van de natuur zelf: soortenrijkdom, authenticiteit, verscheidenheid, duurzaamheid.
De Bron nodigde de bekende Vlaamse botanicus dr. Leo Vanhecke uit om een bijdrage te leveren over de plantenrijkdom van dit unieke poldergebied, in het bijzonder de water- en moerasplanten die deze historisch permanente, natte graslanden kenmerken.

In 2010 konden we de flora en de vegetaties van een 360 ha groot gedeelte van de komgronden van Lampernisse in detail onderzoeken. Hiervoor werden 460 slootsegmenten afgebakend en geïnventariseerd. Tot de hierna besproken planten behoren een aantal soorten die bij de start van het project om diverse redenen als 'aandachtsoorten' behandeld werden: zwanenbloem, moeraszoutgras, lidsteng, knopig doornzaad, doorschijnend sterrenkroos, ...
Al deze soorten zijn relatief tot heel zeldzaam, hetzij binnen de polderstreek, Vlaanderen of België. Andere soorten zijn het vermelden waard omdat ze het beeld vervolledigen van de diversiteit van flora en vegetaties van de sloten in de komgronden, omdat ze in een aangegeven ecologisch plaatje passen of omdat ze als kensoort gebruikt werden om de historisch permanente graslanden aan te duiden.

IN EN OP HET WATER

De flora van echte waterplanten in het komgebied van Lampernisse is relatief beperkt omdat het merendeel van de sloten sterk verland is en vaak slechts tijdelijk onder water staat. Daardoor krijgen echte ondergedoken soorten er weinig kansen. Bovendien is de waterkwaliteit in de diepere 'vaarten' die het gebied doorkruisen *(Eieleed)* of grotendeels omgrenzen *(Zaadgracht, Grote Beverdijkvaart, Kleine IJzerbeek)* niet ideaal en vaak erg troebel. Het beheer is er vooral gericht op de waterdoorstroming. Mooi ontwikkelde vegetaties van grootbladige fonteinkruiden en waterlelies, zoals in afgesloten rivierarmen en andere stilstaande en heldere waterpartijen, ontbreken hier dan ook.
Niettemin komen her en der verspreid over het gebied gewone soorten voor als **haarfonteinkruid, tenger fonteinkruid en schedefonteinkruid.** Typischer voor de poldersloten zijn de twee hoornbladsoorten (**grof hoornblad** is ruimer verspreid dan **fijn hoornblad**) en **zannichellia** (de ondersoort *pedicellata* met langgesteelde en gesnavelde vruchtjes). Fijn hoornblad en zannichellia zijn overigens 'echte' poldersoorten die elders in het land slechts sporadisch voorkomen. Een enkele keer kan men er ook **gewoon kransblad** aantreffen, een kranswier.
Typisch voor de situaties van ondiep water zijn een aantal soorten die zich wisten aan te passen aan amfibische omstandigheden en die dus met succes een zekere uitdroging kunnen verdragen: **kleine** en **middelste waterranonkel** en **stomphoekig sterrenkroos**. Ook deze soorten en hun vegetaties komen verspreid voor, maar zelden overvloedig of goed ontwikkeld. **Waterpest (brede en smalle), aarvederkruid** en andere soorten waterranonkel, nochtans niet ongewoon in de polders, werden binnen het studiegebied niet waargenomen.

Tot nu toe weinig speciaals dus, maar via de typische poldersoorten krijgen we wel een soort van regionale verankering.

Toch komen er in de sloten van de komgronden van Lampernisse enkele bijzondere ondergedoken waterplantensoorten voor, zoals **waterviolier en doorschijnend sterrenkroos**. Laatstgenoemde was tot zo'n 30 jaar geleden altijd een uiterst zeldzame waterplant in België. In het midden van de jaren tachtig van vorige eeuw dook het plots in een aantal groeiplaatsen op, hoofdzakelijk langs de zuidrand van de polders. Doorschijnend sterrenkroos houdt immers niet van zilt water. Het is een zuidelijker soort die toen al aan een noordwaartse opmars begonnen was en een paar decennia geleden ook Nederland bereikte. Als habitat verkiest het onbegroeid, ondiep, heel helder water.
In onze flora's gingen we er steeds van uit dat deze soort, in tegenstelling tot onze andere sterrenkrozen, geen groeivorm kent die boven water uitsteekt. Dat blijkt onjuist te zijn. Doorschijnend sterrenkroos vormt wel degelijk plantendelen die boven water kunnen groeien. Dit illustreert vooral dat de soort hier enkele tientallen jaren geleden nog slecht gekend was.

De aanwezigheid van **waterviolier** is dan weer een heel ander verhaal. Eén kleine groeiplaats ervan, nog ontdekt door Marc Becuwe, was bekend van een sloot langs de Visserstraat die van noord naar zuid doorheen het gebied slingert. Die vindplaats is al lang verdwenen, vermoedelijk door de intensieve bemesting van het aanpalende perceel. Waterviolier is een plant van zoete kwelsloten en daarom is ze in de polders in het algemeen heel zeldzaam. In 2001 werd ze ontdekt in een gebied aan de rand van het eigenlijke komgebied. Op die groeiplaats doet ze het nog steeds goed en illustreert overtuigend hoe in de vlakke polders heel geringe hoogteverschillen van doorslaggevend belang kunnen zijn. De sloot ligt in de kwelzone van het iets hoger gelegen deel van de polder dat aansluit op de kom.

DE VEELVORMIGHEID VAN KROOSPLANTEN

Heel bijzonder voor de komgronden van Lampernisse is wel dat alle inheemse kroossoorten (**klein kroos, bultkroos, puntkroos, veelwortelig kroos en wortelloos kroos**) er voorkomen, plaatselijk in weelderige vegetaties, soms zelfs allemaal samen. Dikke aaneengesloten matten van **klein kroos en bultkroos** domineren vaak samen het volledige wateroppervlak. Dat is nefast voor de

Wortelloos kroos, klein kroos, bultkroos, veelwortelig kroos en puntkroos samen (niet geholpen)

ondergedoken waterplanten, die ze daardoor beroven van licht en zuurstof. Ook **veelwortelig kroos** heeft die neiging.
Puntkroos drijft soms goed zichtbaar aan de oppervlakte, bijvoorbeeld als de andere kroossoorten ontbreken. Klaarblijkelijk verdraagt deze soort goed schaduw want meestal is ze ruim verspreid terug te vinden onder de kroossoorten die aan het wateroppervlak drijven.
Van de bovengenoemde reeks kroossoorten is **wortelloos kroos** veruit het bijzonderste. Het is een bedreigde soort die in Vlaanderen (en a priori in België) sterk achteruit is gegaan. Vooral in het binnenland zijn vroegere groeiplaatsen verdwenen. In de kustpolders is het bekend van slechts twee kerngebieden; één daarvan ligt in de zuidelijke helft van de polders, ten westen van de IJzer. De sloten in de weilanden van Lampernisse vormen ongetwijfeld het belangrijkste verspreidingsgebied in België. Wortelloos kroos werd er in 2010 waargenomen in 54 van de 460 onderzochte slootsegmenten.

We vervolledigen dit verhaal rond de kroossoorten met een nieuwe, adventieve kroossoort: **dwergkroos** werd in één van de slootsegmenten aangetroffen, dominant in de luwte van een ijle rietkraag. Tot nu toe is de inbreng van de nieuwe, agressieve kroossoorten dus beperkt, en dit in tegenstelling tot andere regio's in het land. Wellicht wordt dit enerzijds verklaard door de geringe ingrepen zoals ruimingwerken of herkalibraties in de slotensystemen, anderzijds door de ononderbroken dominerende aanwezigheid van de inheemse kroossoorten.

Er is altijd een 'baas boven baas', zo ook in de plantenwereld. Wie had gedacht dat de aaneengesloten lagen van kroossoorten de top van de 'piramide' van watervegetaties uitmaakt, vergist zich. Er is nog een soort die er in slaagt om daarboven een soms volledig aaneengesloten, dikke vegetatielaag te vormen: grote kroosvaren, een exoot die allang bij ons is ingeburgerd. Op het moment van de bemonstering in 2010 was deze soort in slechts 2 van de 460 gemonitorde slootsegmenten aanwezig, vergeleken met vroegere waarnemingen binnen hetzelfde gebied. In 2014 werd vastgesteld hoe **grote kroosvaren** zich opnieuw buitensporig ontwikkeld had in tal van sloten, vooral dan in de segmenten die in 2013 geruimd waren in het kader van een nieuw ruimingsplan. Ook voor deze soort geldt dat alle overgroeide vegetatie te lijden heeft onder deze dominantie en dat ze dus als een pest moet beschouwd worden. Anderzijds is het zo dat populaties van grote kroosvaren meestal na enkele jaren 'van nature' weer tot nul herleid worden. In die hoedanigheid vormen ze dus een regulerende factor in de evolutie van de waterplantengemeenschappen binnen de habitats waar ze voorkomen. Het is niet helemaal duidelijk welke factoren bepalend zijn in deze cyclische dynamiek, maar omdat het een temperatuurgevoelige soort is, is het niet uitgesloten dat temperatuur en temperatuurwisselingen een doorslaggevende rol spelen: warme zomers doen de populaties exploderen, koude winters laten ze imploderen.

OVER GROTE EN KLEINE VERLANDERS, BUITENBEENTJES, NATTE OEVERSOORTEN EN OPPORTUNISTISCHE PIONIERS

Het onderscheid tussen bovengenoemde plantengroepen lijkt misschien overdreven, en wat gekunsteld, maar toch zijn er aanzienlijke verschillen tussen deze biologisch-ecologisch geïnspireerde categorieën. Alle hebben gemeen dat ze ergens tussen het water en het land groeien. Hun verschillen in habitat of micro-habitat volgen echter uit de verschillen in waterdiepte, duur van overstroming, fluctuaties van het waterpeil, mate van verstoring in het algemeen en van begrazingsdruk en vertrappeling in het bijzonder.

De groep van de grote verlanders omvat fors uitgroeiende, grote helofyten of moerasplanten. Ze kunnen permanent met de voeten in het water staan, maar zijn gebouwd om boven water uit te groeien en te bloeien. Ze beschikken meestal over stevige wortelgestellen die dicht verweven netwerken vormen. Dat laat ze toe om op eigen kracht vanuit de oever op te rukken, als het ware drijvend op het water of de waterverzadigde modder en grote oppervlakken snel dicht te laten groeien.
Door hun stevige formaten kunnen ze ook de meeste andere soorten wegconcurreren of in een marginale positie dwingen. Binnen het komgebied van Lampernisse zijn verschillende vertegenwoordigers van deze groep aanwezig: in de eerste plaats **riet**, maar ook **rietgras, ruwe bies, grote lisdodde, grote egelskop, zwanenbloem, liesgras, oeverzegge** en **heen** of **zeebies.**
Door de vergevorderde, weinig verstoorde verlanding van de slootsegmenten vormt elk van deze soorten plaatselijk meer of minder uitgestrekte, meestal soortenarme populaties. De meeste van deze vegetatietypes zijn er heel algemeen. Tijdens de monitoring van 2010 (dus voor de ruimingwerken van de laatste jaren) lag het aantal slootsegmenten zonder dergelijke vegetaties erg laag. In minder dan 1/5 van de segmenten kwam er geen enkele voor. In 57% van de slootsegmenten waren één of twee van dergelijke helofytenvegetaties aanwezig. In 24,3% van de segmenten kwamen drie tot zes verschillende van die vegetaties voor.

Watervlier, goed verborgen onder een ijle rietkraag.

De meeste vegetaties van **riet, rietgras** en **grote lisdodde** zijn botanisch vrij banaal, hoewel ze voor vogels wel belangrijk zijn. De **grote lisdodde** is minder een verlander dan wel een opportunistische pionier van ondiepe, tijdelijk natte, vrijgekomen plekken die ze hypersnel koloniseren. Deze laatste vegetaties zijn meestal niet bestendig maar kunnen toch lang aanwezig blijven. Omwille van hun omvang rangschikken we ze hier toch bij de verlanders: ze produceren ook enorm veel verlandingsmaterie.

Min of meer ontwikkelde rietvegetaties werden in 4 van de 10 slootsegmenten aangetroffen, wat opnieuw wijst naar de grote verlandingsgraad van deze sloten. In de meeste gevallen betreft het erg soortenarme, monotone, dichte rietkragen. **Rietgrasvegetaties** daarentegen, die er fysionomisch goed op gelijken, komen slechts in minder dan 2% van de segmenten voor.

Ruwe bies werd binnen het komgebied slechts op één plaats waargenomen. Deze populatie staat onder een hoge begrazingsdruk en de lokale waterhuishouding (verdroging!) wordt er stilaan problematisch. Dit is nochtans een typische poldersoort, waarvan het aantal groeiplaatsen echter gestadig achteruit gaat. Bovendien is het een soort van de min of meer brakkere zones binnen de polders. Daarom is zijn aanwezigheid in het volkomen zoet komgebied redelijk uitzonderlijk. Het is zeker een soort die bijkomende beschermingsmaatregelen binnen het komgebied van Lampernisse verdient.

Grote egelskop komt binnen het komgebied veelvuldig voor, in bijna 18% van de slootsegmenten. Dit is een echte verlander van de centrale, diepere gedeelten van de sloten. Egelskop kan zich vestigen in vroege verlandingsstadia, wanneer de sloten nog volop watervoerend zijn. Bij ongestoorde verlanding kunnen de individuele exemplaren door vegetatieve vermenigvuldiging dichtgroeien tot een gesloten, 'drijvende' vegetatie op weke, onbegaanbare modder.

Met een vergelijkbare frequentie zijn vegetaties van **liesgras, heen** en **oeverzegge** aan te treffen, respectievelijk in 13, 13 en 10% van de slootsegmenten. Ook dit zijn sterke groeiers die met stevige, vertakkende wortelgestellen weinig ruimte laten voor andere soorten en erin slagen de concurrentie te elimineren. Ook hier geldt het simpele maar logische principe: 'eerst komt, eerst maalt', en wie eerst maalt, verwerft de beste positie. Deze soorten verschijnen wat later in de verlanding, als de bodem al wat vaster is en het geheel beter begaanbaar. Ze kunnen lang ter plekke blijven en verwerven bij ongehinderde verlanding een vaste plaats. Zelfs nadat de omgeving sterk wijzigt, bijvoorbeeld door een progressieve verdroging, kunnen ze zich zeer lang blijven handhaven.
Heen is van dit trio soorten de minst banale. Ondanks zijn vroegere Nederlandse naam 'zeebies' is deze soort niet exclusief aan de kuststreken (inclusief de polders) gebonden, maar wel aan watergebieden rijk aan minerale zouten, waar keukenzout er slechts één van is. Zijn verspreiding is weliswaar optimaal in kust- en rivierpolders, maar ook in de 'overige binnenlanden' duikt hij regelmatig op, zij het nooit met dezelfde dichtheden. Merkwaardig is dat heen in het komgebied vooral voorkomt in die slootsegmenten die aansluiten op een van de grotere vaarten die het gebied omgrenzen, de Zaadgracht.

Ten slotte kunnen we binnen deze groep planten de erg aantrekkelijke, bijna 'aaibare' **zwanenbloem** niet onbesproken laten. Zwanenbloemvegetaties kwamen in niet minder dan 32 (of 7%) van de slootsegmenten voor. Door de ongehinderde verlanding van vele van die segmenten ontwikkelden sommige populaties zich over tientallen meters tot dichte, spectaculaire vegetaties. Hoewel zwanenbloem in Vlaanderen niet echt zeldzaam is en de (zeker zuidwestelijke) kustpolders een belangrijk aandeel van het verspreidingsgebied voor zich nemen, komt zwanenbloem nergens anders in de polders en daarbuiten met een dergelijk hoge frequentie en talrijkheid voor. Het spreekt vanzelf dat bij ruiming van verlande slootsegmenten er in voldoende mate rekening zou moeten gehouden worden met deze vrij unieke situatie.

LAGE VERLANDERS

Onze 'lage verlanders' zijn minder frequent en minder dominant, en visueel zeker minder opvallend aanwezig dan de hoge verlanders. Toch dragen ook zij bij aan de verlandingsdynamiek en aan de differentiatie van de slootvegetaties. Ze vormen drijvende pakketten van stengels en wortels die volledige slootgedeelten kunnen opvullen. Het netwerk van wortelgestellen en stengels is echter minder stevig dan bij de meeste hoge verlanders waardoor ze niet begaanbaar zijn (goed om weten voor wie zijn of haar voeten droog wil houden).

Een karakteristieke soort is de **slanke waterkers**, nauw verwant met de **witte waterkers,** die ook voor culinair gebruik gekweekt wordt. In de kustpolders wordt bijna uitsluitend eerstgenoemde aangetroffen. Beide waterkersen groeien in de natuur optimaal in brongebieden. De gekweekte vorm van de witte waterkers wordt vooral in het Bra-

De enige ruwe biespopulatie in het komgebied staat erg onder druk

bantse geteeld in ondiepe betonnen bakken met doorstromend water. In de sloten tussen de weiden van de komgronden van Lampernisse werd echter alleen de slanke waterkers aangetroffen.

Vaak samen met de slanke waterkers groeit het **groot moerasscherm,** ook zo'n verlander die vanuit het (soms erg) ondiepe water nabij de natte oeverzone opereert en sterk kan doordringen in de centrale diepere gedeelten van de sloot. Beide soorten kunnen als ondergroei van ijle rietkragen fungeren, maar eigenlijk is het juister te stellen dat riet kan doordringen in de vegetaties van groot moerasscherm en/of van slanke waterkers. Samengenomen kwamen beide soorten voor in 12% van de onderzochte slootsegmenten. Hun bloeiende stengels bieden een heel decoratieve aanblik.

LIDSTENG, EEN BUITENBEENTJE

Lidsteng vormt een categorie op zich, te situeren tussen de echte waterplanten, lage verlanders en natte oeversoorten. Het is om meerdere redenen een bijzondere en tegelijk fraaie soort. Tijdens de monitoringsronde van 2010 werd ze in drie slootsegmenten waargenomen, waarvan er inmiddels al minstens één is verdwenen. Dit is illustratief voor de evolutie van de groeiplaatsen in de kustpolders als geheel en in enkele beperkte verspreidingskernen elders in het land, zoals het Oost-Vlaamse Krekengebied, de Antwerpse Scheldepolders, het Limburgse vijvergebied of Centraal-Brabant. Het merendeel van al die groeiplaatsen uit de voorbije 40 jaar is om allerlei redenen al weer verdwenen. Een van de concrete aanleidingen voor deze neerwaartse trend, althans in de westelijke helft van de kustpolders, was de aanleg van de autosnelweg A18-E40 (Brugge-Veurne-Frankrijk) dwars doorheen de Polders. Dat gaf aanleiding tot begeleidende ruilverkavelingen en dus ook tot saneringen van zogenaamd 'waterzieke' gronden, herverkavelingen, veranderingen in grondgebruik en verlies van waardevolle habitats. Vergelijkbare ruilverkavelingen zijn ook uitgevoerd in de oostelijke polders.

Maar er is nog meer aan de hand. In het algemeen valt de achteruitgang, wat kort door de bocht gesteld, te linken aan de verdroging van de terreinen, verschuivingen binnen traditionele landbouwpraktijken en het verlies van mogelijke uitwijkplaatsen. Lidsteng is een veel kwetsbaarder soort dan men op het eerste gezicht zou verwachten. Vermoedelijk spelen verspreidingsproblemen, het zeldzamer worden van geschikte terreinen en foutlopende interacties met avifauna en vee een rol.

Ook in de overige kerngebieden, op zich al veel minder rijk aan groeiplaatsen, is een groot gedeelte van de lidstengvegetaties verdwenen. Nieuwe groeiplaatsen zijn er bovendien vaak het gevolg van uitzettingen of verwildering van tuinmateriaal. Lidsteng is immers een populaire vijverplant geworden. Haar 'plaats' in het buitengebied is veranderd. Het is in Vlaanderen en überhaupt in België een zeldzame plant geworden en het spreekt voor zich dat alles in het werk moet blijven gesteld worden om haar behoud binnen het komgebied te bestendigen en, indien mogelijk, om haar situatie te optimaliseren.

Lidsteng kan model staan voor het begrip 'amfibieplant': de soort kan zich zowel als 'waterplant' of als 'landplant' gedragen. Bij de overgang van water- naar landfase worden dan tussenvormen geproduceerd: de ondergedoken bladen zijn lang, dun en min of meer doorschijnend en frisgroen, terwijl de bladeren van boven water uitstekende stengelgedeelten veel korter en dikker zijn, niet doorzichtig en donkergroen. Bij heel helder water kan lidsteng zelfs tot verschillende meters diep wortelen, volledig onder water blijven en heel lange bebladerde stengels vormen. Dat is evenwel nooit het geval in onze contreien.

In ondieper water groeit ze tot boven de waterspiegel uit om te bloeien. Onder dergelijke natte omstandigheden kan ze lokaal massaal, 'watervullend' optreden. Dit alles maakt duidelijk dat lidsteng zich als een echte waterplant kan gedragen. Landvormen kunnen anderzijds doordringen tot gedeelten van weilanden die grenzen aan sloten en kreken, tot geïsoleerde, extra laag gelegen gedeelten zoals resten van historische of recente ontgrondingen of uitveningen, of tot terreinen die minstens seizoenaal drassig zijn tot overstromen en gedurende de zomermaanden niet te erg uitdrogen.

De beweiding door vee is hierbij belangrijk omdat het de bodembedekking open houdt, de bodem organischer maakt (waardoor ze meer vocht kan vasthouden) en omdat het vee voor de verspreiding van diasporen zorgt. Beide extreme vormen kunnen, louter als gevolg van de omstandigheden, op dezelfde plaats, bij eenzelfde populatie, opeenvolgend optreden. Deze erg grote functionele morfologische aanpasbaarheid ten spijt 'boert' lidsteng dus gestadig achteruit.

NATTE OEVERSOORTEN VAN BEWEIDE OEVERS

Heel algemeen, zowel in de kom van Lampernisse, de kustpolders als andere regio's, is **gewone waterbies**. Ecologisch is het een soepele, sterke soort met een brede waaier aan biotopen die moeilijk onder één bepaalde noemer te vatten valt. Wij brengen haar hierbij toch onder bij de natte oeversoorten omdat zij steeds vaste grond onder de voeten wil. Die grond mag dan nog meer dan water-

Lidsteng

Gele lis kan dominerend zijn langs niet vertrapte natte oevers

verzadigd zijn, het zijn nooit echte verlandingsbodems.

Vanuit haar positie in de oeverzone weet waterbies ook in beperkte mate door te dringen tot het waterlichaam van de sloot. Deze krachtige soort kan heel wat verduren: zowel langdurige overstromingen als droogteperioden worden getolereerd. Waterbies groeit sterk klonaal en vormt hierbij dichte zoden die langs oevers van sloten, poelen en plassen de buitenste lintvormige vegetaties vormen. Ook ondiepe zones van poelen en andere laagten, zoals historische ontgrondingen en veenexploitaties, kunnen worden ingenomen door dichte populaties.

De soort verdraagt goed vertrappeling door het vee. Door beweiding en vertrappeling van de natte zones in het oevergedeelte van sloten en poelen scheuren de grasmat- en de waterbiesvegetaties, ontstaan microreliëf en open plekken, en in die open ruimtes krijgen minder sterke of eenjarige soorten, zoals **blaartrekkende boterbloem, rode watereprijs, greppelrus, zomprus,** ... , een kans om zich te vestigen. Onder dergelijke omstandigheden kunnen natte oeverzones uitgroeien tot een merkwaardig conglomeraat van bulten en slenken, met hoogteverschillen tot 30-40 cm. Dergelijke bulten ontstaan vaak rond graspollen of specifieke, in pollen groeiende soorten zoals **valse voszegge** en **platte rus** en elders in de polders ook **zilte rus**.

In zo'n bult kunnen zich geleidelijk ook andere soorten van drogere milieus vestigen. Hoe hoger een pol uitgroeit, hoe geringer de kans dat hij opnieuw vertrappeld wordt, hoe stabieler hij wordt en hoe minder de soorten die er zich in bevinden afhankelijk zijn van overstromingen en vertrappeling door vee. In deze pollen vestigen zich snel soorten als **witte klaver, aardbeiklaver, kruipende boterbloem, zilverschoon,** ... Deze soorten kunnen zich hier ook al bevinden van bij het ontstaan van een dergelijke bult, wanneer die ontstaat in een wat hoger gelegen deel van de gradiënt. In meer zilte poldergebieden is dit ook vaak de plaats waar **melkkruid** zich kan nestelen.

Bijna universeel aanwezig langs elke sloot is **mannagras**. In ondiepe, sterk verlande sloten kan deze soort met de voeten in het water blijven en toch dichte vegetaties vormen die boven het water volop bloeien. Het uitdrogen van dergelijke sloten later op het seizoen deert nauwelijks. Ook in nattere omstandigheden, bijv. langs diepe sloten, gedijt mannagras. Vanuit de strikte oeverzone kan ze met haar drijvende bladen ver doordringen in het water. Iets hoger in de overgangszone tussen nat en droog komen **fioringras** en **geknikte vossenstaart** voor. Beide zijn zeer algemeen, ook buiten het komgebied en de kustpolders. Vegetatief zijn ze soms moeizaam van elkaar te onderscheiden. Ze zijn bestand tegen tijdelijke en herhaalde overstromingen en in het algemeen tegen langdurige natte condities. Door hun bovengrondse uitlopers zijn ze goed gewapend tegen beweiding en vertrappeling. Dit alles maakt dat ze zowat de matrix vormen van de vegetatie van de natte oeverzone waarbinnen, door de vertrappeling, ruimte geschapen wordt voor andere soorten zoals (in afnemende volgorde van frequentie) **valse voszegge, kluwenzuring, pijptorkruid, moeraswalstro, blaartrekkende boterbloem, wolfspoot, zomprus, zompvergeet-mij-nietje, watermunt, rode watereprijs, moeraskers, moerasvergeet-mij-nietje,** e.a. naast meer typische graslandsoorten, zoals **kruipende boterbloem, witte klaver, aardbeiklaver,** ... Moeraswalstro, pijptorkruid, de vergeetmij-nietjes, wolfspoot en watermunt vinden echter een hoger optimum in stabieler situaties, zoals in de luwte van rietvegetaties in de contactzone met natte oevers.

Een andere bijzondere en in het verleden vaak over het hoofd geziene soort, die vooral in dit gedeelte van de natte oeverzone een plaats vindt, is **moeraszoutgras**. De bloeiaren worden vaak mee afgegraasd, waardoor de kans op ontdekking afneemt. Vanop afstand en zonder bloeiaren lijkt het moeraszoutgras immers sterk op gewone waterbies. Er zijn wel goede kenmerken om het puur op vegetatieve kenmerken te onderscheiden, zoals de zwakke dubbele, sinusoïdale buiging van de bladen, de aanwezigheid van steunbladen, de vorm van de bladen op doorsnede, de wijze waarop de bladen geordend zijn op de stengels, de geur. Van op afstand is het echter alleen de buiging van de bladen die een goede indicatie geeft, waarop dan steeds een controle moet volgen van de andere kenmerken. Wie zekerheid wil, moet niet elk maar toch vele waterbiesplantjes controleren ...

Moeraszoutgras bevindt zich weliswaar meestal net iets hoger dan de eigenlijke waterbieszone, maar beide kunnen ook samen of in op elkaar aansluitende zones voorkomen. Moeraszoutgras groeit bijna steeds met een beperkt aantal exemplaren en min of meer gegroepeerd, het vaakst in begrazingszones waar het vee moeilijker bij kan en de begrazingsdruk dus wat lager is, bijvoorbeeld net voorbij de prikkel- of schrikdraad. In bloei vindt men het om dezelfde reden bijna uitsluitend in de luwte van paaltjes van weideafsluitingen.

NIET BEGRAASDE NATTE WEIDEOEVERS

Als de weideafsluitingen te ver afstaan van de eigenlijke slootoevers is er geen effect van begrazing of vertrappeling, en krijgt men een heel andere type van oeverbegroeiing. Het onderscheid tussen begraasde en niet-begraasde oevers is minder strikt dan hier wordt

Watertorkruid kan behoorlijk dominant optreden

Grote kroosvaren drijft boven en domineert

voorgesteld want de meeste soorten die vermeld werden voor de beweide oeverzones kunnen ook onder niet begraasde omstandigheden voorkomen. Wel verschillend is de soms dominante aanwezigheid van **gele lis** en **waterzuring**, vaak in elkaars gezelschap, naast andere grote verlanders die al eerder vermeld werden (zwanenbloem, grote egelskop, oeverzegge, liesgras, ...). Deze laatste staan dan meestal wel al meer met de voeten in het water, terwijl gele lis en waterzuring eerder op het "droge" blijven, al is dat in deze context een relatief begrip.

Bloeiende populaties van gele lis behoren tot het mooiste en meest spectaculaire van wat in de sloten van het komgrondengebied te beleven valt. Bovendien zijn ze ook niet erg zeldzaam. Dit is wel een van de vegetatietypes die onder druk kan komen door een doorgevoerd en gesystematiseerd ruimingproject, als het niet deskundig wordt uitgevoerd. De dichtheid en de omvang van de gele lisvegetaties langs sommige sloottrajecten is alleen maar tot stand kunnen komen dankzij een heel lang periode van stabiliteit en gestage groei, zeg maar 'verwaarlozing'. Zelfs al zijn deze soorten an sich niet zeldzaam en hebben ze dus floristisch weinig belang, toch zorgden ze voor een grote esthetische waarde. Het zou zonde zijn om die te verliezen.
Men moet er rekening mee houden dat er vele tientallen jaren nodig zijn vooraleer vergelijkbare nieuwe vegetaties kunnen ontstaan, voor zover dit onder de huidige omgevingskenmerken nog mogelijk zou zijn. Misschien is dit aspect in de rapportering binnen het inventarisatieproject te weinig aan bod gekomen. De uitzonderlijke kwaliteit van sommige vegetaties van gele lis en waterzuring verdient eigenlijk meer waardering.

In deze zone bevindt zich ook nog de **grote watereppe**, een zeldzame schermbloemige. Tijdens het systematisch onderzoek een paar decennia geleden van de flora en vegetaties van de wetlands in de polders werden slechts een paar groeiplaatsen ontdekt, meestal half verscholen tussen het riet van verlande sloten. In Lampernisse komt grote watereppe slechts met een paar exemplaren, op één groeiplaats voor. De soort wordt door habitatverlies erg bedreigd.

OPPORTUNISTISCHE PIONIERS DOEN OOK MEE

Er zijn nog wat soorten die niet mogen ontbreken in dit overzicht van waterplanten en moerasplantenflora van de komgronden van Lampernisse. Het is een wat heterogene groep geworden van soorten die gemakkelijk kiemen op onbegroeide modderstroken of plaatsen waar de vegetatie door vertrappeling verdween en zich via zaad plots explosief kon ontwikkelen. Dergelijke favoriete kiemplaatsen situeren zich in verschillende hoogtezones van de gradiënt tussen water en land. Eén van die soorten is **blaartrekkende boterbloem** die hier eerder al vermeld werd voor de vegetaties van natte oevers, maar die wat ontwikkelingsprofiel betreft eigenlijk hier thuishoort.

Een veel opvallender soort is **watertorkruid**. Die groeit forst, vertakt vanaf de basis en bloeit uitbundig. Dikwijls komt het lokaal, maar dan ook massaal voor in (helemaal) verlande sloten en poelen. De kieming gebeurt op vegetatieloze open modderige plekken die boven water gekomen zijn. Vegetaties van watertorkruid zijn onbestendig, rijzen op uit het niets en kunnen snel weer verdwijnen. Ze kunnen zich ook ontwikkelen tussen geschikte zones van de grote verlanders. Ze vormen zelf geen sterk verweven wortelsystemen en drijven bij wijze van spreken tussen de sterkere verlanders op de modder.

Eveneens opvallend is de **grote waterweegbree** (slanke waterweegbree werd niet waargenomen). Ook dit is in principe een eenjarige en onbestendige verschijning die soms erg geconcentreerd voorkomt in of nabij de natte oeverzone. De kieming gebeurt in geschikte modderige gedeelten net onder het wateroppervlak in de oeverzones. De eerste bladen die gevormd worden, wijken meestal sterk af van de typische bladvorm van de volgroeide weegbree.
Nog twee soorten die hier dienen vermeld zijn **moeraszuring** en **goudzuring**. Deze twee verwante soorten vallen enkel van elkaar te onderscheiden als ze in vrucht staan. Hun geschikte groeiplaats is iets droger dan bij vorige soort. Ze kiemen meestal massaal op plekken die tijdelijk onder water staan of gestaan hebben. In de oeverzones van sloten vinden we meestal 'verdwaalde' solitaire exemplaren.

Binnen het komgebied hebben we in 2010 langs één enkel slootsegment enkele exemplaren ontdekt van wat men de symboolsoort van deze groep zou kunnen noemen: **moerasandijvie**. Deze soort is bekend voor haar invasieve, maar steeds kort durende vestigingen op kale modderbodems, zoals tijdens de Deltawerken in Nederland het geval was. De massale zaadproductie maakte dit toen mogelijk. Met de wind zwermde de soort toen uit tot in onze gewesten. Deze uitzaaiingen waren van korte duur en zijn inmiddels al lang uit ons land verdwenen.
Des te merkwaardiger is daarom de vondst ervan in de komgronden, in een overigens compleet verland en grazig dichtgegroeid slootsegment. In 2011 was deze vestiging echter weer verdwenen, maar blijkbaar biedt het geheel van sloten in het komgebied toch een geschikte voedingsbodem voor kieming. Het loont dus de moeite om er te blijven naar

Het muizenstaartje heeft zich wat uitgebreid in de laatste decennia.

uitkijken. De mooie moerasandijvie is in ons land een zeldzame soort geworden.

Muizenstaartje ten slotte is eveneens een bijzondere eenjarige soort uit de groep van de opportunisten. Weliswaar duikt het tegenwoordig vaker op dan in de voorbije decennia, ook in de kustpolders, maar een alledaagse verschijning is het zeker niet. In de komgronden was de soort nog niet gekend. Typische groeiplaatsen voor muizenstaartje zijn de vaak wat stenige, open en kleiige plaatsen aan de toegangshekkens tot weilanden. Deze plekken zijn meestal erg karig begroeid en hiervan profiteert muizenstaartje. In het komgebied hebben we muizenstaartje slechts op één plek waargenomen, op een stenige veedrinkplaats langs de oevers van een grote vaart die het gebied doorkruist. Plaatselijk stonden hier vele exemplaren. Helaas was er in het daaropvolgende jaar geen plantje meer te vinden, wat ook niet verwonderlijk was want het grasland had een andere bestemming gekregen.

HOOG, DROOG EN OP ZOEK NAAR ZON

Een van meest over het hoofd geziene soorten in de Belgische en ook de Franse kustpolders is **knopig doornzaad**. Intensief onderzoek van onze polders toonde aan dat deze miskende soort minder zeldzaam is (was) dan gedacht.

De weinig opvallende plant kruipt laag over de grond en wordt samen met het omringende weidegras begraasd door het vee. Dat maakt het natuurlijk enkel lastiger om de soort te vinden. Knopig doornzaad neemt gewoonlijk wel een vrij vaste niche in: helemaal bovenaan de gradiënt tussen nat en droog van sloten in weilanden. Met de gradiënt zelf van nat naar droog in de sloten heeft ze niets te maken, haar lot is wel verbonden aan het patroon van de sloten. Het is een soort die warmte nodig heeft en die in onze gewesten stilaan de noordgrens van haar areaal bereikt. Ze wordt dan ook teruggedrongen tot de kustzones met hun iets gematigder klimaat.

Het meeste kans om knopig doornzaad aan te treffen is op het bovenste deel van een min of meer zuidelijk georiënteerde schuine talud van sloten (de zogenaamde 'schouder' van de bermen). De soort kan dan ook nog groeien in de aansluitende horizontale gedeelten van aangrenzende weilanden. In het komgebied troffen we knopig doornzaad aan langs 13 slootsegmenten.

'HISTORISCH PERMANENTE GRASLANDEN': *WHAT'S IN A NAME?*

Sloten vormen een onlosmakelijk onderdeel van de poldergraslanden, meer in het bijzonder van de weilanden. In deze bijdrage wezen we op het belang van de sloten met hun flora en vegetaties voor de biodiversiteit van de komgronden van Lampernisse. Meer nog, de meeste poldergraslanden zelf verloren in de loop van de voorbije decennia hun 'betere' authentieke en typische soorten, zoals kamgras, reukgras, veldgerst, ..., terwijl de sloten en laagten in die graslanden hun flora en vegetaties beter behielden.

Bij uitbreiding geldt dit voor het merendeel van de historische permanente graslanden. Hierbij dient evenwel opgemerkt dat in deze context het gebruik van de term grasland dubbelzinnig is en aanleiding kan geven tot verschillende interpretaties. Het gebruik ervan houdt daarom ook risico's in.

In de landbouw worden percelen gebruikt voor de winning van kuilvoedergras ook als 'grasland' bestempeld, taalkundig overigens volledig terecht. Maar vanuit ecologisch standpunt is de omzetting van echte, traditionele, zeg maar 'historische' weilanden tot graslanden voor kuilvoedergras even nefast voor de biologische, en zeker voor de botanische waarden als een omzetting tot akker. Strikt genomen kan men volgens dezelfde redenering ook een maïsakker als grasland beschouwen, maïs is immers ook een grassoort. Wat men dan volgens deze interpretatie aanvangt met de begrippen 'permanent' en 'historisch' ligt voor de hand: bij omzetting van het ene type grasland (een traditioneel weiland) naar een ander type grasland (kuilvoedergras) wordt de voorwaarde van permanentie niet geschonden, want het blijft grasland. Ook de omzetting van een historisch grasland tot een ander type grasland verhindert taalkundig niet dat men verder van historisch grasland kan spreken. Voor een dergelijke landbouwkundige omschakeling van bodemgebruik zijn ook geen ingrijpende werken, gekenmerkt door groot grondverzet, nodig.

Als een vlotte toegang tot het perceel voor grotere landbouwmachines verzekerd is, staan er geen praktische beslommeringen in de weg om een dergelijke transformatie te voltrekken. Het komt er in essentie op neer dat alleen het grondgebruik verandert, binnen het kader van de wettelijke bepalingen, met als belangrijkste directe gevolgen een intensivering van de bemestingsinspanning en de opheffing van de begrazingsactiviteit.

Zoals hierboven geschetst, zijn dat nu juist belangrijke factoren voor de aanwezigheid en het behoud van een aantal bijzondere soorten, vooral in de natte oeverzone. Rekening houdend met de snelheid waarbij historische, permanente weilanden omgezet worden tot 'historische', 'permanente' kuilvoedergraslanden kan moeilijk ontkend worden dat het behoud van de botanische identiteit, verscheidenheid en rijkdom aan zeldzame soorten op zijn minst gehypothekeerd wordt.

Tekst en foto's: Leo Vanhecke

Moerasandijvie, een zeldzame verschijning in onze Polders

Leo Vanhecke (thans onbezoldigd wetenschappelijk medewerker aan het Agentschap Plantentuin Meise, voordien Nationale Plantentuin van België) heeft de voorbije decennia de kustpolders systematisch onderzocht op water- en moerasplanten en publiceerde hierover meerdere artikels, rapporten en boeken.

Naar aanleiding van de aanbevelingen voor het beheer van de waterlopen in de kom van Lampernisse, door Leo Vanhecke, werd in 2012 gestart met het ruimen van de waterlopen door het Regionaal Landschap Ijzer & Polder in samenwerking met Agro Beheercentrum Eco2 en de provincie West-Vlaanderen. De eerste resultaten zijn alvast zeer hoopgevend. Ook de komende jaren wordt hieraan verder gewerkt.

Literatuur

- Becuwe M., 2014. Voor het behoud van de Poldergraslanden: Lampernisse als voorbeeld. De Bron 22: 29-31
- Becuwe M. & Vanhecke L., 2011. Aanbevelingen voor het beheer van de Polderwaterlopen in de kom van Lampernisse. Deel I: Historisch-ecologisch onderzoek van het beheer van polderwaterlopen vanaf 1900 tot heden. Meise, Nationale Plantentuin van België, 98 p.
- Vanhecke L., 2011. Ruilverkavelingsproject Fortem. Uitvoering monitoringsprogramma. Vegetatie, jaar +5 (2010). Meise, Nationale Plantentuin van België, 146 p.
- Vanhecke L. & Becuwe M., 2011a. Aanbevelingen voor het beheer van de Polderwaterlopen in de kom van Lampernisse. Deel II: Inventarisatie van de huidig voorkomende vegetaties in de sloten, een typering van de sloten en het beschrijven van de evolutie van 1996 tot heden. Meise, Nationale Plantentuin van België, 293 p.
- Vanhecke L. & Becuwe M., 2011b. Aanbevelingen voor het beheer van de Polderwaterlopen in de kom van Lampernisse. Deel III: Aanbevelingen voor een geschikt beheer van de polderwaterlopen in het komgebied van Lampernisse. Meise, Nationale Plantentuin van België, 101 p.
- Van Landuyt W., Hoste I, Vanhecke L.,Van den Bremt P., Vercruysse W & De Beer D. (eds.)l, 2006. Atlas van de Flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nationale Plantentuin van België en Flo.Wer, 1008 p.

Holder de polder rond Lampernisse

Zomerse fietszoektocht verkent poldergraslanden en IJzervallei

SOS Kustpolders en De Krant van West-Vlaanderen organiseren deze zomer een grote fietszoektocht in en om de poldergraslanden van Lampernisse. Terwijl het 's zomers tussen De Panne en Nieuwpoort razend druk is, kom je nauwelijks een paar kilometer landinwaarts terecht in de complete rust van de uitgestrekte kustpolders, kleine dorpjes en vergezichten die gespaard bleven van de Vlaamse Ruimtelijke Wanorde.

In die kustpolders vormen de historische poldergraslanden van Lampernisse een uniek, eeuwenoud en natuurrijk landschap. Het overgrote deel van het komgrondengebied is al 25 jaar beschermd als landschap. Vogelbescherming Vlaanderen zet deze unieke polderregio in de schijnwerpers via een boeiende fietszoektocht, weg van alle drukte, haast en lawaai. Je verkent onder meer langs het weidegebied van Lampernisse, de IJzervallei, het natuurreservaat van de Viconia Kleiputten in Stuivekenskerke, aantrekkelijke plekken als Pervijze, de Frontzate, Oud-Stuivekens, De IJzertoren en de Dodengang.

Startplaats van deze zomerzoektocht is het Dorpsonthaalpunt nabij de kerk van **Lampernisse** en café-restaurant Zannekin (Zannekinstraat).
De **afstand** bedraagt **46 km**, goed voor 3 uur fietsplezier op autoluwe, ook autovrije paden en 6 semiverharde, goed berijdbare stroken.

De **volledige fietstocht** verschijnt op **3 juli** in alle edities van De Krant van West-Vlaanderen. De **zoektochtfolder** is ook gratis te verkrijgen in de Toeristische Dienst van Diksmuide (Grote Markt) en café-restaurant Zannekin in Lampernisse (gesloten op dinsdag). Deelname is gratis, er zijn heel wat prijzen te winnen.
Organisatie: SOS Kustpolders i.s.m. de Krant van West-Vlaanderen en met steun van de Nationale Loterij.

Tekst: Peter Bossu, coördinator SOS Kustpolders

2-DELIGE CURSUS ZOMERSE ROOFVOGELS

Dinsdag 30 juni: Cursus herkennen van zomerse roofvogels op De Blankaart
Tijdens de winterse roofvogelcursus in Houthulst eind 2013 kwam ook de vraag om de zomerse soorten te belichten. Dat gaan we nu doen! Wespendief of buizerd, boomvalk of torenvalk, bruine kiekendief of ...? De eeuwige probleemgevallen zouden na deze les heel wat makkelijker moeten zijn. Lesgever: Olivier Dochy. Afspraak om 20.00u, BC De Blankaart, Iepersesteenweg 56, 8600 Woumen. Einde rond 22.15u.

Zaterdag 4 juli: Excursie zomerse roofvogels rond de Blankaart
De praktijkversie van 30 juni. We wandelen in de periferie van het reservaat naar de Rillebroeken en terug. Het is niet ver maar we kunnen hier alle soorten uit de streek zien jagen. Ideaal om de theorie in de praktijk te brengen en dat in een prachtig kader! Afspraak om 08.30u aan de parking van BC De Blankaart, Iepersteenweg 56, Woumen. Einde voorzien tegen 12.00u. Meebrengen: stevige schoenen of laarzen bij nat weer, verrekijker.

Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen € 3,00. Org. NP De Bron in samenwerking met Vogelwerkgroep De Bron. Inschrijven: NP De Bron, 051 54 52 44 (kantooruren), info@debron.be.

© Paul Vandenbulcke 1

© Wim Duran 2

© Patrick Debeuf 3

© Marc Espeel 4

© Dirk Becuwe 5

© Rik Clicque 6

Wedstrijd: Wie kent deze roofvogels?
Mail de juiste soortnaam door aan info@debron.be voor 30 juni 2015 en maak kans op 1 van de 5 zoekkaarten 'Roofvogels'. Deelnemers aan de cursus zomerse roofvogels maken kans op 1 van de 3 zakgidsen 'Roofvogels van Europa'. Zakgidsen worden verloot tijdens de cursus.

VLINDERWEEKEND IN DE REGIO

Zaterdag 11 juli: Nachtvlinders in de Galgenbossen
In de Galgenbossen vliegen heel wat dagvlinders rond, dit zal ook zo zijn voor nachtvlinders. We proberen die met lichtvallen te vangen en op naam te brengen. Afspraak om 20.30u op de parking van ANB nabij de Vuile Seule, Gasthuisstraat 3, 8906 Elverdinge. Deelname: gratis. Org.: NP Westland i.s.m. Insectenwerkgroep van NP De Bron vzw. Info: Wim Declercq, 0496 15 19 00, wimkatleenstaf@gmail.com

Zondag 12 juli: Kriebelbeesten in de Galgenbossen
De Galgenbossen zijn eigendom van ANB en bieden heel wat mogelijkheden voor heel wat insecten. De vlinderpopulatie is er nog heel intact en we observeren ook lieveheersbeestjes en andere leuke insecten. We slaan onze vlindernetten uit om met het hele gezin zoveel mogelijk van dit kleine miniwereldje te vangen en van hun opmerkelijke schoonheid te genieten. Afspraak om 14.00u op de parking van ANB nabij de Vuile Seule, Gasthuisstraat 3, 8906 Elverdinge. Einde 17.00u. Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen € 1,00. Org.: NP Poperinge-Vleteren, NP Westland i.s.m. Insectenwerkgroep NP De Bron. Info: Guido Quaghebeur, tel. 057 33 79 78 of Rudy Claeys, tel. 057 20 24 54, natuurpunt-westland@telenet.be

Kleine ijsvogelvlinder © Johan Seys

Meer info over de vlinderpopulatie: lees artikel blz. 34-35

Big Jump Diksmuide

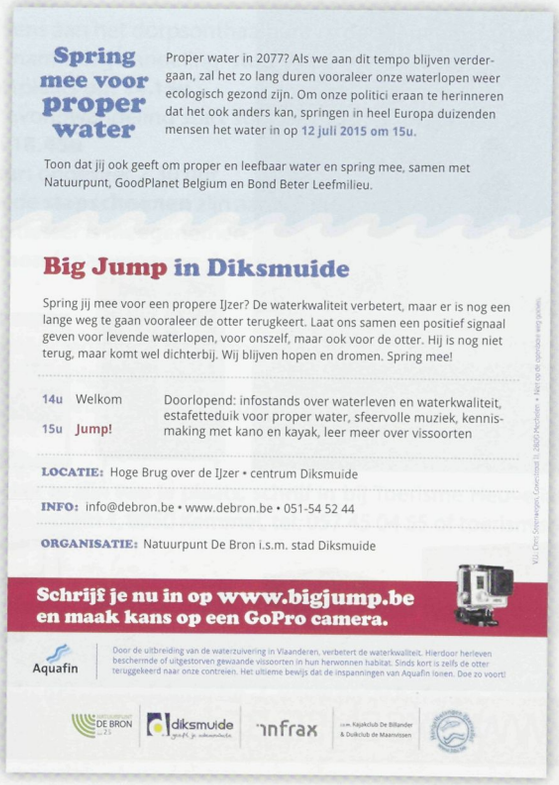
Spring mee voor proper water

Proper water in 2077? Als we aan dit tempo blijven verdergaan, zal het zo lang duren vooraleer onze waterlopen weer ecologisch gezond zijn. Om onze politici eraan te herinneren dat het ook anders kan, springen in heel Europa duizenden mensen het water in op **12 juli 2015 om 15u.**

Toon dat jij ook geeft om proper en leefbaar water en spring mee, samen met Natuurpunt, GoodPlanet Belgium en Bond Beter Leefmilieu.

Big Jump in Diksmuide

Spring jij mee voor een propere IJzer? De waterkwaliteit verbetert, maar er is nog een lange weg te gaan vooraleer de otter terugkeert. Laat ons samen een positief signaal geven voor levende waterlopen, voor onszelf, maar ook voor de otter. Hij is nog niet terug, maar komt wel dichterbij. Wij blijven hopen en dromen. Spring mee!

14u Welkom
15u Jump!
Doorlopend: infostands over waterleven en waterkwaliteit, estafetteduik voor proper water, sfeervolle muziek, kennismaking met kano en kayak, leer meer over vissoorten

LOCATIE: Hoge Brug over de IJzer • centrum Diksmuide

INFO: info@debron.be • www.debron.be • 051-54 52 44

ORGANISATIE: Natuurpunt De Bron i.s.m. stad Diksmuide

Schrijf je nu in op www.bigjump.be en maak kans op een GoPro camera.

Aquafin

Door de uitbreiding van de waterzuivering in Vlaanderen, verbetert de waterkwaliteit. Hierdoor herleven beschermde of uitgestorven gewaande vissoorten in hun herwonnen habitat. Sinds kort is zelfs de otter teruggekeerd naar onze contreien. Het ultieme bewijs dat de inspanningen van Aquafin lonen. Doe zo voort!

SINT HUBERTUS

EET-&-KOFFIEHUIS

HERBERG SINDS 1779

Sulferbergstraat 2, 8954 Westouter
057 44 64 21

Elke dag open vanaf 16u. en op zondag vanaf 11u. Gesloten op maandag en dinsdag

Boligna
MEUBELEN VOOR DAG EN NACHT

Casselstraat 41, B-8970 Poperinge
T057 33 38 81

ONTDEK ONZE PROMOTIES:
www.boligna.be

Arbor Vitae
Kim Reekmans
+ 32(0)485 563932
Zoetendaalstraat 3, 8970 Reningelst
arbor_vitae@telenet.be
www.arborvitae.be

Six Sense
puur wonen & heerlijk slapen

INTERIEURPROJECTEN
- Duurzame designmeubelen
- Bedden en ecomatrassen
- Zomer- en winterdekbedden in wol en zijde
- Originele verlichting
- Ecologische verven
- Kunstobjecten
- Poëziegeschenken

WWW.SIXSENSE.BE
Surmont de Volsbergestraat 3 | 8900 Ieper | T 0497 326 751
OPEN WOENSDAG - VRIJDAG - ZATERDAG van 14-18u OF OP AFSPRAAK
DB708537K4

Natuurgidsen nemen je mee naar de mooiste plekjes in het heuvellandschap © sb

Zomerwandelingen in de Heuvellandse natuur

Aanbod 2015: 9 avondwandelingen, 2 namiddagwandelingen, nieuwe parcours

Natuurpunt De Bron, Toerisme Heuvelland en Pasar slaan ook in 2015 de handen in elkaar en werken voor jou een indrukwekkende reeks wandeltochten uit. Het loont deze zomer dan ook opnieuw de moeite om samen de natuur en de rust van Heuvelland op te zoeken, onder de leiding van deskundige streekgidsen. De trouwe deelnemers hoeven niet te twijfelen: we onthalen hen graag op nieuwe parcours. Je bent van harte welkom!

Elke donderdag in juli en augustus 2015 begeleidt een ervaren gids jullie langs de unieke Heuvellandse landschappen. Holle wegen, kletsnatte bronbosjes, wiegende weiden, met hagen en knotbomen omzoomde velden, ze passeren allemaal de revue. Je geniet van eindeloze uitzichten en krijgt deskundige uitleg over typische planten, diersoorten of streekeigen landschapselementen die deze prachtige streek vorm en inhoud geven.

Natuurpunt beheert in Heuvelland meer dan 80 hectare werkelijk unieke natuurgebieden: 'De Bronnen van het Heuvelland' (de Broekelzen, de Sulferberg, de Scherpenberg en de Hellebeek) vormen samen met de Breemeersen een reeks schitterende natuurreservaten.
Ook de provincie West-Vlaanderen en het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) leverden er prachtig werk waar je van zal opkijken.
Haal je wandelschoenen uit de kast, houd de verrekijker in aanslag en stap met ons mee!

De wandelingen vinden plaats **elke donderdag van 2 juli tot en met 27 augustus**. Dit jaar wandelen we langs nieuwe parcours. Trouwe deelnemers hoeven dus niet te twijfelen.

ZOMERWANDELINGEN PRAKTISCH

Elke **donderdag**, van 2 juli t.e.m. 27 augustus, om **19 uur**
Op de 2 **feestdagen** 21 juli en 15 augustus om **14.30 uur**.

Waar en wanneer?
Avondwandelingen

- 2 juli: Westouter – Parking Molenhof: 8 km
- 9 juli: Nieuwkerke - Dorpsonthaalpunt: 7,3 of 9,5 km
- 16 juli: Kemmel – Markt Dries: 7 km
- 23 juli: Dranouter - Planciusplein: 8,8 km
- 30 juli: Loker - Dorpsonthaalpunt: 7,5 km
- 6 augustus: De Klijte - Dorpsonthaalpunt: 6 km
- 13 augustus: Wijtschate - Markt: 6,2 of 8,2 km
- 20 augustus: Loker - Dorpsonthaalpunt: 5 km
- 27 augustus: Dranouter - Planciusplein: 7,2 km

Namiddagwandelingen:
Op 21 juli en 15 augustus: dezelfde wandeltochten als één van de avonden, maar met aangepaste afstand.

Afspraak:

- Telkens aan het dorpsonthaalpunt of de aangegeven parking
- De namiddagwandeling start stipt om **14.30u,** afspraak aan de startplaats om **14.15u**
- De avondwandeling start stipt om **19u,** afspraak aan de startplaats om **18.45u**
- **Duur:** ongeveer 2.30 uur
- Goede **stapschoenen** zijn aangeraden, een verrekijker is nuttig, een dorstlesser is meegenomen.
- De **hond** mag mee aan de leiband.

Deelname:
Gratis voor leden van Natuurpunt of Pasar op vertoon van de lidkaart van die verenigingen.
Niet-leden betalen 2,50 euro per persoon of 5,00 euro per gezin.

Inschrijven:
Om zeker te zijn van je plaats, schrijf in bij Toerisme Heuvelland, Sint-Laurentiusplein 1, 8950 Kemmel, tel. 057 45 04 55 of toerisme@heuvelland.be.

Organisatie: Natuurpunt De Bron vzw, Pasar West, toerisme Heuvelland

Alle info op: www.debron.be / www.pasar.be/regio-oostendewesthoek / www.heuvelland.be

Het verrassende valleilandschap van de Breemeersen, tussen Nieuwkerke en Dranouter.

TIEN WANDELINGEN MET KLASSE

Paul Maes schreef ooit in zijn boek *'De laatste restjes groen': "Nergens anders heb ik zulk een stilte mogen beluisteren als in deze Heuvelstreek. Naar Vlaamse maatstaven is deze regio dan ook bijzonder goed bewaard, zo goed dat men ze eigenlijk alleen te voet of per fiets zou mogen ontdekken."* Dat is precies wat we samen met jullie willen doen tijdens onze nieuwe reeks Zomerwandelingen in Heuvelland.

2 juli: Westouter, 'Parc Marguerite Yourcenar' en Broekelzen (8 km) – Fijnproeven van de natuur aan weerszijden van de grens

De beroemde schrijfster Marguerite Yourcenar woonde als kind tussen de 'bergen' die eigenlijk slechts heuvels zijn: Kasselberg, Katsberg, Zwarteberg (kasteeldomein), Rodeberg, Scherpenberg, Kemmelberg…

"De sterkste herinneringen heb ik aan le Mont-Noir, want daar heb ik geleerd van alles te houden waar ik nog steeds van houd: het gras en de wilde bloemen daartussen; de boomgaarden, de bomen, de sparrenbossen, de paarden en de koeien in de uitgestrekte weiden." (Marguerite Yourcenar) Het natuurpark op en om het ouderlijke domein omvat zowat alles wat de Heuvellandse natuur zo uniek maakt.

De Broekelzen, één van onze topnatuurgebieden, bestaat uit een bonte mengelmoes van bos, graasweiden en hooilanden, nabij het schoolvoorbeeld van een bronbos. Tijdens de zomer heerst er een unieke, geheimzinnige sfeer van zowel ingetogen rust als avontuurlijke spanning. Schrik niet op als een ree je pad kruist.

Dit gebied vraagt om stevig schoeisel.

9 juli: Nieuwkerke – Breemeersen (7,3 of 9,5 km) – Een tocht vol van grootse ruimten en fijne natuur

We verkennen beide zijden van de landsgrens via de Nieuwkerkse 'Walletjes' en de Zwartemolen tot het spectaculaire valleigebied van de Breemeersen.

De Breemeersen vormen het meest westelijke deel van de Leievlakte, amper 20 meter boven de zeespiegel. Het is een gevarieerd landschap met reliëfrijke, natte, maar rijke weilanden, talrijke slootjes en poelen, bijzondere houtkanten, enkele boomgroepen en vooral veel open ruimte.

De natuurkwaliteit van deze uitgestrekte vallei is indrukwekkend, al valt dat niet onmiddellijk op. Hier vind je uiterst zeldzame soorten van de wilde roos in relicten van oude, autochtone houtkanten. Vogelkenners weten er telkens weer verrassende soorten waar te nemen! Ten slotte is het gebied een bastion voor de amfibieën, met voorop de kamsalamander als pronkstuk.

16 juli: Kemmel, van de Monte- naar de Kemmelberg (7 km) – een berg vol variaties

Het provinciaal domein De Kemmelberg is uitgegroeid tot een topbestemming voor natuurvrienden. De beboste top van de Kemmelberg en zijn gevarieerde flanken geven dit glooiende landschap een uitzonderlijke esthetische waarde waar je nooit op uitgekeken raakt. Het inrichtingsplan hield dan ook rekening met de heerlijke vergezichten. In het zuiden kijk je bij helder weer tot een stuk voorbij Rijsel.

Dankzij die panoramische gezichten en de enorme afwisseling van open en gesloten landschappen krijgen wandelaars, natuurvrienden en streekgenieters niet gauw genoeg van dit monumentale gebied, een unieke lappendeken van bossen, akkers, weilanden, wijn- en boomgaarden, kleine bosjes, kronkelende paadjes langs hagen en houtkanten, glooiingen, taluds en graften of heel steile wanden.

21 juli en 23 juli: Dranouter, Eeuwenhout en Douvevallei (8,8 km) – Waar runderen de natuur beheren

Dankzij de afwisseling in bodems, vochtigheid en hellingen wordt deze wandeltocht een avontuur vol variatie. Het Agentschap voor Natuur en Bos ruimde de prikkeldraden op in zijn natuurgebieden de Douvevallei en het Eeuwenhout. Hagen kunnen vrij uitgroeien tot ruige struwelen en het gesloten bos krijgt nieuwe, halfopen structuren.

Door de begrazing met runderen en schapen vervagen de scherpe perceelgrenzen tussen bos en grasland. Op die manier kunnen de houtkanten en ruigtekruiden goed ontwikkelen en uitgroeien tot insecten- en vogelrijke biotopen.

Te midden van houtkanten, knotbomenrijen, holle wegen, kleine bosjes, en de mozaïek van droge en natte veldjes waan je je in het aloude Vlaamse landschap van een paar eeuwen terug. Het samenspel van bos, weiden en akkertjes kan niemand vervelen.

30 juli: Loker, Scherpenberg en Brandersbos (7,5 km) – Natuur voor iedereen

Deze prachtige en bijzonder gevarieerde wandeling brengt je tot in het hart van drie natuurreservaten van Natuurpunt: de Vijvervelden, de Scherpenberg en het Brandersbos. Stuk voor stuk echte parels boordevol wilde natuur.

Je hoeft helemaal geen 'kenner' te zijn om ervan te genieten. Unieke panorama's, zowel naar het noorden als het zuiden, wisselen af met verborgen, intieme plekjes waar puurnatuur haar weg mag gaan. Als bezoeker geniet je met volle teugen van een onvermoede wereld vol ruimte en weidsheid. Telkens weer kruiden pittige waarnemingen van typische planten en dieren deze wandeltocht.

De Broekelzen in Westouter, schoolvoorbeeld van het natuurrijke, gevarieerde heuvellandschap © pd

6 augustus: De Klijte – Op de kam van Schelde- en IJzerbekken (6 km)

Deze keer wandelen we niet door onze gekende natuurgebieden, maar kiezen we voor een verkenningstocht doorheen het golvende landschap, doorspekt met brongebieden en valleitjes. In een brede kring draaien we rond het groen en de velden van de Zavelaar. Vooral de omgeving van de Scherpenberg is boeiend en bijzonder schilderachtig. Eigenlijk kun je het hele gebied ervaren als één groot natuurdomein, met de mooiste uitzichten die Vlaanderen te bieden heeft. De landschappelijke inrichtingen die het Agentschap Natuur en Bos recent realiseerde, maken deze tocht bijzonder de moeite waard.

13 augustus: Wijtschate – Oorlogsrelicten (6,2 km of 8,2 km)

Deze wandeling leidt ons door een gebied dat tijdens de Eerste Wereldoorlog erg geleden heeft. Slingerende wegen loodsen ons door een afwisselend landschap, waar kleinschalige landschapselementen het landbouwgebied nog vorm en inhoud geven. Een aantal grote, met grondwater gevulde mijnkraters blijven de getuigenis van de Grote Oorlog uitdragen.

De tocht brengt ons langs heel wat interessante, minder gekende maar prachtige plekjes, verborgen tussen de soms diepe plooien van het landschap: het Kroonaardbos, Petit Bois, en het schitterende 'Campagnebos' nabij de dorpskom van Wijtschate, waar natuurontwikkeling en oorlogserfgoed samen een fascinerend geheel vormen.

15 augustus: Westouter, Broekelzen (7,5 km) – Langs de Schreve

De Broekelzen is ongetwijfeld één van onze topnatuurgebieden in Heuvelland. Het natuurgebied ligt in habitatrichtlijngebied en omvat een schoolvoorbeeld van 'het bronbos'. De Broekelzenbeek wordt er gevoed door kwelwater uit de flank van een mooi keteldal. Dit zorgt in elk seizoen voor een kletsnatte bodem.

Door het hakhoutbeheer krijgen de voorjaarsbloeiers maximale kansen. 's Zomers is het uitkijken naar heksenkruid, boswederik, salomonszegel, dagkoekoeksbloem, witte klaverzuring, wilde aalbessen, frambozen en zwarte bessen. Onder de klimplanten vind je veel kamperfoelie en klimop, maar hier en daar ook de zeldzame spekwortel.

In het gebied liggen verschillende poelen verspreid. Daar leven vele salamanders, de zeldzame vinpootsalamander is hier algemeen. Wie weet (her)ontdekt ook de vuursalamander, die aan de andere kant van de grens voorkomt, binnenkort het gebied.

Schrik niet op als een ree je pad kruist. Met wat geluk hoor je het deuntje van de geelgors of het zachte koeren van de zomertortel.

20 augustus: Loker - kasteeldomeinen (5 km)

Dit jaar staan heel wat activiteiten in het teken van het themajaar 'Droomkasteel? Kasteeldomeinen in de Zuidelijke Westhoek'. De tentoonstelling 'De Kastelen van Kemmel' geeft je een inleiding op de kasteeldomeinen in de Westhoek en focust verder vooral op Kemmel. Tijdens deze zomerwandeling trekken we naar Loker en de voet van de Rodeberg. We vinden ook daar sporen van kasteeldomeinen. Het Lokerhof en de Galooiemotte maar ook kerk en kerkhof brengen ons het verhaal van de heren van Loker. Wat verderop komen we langs het nog bestaande kasteel van de familie Behaghel aan de Douvebeek die meteen ook de grens vormt met Frankrijk. Ontdek het allemaal tijdens deze zomerse avondwandeling (ca. 5 km) onder deskundige begeleiding.

27 augustus: Dranouter – Op zoek naar 'Vlaemsche' straatnamen (7,2 km)

Deze wandeling aan de voet van de West-Vlaamse 'Bergen' verkent een minder bekend, maar prachtig landschap aan weerszijden van 'de schreve'. Heel wat prachtige oude straatnamen wijzen op het Vlaamse verleden van dit heuvelgebied: 'Hillemolenstraat', Koudekotstraat, 'Schoonemaegdstraete', …

In dat Vlaams-Franse landschap blijft kleinschaligheid nog de regel: hagen, houtkanten, bosjes, beekvalleitjes, gevarieerde velden en weiden. De vele glooiingen en heuvels toveren onvergetelijke panorama's tevoorschijn, daarbovenop krijg je een hele grote portie rust en stilte aangeboden. Puur wandelplezier doorheen een grensgebied dat voor vele streekvrienden nog onbekend is.

Net over de grens ontdekken we echte pareltjes, zoals de omgeving van het Fytosociologisch Centrum van Bailleul en het 'Bois d'Achtmetaal', een foute verklanking van de oorspronkelijke naam 'Achtgemete elstbos'.

Auteur: Geert Dujardin, foto's: Sofie Butaye, Patrick Debeuf

natuurpunt

Pasar
Vleugels voor je vrije tijd

Heuvelland
verrassend veelzijdig

NATUURPUNT DE BRON

kleine ijsvogelvlinder © rc

Vlinders op de helling?

Vlinders horen tot onze meest bekende en opvallende insecten. Dat maakt ze tot goede indicatoren voor het beheer en de kwaliteit van onze natuur. Als het niet goed gaat met onze vlinders, dan loopt het ook mis met onze bijen en andere insecten. En met de hele leefomgeving.

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, de dienst Studie van Natuurpunt en de onderzoeksgroep van professor Van Dyck (UCL) voeren al jaren samen onderzoek naar vlinders. Vlinders vormen een barometer voor de natuur. Het zijn erg gevoelige organismen die snel reageren op milieuveranderingen. Gaat het slecht met de dagvlinders, dan is vaak ook de hele natuurlijke omgeving er belabberd aan toe.

Als fragiele zonnekloppers zijn vlinders ook erg gevoelig voor klimaatverandering. Hun signaalfunctie kreeg zelfs gehoor binnen ons politieke wereldje. In november 2012 keurde het Vlaams parlement unaniem een resolutie goed "betreffende het nemen van maatregelen ter bevordering van vlinders".

DE PEST VAN PESTICIDEN

De problematiek van de vlinderpopulaties is aan de orde over heel Europa. Een studie van de 'Zoological Society of London' heeft aangetoond dat 1 op de 5 vlindersoorten in Europa met uitsterven bedreigd wordt. Dat heeft grote gevolgen, ook voor de mens. Als grote boosdoener wordt gewezen op het gebruik van neonicotinoïden, een groep van veelgebruikte pesticiden. Ze vormen een ernstig gevaar voor vlinders, honingbijen en andere bestuivers, maar ook regenwormen, pissebedden en vele ongewervelde bodemdiertjes lijden eronder. Indirect worden ook vogels en andere insecteneters (spitsmuis, egel, ...) het slachtoffer van deze gifstoffen.

"WAAR ZIJN AL DIE BLOEMEN HEEN?"

De studies leren dat het oprichten en goed beheren van natuurreservaten erg belangrijk blijft, maar niet volstaat om het tij te keren voor vlinders. Vooral verspreide natuurelementen en kleine landschapselementen zoals bloemrijke bermen, brede heggen en houtkanten blijven in ons Vlaamse landschap erg belangrijk voor vlinders, bijen en zovele andere insecten. Net als bijen hebben dagvlinders nood aan veel soorten en aantallen wilde bloemen om zich met nectar te voeden. Het nectaraanbod is in ons landschap echter enorm afgenomen. Gericht natuurbeheer op individuele percelen binnen en buiten natuur- en bosgebied is belangrijk, maar volgens de auteurs is er dringend nood aan een landschappelijke aanpak.

Individuele natuurgebieden liggen vaak geïsoleerd. Samen met het Europees natuurbeleid dient gewerkt te worden aan een groene infrastructuur die de Vlaamse natuurgebieden met elkaar verbindt. Een verbetering van de basisnatuurkwaliteit in ons landschap vergt een innovatieve aanpak samen met verschillende landgebruikers. Er liggen uitgebreide kansen voor dagvlinders op industrieterreinen, in de stad, in tuinen, op wegbermen, zelfs in landbouwgebied. Beheerders van natuur- en bosgebieden moeten ook opgeleid worden om hun beheer beter af te stemmen

keizersmantel © rc

koevinkje © rc

parende oranjetipjes © rc

VLINDERS ZOEKEN!
Kom mee op stap en ontdek de kleurrijke wereld van nacht- en dagvlinders tijdens het insectenweekend op 11 en 12 juli in de Galgebossen. Meer info op blz. 29.

op de ecologische noden van vlinders en andere insecten.

De uitbreiding en het beheer van onze natuurgebieden bewijst dat het anders kan! Door het juiste, goedgetimede maaibeheer en een aangepast bosbeheer krijgen bloemen en struiken meer kans om zich te ontwikkelen. Dat heeft tot gevolg dat bepaalde vlinders hun waardplanten zien toenemen.
Het oranjetipje vliegt weer talrijk op onze pinksterbloemen in onze hooilanden en weiden. En niet alleen in onze natuurgebieden. Ook in sommige parkgebieden waar een ander maaibeheer wordt toegepast, zijn ze terug van weggeweest.

TERUGKEER VAN DE BOSVLINDERS

In een aantal bossen binnen ons werkgebied doen ook de bosvlinders het weer beter. De Galgebossen (110 ha) in Elverdinge werden een bastion voor het koevinkje. We hopen dat deze zeldzame vlinder van hieruit de hele streek terug kan veroveren. De kleine ijsvogelvlinder deed het hem al voor. De eerste waarnemingen kwamen trouwens ook uit de Galgebossen. Nu vinden we deze mooie vlinders overal in onze bossen. De waardplant van de ijsvogelvlinder is kamperfoelie, en die wordt daarom steeds meer aangeplant in nieuwe houtkanten en bosranden.
Ook de prachtige keizermantel wordt nu en dan, nog mondjesmaat, waargenomen. We geloven stellig dat ook deze soort voet aan de grond krijgt en een vaste populatie gaat vormen. Viooltjes, de voedselplant voor zijn rupsen, zijn al rijkelijk vertegenwoordigd in sommige van onze bossen.
De sleedoornpage kreeg nieuwe kansen door het aanplanten van streekeigen houtkanten en hagen. De vlinders leggen hun eitjes immers enkel op sleedoorn. Ook buiten de natuurgebieden krijgt dit beestje een kans dankzij de jaarlijkse acties rond kleine landschapselementen.

sleedoornpage © ss

GOEDERENSTATION BEDOLVEN

Ook de rupsen van de kleine parelmoervlinder leven op viooltjes, maar meer in schrale graslanden waar ze het tweekleurig viooltje verkiezen. Er is (of was) een kleine populatie van deze erg zeldzame soort aanwezig op de terreinen van het goederenstation te Ieper. Door de grootschalige werken aan de stationsbuurt wordt die populatie nu echter ernstig bedreigd. Hun biotoop werd er letterlijk bedolven onder bergen aarde, puin en afval van de wegenwerken.
We zullen proberen om via de vrij ruime groendaken op het Perron - het gebouw van het Ieper Cultuurcentrum, de Jeugddienst en Argos nabij het station - de broodnodige waardplanten uit te zaaien. Misschien kunnen we op die manier de populatie redden?

Help ons mee vlinders te tellen zodat we een beter zicht krijgen op de aantallen en de soorten in onze regio. Op 1 en 2 augustus wordt alvast het grote vlinderweekend van Natuurpunt georganiseerd. Dan worden in heel Vlaanderen alle tuinvlinders geteld.
Kan je zolang niet wachten, dan kan je meedoen met de maandelijkse tellingen. Alle info is te vinden op www.vlindermee.be. Of ga mee op stap en ontdek de kleurrijke wereld van nacht- en dagvlinders tijdens het insectenweekend op 11 en 12 juli in de Galgenbossen.
Natuurpunt Studie en de insectenwerkgroep van De Bron zullen je er erg dankbaar voor zijn!

Tekst: Rudy Claeys,
Insectenwerkgroep NP De Bron.
Foto's: Rudy Claeys, Stef Spruytte.

T. +32 (0)57 40 18 56
M. info@dezonnegloed.be
W. www.dezonnegloed.be

Kasteelweg 22
8640 Oostvleteren
Belgium

De Zonnegloed Sanctuary vzw
Wildlife rescue & education farm

De Zonnegloed vzw
Sanctuary: Wildlife rescue & education farm

- Dieren die niet terug naar het wild kunnen hebben een thuis voor de rest van hun leven.
- Een veilige plaats om te groeien, herstellen en te genezen.
- Educatie en sensibilisatie, de sleutel tot de toekomst van onze natuur en samenleving.

Een warme thuis voor dier en mens

Cherry-tree massages - Ieper
Shiatsu – Relaxatie – Sportmassage - Lymfedrainage

Mobile 0471 91 18 62.
E-mail cherrytreemassage@gmail.com
Website https://sites.google.com/site/cherrytreemassages/
Masseur Stefan Vanwildemeersch – BTW 0835.057.558

Om U te dienen - enkel op afspraak.

SELEXION PC
PAGE COMPUTERS
Casselstraat 212 - 8970 Poperinge - T: 057/34.67.67
info@page.be - page.selexion.be
100% vakman • betrouwbaar aanspreekpunt • jarenlange expertise in huis

www.Jan Dequidt.be
Natuurlijk hekwerk & omheiningen Hout voor de tuin - terrassen
Ooststraat 71 8647 Lo-Reninge
0476/75 19 42

kopieprintdruk 28 carpos.be
Kopie- & printservice
Kantoordrukwerk
XXL-drukwerk
Alles voor kantoor, school & thuis !
CALIPAGE carp-office.be
Carp-Office bvba • Woumenweg 46 • 8600 Diksmuide

GROTE KEUZE VERREKIJKERS EN TELESCOPEN

BIJ ONS KAN JE TERECHT VOOR DE GROOTSTE KEUZE AAN MERKEN IN ZUID-WEST-VLAANDEREN:

SWAROVSKI, LEICA, ZEISS, KITE, BYNOLYT, MINOX, PENTAX, GAMBIT EN MANFROTTO

DIGISCOPING:
FOTOGRAFEREN MET UW TELESCOOP, NU OOK MET IPHONE!
LIKE US ON FACEBOOK

10% KORTING
OP ALLE VERREKIJKERS EN TELESCOPEN!
info en voorwaarden in de winkel

oo optiek Porteman
RIJSELSTRAAT 12 I 8900 IEPER
T 057 20 09 71
info@optiekporteman.be I www.optiekporteman.be

di - wo - vr: 9u - 12u en 13u30 - 18u30
do: 9u - 12u en 13u30 - 20u
za: 9u - 12u en 13u30 - 18u
zondag en maandag gesloten

Gekielde loofslak, gefotografeerd in het Tortelbos (Ieper)

Deze opname van de gekielde loofslak (Hygromia cinctella, onvolwassen stadium) toont duidelijk de kiel op het midden ven het slakkenhuisje. Foto door Tello Neckheim, genomen in Amsterdam-Noord, gepubliceerd op 3 juni 2012 op Waarnemingen.nl

Een nieuwe slak in onze contreien

De gekielde loofslak

Tijdens de paasvakantie van 2014 ging ik met mijn vader wandelen in het nog jonge Tortelbos nabij Ieper. Op een zeker moment merkte mijn vader een slakje op in laag struikgewas aan de rand van het pad. Ik zag meteen dat het zeker geen gewone tuinslak betrof en maakte daarom een foto van het diertje.
Kort nadat ik de foto op de site 'waarnemingen.be' plaatste, kreeg ik reactie van de moderator terzake, Tom Van den Neucker. Tom merkte op dat het om een gekielde loofslak ging. Ik had er nog nooit van gehoord, maar na wat zoekwerk mocht ik concluderen dat dit diertje nog nooit eerder in het Westland gezien was. Voor West-Vlaanderen was dit pas de derde waarneming.

ZELDZAME ZUIDERLING IN (TRAGE) OPMARS

Maar wat precies is die gekielde loofslak nu en hoe komt het dat zij pas recent werd opgemerkt? De gekielde loofslak komt voort uit de familie van de Hygromiidae, waar ook de bekendere 'gewone haarslak' toe behoort. Kenmerkend voor deze familie van kleine tot grote (long)slakken is wel dat ze vooral te vinden zijn op de bladeren van bomen en planten in (loof)bossen en parken. De loofslak is herkenbaar aan haar typische spiraaltekening en een opvallende kiel, de scherpgehoekte rand langs de buitenkant van het slakkenhuisje.
Onlangs verscheen een mogelijk antwoord op de tweede vraag in The Recent Colonisation and Rapid Spread in Belgium of the Alien Girdled Snail Hygromia Cinctella, door Tom Van den Neucker en Kevin Scheers. De gekielde loofslak is inheems in Zuid-Europa. De eerste Belgische waarneming van de soort dateert van mei 1994 in het Bois d'Angre in Honnelles (Henegouwen). De tweede waarneming liet op zich wachten tot in 2006. Tussen 2007 en 2011 werden nog vier observaties gedaan. Vanaf 2012 steeg het aantal waarnemingen in België plots tot minstens 45 verschillende plaatsen.

MENSELIJK TRANSPORT OF NATUURLIJKE VERSPREIDING?

Er heerst nogal wat discussie over de aard van de verspreiding. Verscheidene studies wijzen in de richting van ongewild transport, bijvoorbeeld via bouwmateriaal of tuinbouwproducten. Andere studies tonen aan dat een natuurlijke verspreiding via de Rhônevallei richting Noord-Frankrijk niet onmogelijk is.
Gezien onze locatie (Ieper) nabij de Franse grens ligt, is het niet onmogelijk dat onze waarneming bij deze categorie hoort. Dat kan natuurlijk niet met zekerheid worden aangetoond. In Nederland was er echter geen stijging op te merken in 2012, integendeel. Dit laat vermoeden dat zeker bij kleine en weinig bekende dieren de intensiteit van het menselijke zoekwerk nog steeds een grote rol speelt bij het verzamelen van gegevens. Enkel door constante tellingen kan hierin enigszins stabiliteit worden gebracht.

OGEN OPEN HOUDEN!

Tot slot: er staat nog heel wat onderzoek voor de boeg in verband met de geprefereerde habitat van de soorten en de eventuele schade voor het streekeigen leefmilieu. Ondanks bovenstaande nuanceringen mogen we niettemin spreken van een steeds verdere verspreiding van dit slakje. De bewijslast, verzameld door verschillende en van elkaar onafhankelijke waarnemers, is immers overweldigend. Als iedereen zijn ogen openhoudt en zich bewust wordt van dergelijke kleinere organismen, die een groot belang hebben voor onze biodiversiteit, zouden we op wetenschappelijk vlak (en daaruit volgend op vlak van beheer) heel wat vooruitgang kunnen boeken.
We zijn benieuwd of er dit en de volgende jaren nog heel wat gekielde loofslakken op waarnemingen.be zullen verschijnen …

Tekst: Fons Verheyde
Foto's: Fons Verheyde, Tello Neckheim

Bronnen:
Van den Neucker (T.) en Scheers (K.); The Recent Colonisation and Rapid Spread in Belgium of the Alien Girdled Snail Hygromia Cinctella. In: Journal of Conchology, vol. 41 (nr. 6), 2014. (online raadpleegbaar)
Waarnemingen.be & Waarnemingen.nl - geraadpleegd op 7/02/2015
Wikipedia.org (vooral voor de taxonomie)

Nieuwe slak voor West-Vlaanderen: gegroefde naaldslak

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft een uitgebreid net van meetpunten waar ze aan de hand van de beestjes die in het water leven de kwaliteit van de waterlopen opvolgt.
Eén van die punten waar de zogenaamde Belgische Biotische Index (BBI) wordt bepaald, ligt op de Hellegatbeek ietsje boven Westouter-dorp.

Af en toe worden er in de waterstalen landbeestjes aangetroffen die in het water zijn gesukkeld. Zo ook eind augustus 2014. Bij het uitsorteren en determineren van het staal merkte Rik Ghyselbrecht, bioloog bij de VMM, een merkwaardig klein slakje op.

Na zorgvuldige determinatie bleek het om de gegroefde naaldslak (Acicula fusca) te gaan, een heel zeldzame soort die énkel voorkomt in kalkrijke bronbossen. Van deze soort zijn in Vlaanderen tot nog toe slechts een 20-tal vondsten gerapporteerd uit 6 verschillende bronbossen in Brabant en de Vlaamse Ardennen. De soort werd eerder al gevonden op de Zwarte Berg zodat het vermoeden bestond dat ze misschien ook wel voorkomt in de bronbossen van de West-Vlaamse Heuvels.
Dit bruine slakje is slechts 2mm groot, leeft in het mos en bladstrooisel rond bronnetjes en bronbeekjes en is dan ook heel moeilijk te vinden, zelfs voor de doorgewinterde slakkenzoeker.
De laatste vondst van een levend exemplaar van deze soort in Vlaanderen dateert al van 1975. Het diertje uit de Hellegatbeek was uiteraard niet meer levend maar het weke lichaam stak wél nog in het huisje; levendevers verzameld dus.
Een toevallige en heel mooie vondst!

Auteur en foto: Floris Verhaeghe

UITLAATCENTER

DEMBA BVBA

IEPERSTRAAT 143
8940 GELUWE
TEL.056/51.20.30

UITLATEN - SCHOKDEMPERS
BANDEN - BATTERIJEN - TREKHAKEN
REMBLOKKEN - RUITENWISSERS

GRATIS GEPLAATST

Verf & Advies
Vandenberghe
Since 1921
GROOT- EN KLEINHANDEL
Ieperstraat 137 - Poperinge
www.vandenbergheverf.be

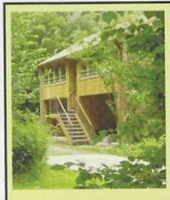

Stofferen van zitmeubelen
Cardijnlaan 1
8600 Diksmuide
Tel. 051 50 42 28
GSM 0478 68 28 68
monica@esenkasteelhoeve.be
B&B Esenkasteelhoeve
www.esenkasteelhoeve.be

erwinboutton
boomkwekerij | tuincentrum
Clyttesteenweg 1 | 8970 Reningelst
T 0471 44 29 49 | F 057 33 91 26
e.boutton@scarlet.be

Maatwerk in massief
Meubelrestauratie
Parket vloeren

Bram REEKMANS
bram.reekmans@telenet.be
Tel. 0485 50 86 33
Schomminkelstraat 33
8954 Westouter
BTW: BE 0873 416 506

Juwelen
Sjaals
Pandora
Breiwol
Knoopjes
Linten
Workshops

Sara-Lie
G.B. Jacquesstraat 4
8600 Diksmuide
www.givvit.be
declerck.saralie@gmail.com
Openingsuren:
10u tot 12u & 13.30u tot 18u
gesloten op
zondag & donderdag

Outdoor living
Tuinconstructies hout
NIEUW Brustor
Kachels
Deco & Geschenken
drafab GREEN
Open dinsdag tot zaterdag
[9:30u - 12:00u en 13:30u - 18:30u]
Beneluxlaan 7 (industriezone)
8970 Poperinge
www.drafabgreen.be
+32 (0)57 30 00 41

Natural cocooning
by bau decor bvba

❖Schilder en decoratiewerken
❖Interieurarchitectuur
❖Natuurlijke sierpleisters
❖Tadelakt
❖Meubelen en interieurinrichting
❖Parket en kurk
❖Kalkverven en kalei
❖Natuurverven

Speciale condities bij aankoop natuurverf op vertoon van lidkaart Velt /Natuurpunt

Omloop noord 5 8640 WOESTEN 0475 74 52 96
WWW. NATURALCOCOONING.BE
Info@naturalcocooning.be

Uit sympathie vanwege de Vrienden van de Donkerweg

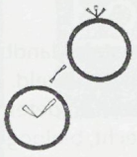

uurwerken
juwelen
optiek
Derdaele-Ostyn
Poelkapellestraat 9 - 8920 Langemark
tel. & fax 057 48 81 81
www.ivan-derdaele.be

Sikhs collectie © Bristisch indian library

Tiralleurs Sénégalais © collectie van André Gysel

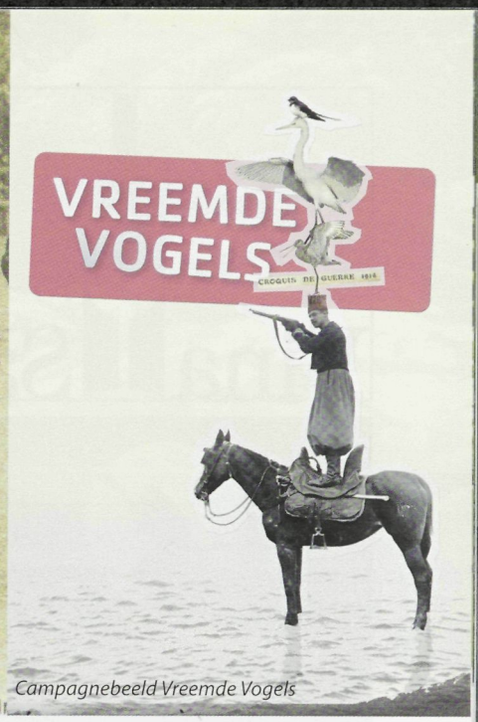

Campagnebeeld Vreemde Vogels

Vreemde vogels in de IJzervallei

Kunstvol én natuurlijk herdenken

In 2015 en 2016 kun je in de IJzervallei een tiental buitengewone initiatieven meepikken die de IJzer-sterke link blootlegt tussen vreemde vogels, vroeger en vandaag. Honderd jaar geleden streken tienduizenden vreemde soldaten uit alle hoeken van de wereld neer in de Westhoek met de onder water gezette IJzervlakte als frontlijn. Vandaag zorgt het unieke waterrijke landschap ervoor dat de IJzervallei als een topnatuurgebied wordt bestempeld, waar jaarlijks tienduizenden watervogels komen broeden of overwinteren.

POP-UP LANDSCHAPSKUNST

In het voorjaar boetseerden vierhonderd leerlingen uit de basisscholen van Lo, Reninge, Pollinkhove en Nieuwkapelle het pop-up landschapskunstwerk 'Vreemde Vogels'. Ze plaatsten hun geboetseerde kleiwerkjes begin mei aan de Fintele. De vreemde vogels blijven er nog tot eind september staan.
Gedurende die vijf maanden zullen de kunstige vogels langzaam maar zeker vergaan en blijven er enkel nog kruisjes over, als gedenkteken voor de vele vreemde soldaten die er honderd jaar terug het leven lieten.
Dit initiatief betekende het officiële startschot van het project 'Vreemde Vogels in de IJzervallei'.

INTERNATIONALE UITSTRALING

Dit educatief project, uitgevoerd in opdracht van de provincie West-Vlaanderen, wil de bewoners op een originele manier bewust maken van hun streekidentiteit en ze uitsturen naar de mooiste plekjes in de IJzer- en Handzamevallei. Wandelingen, fiets- en vaartochten, pop-uplandschapskunst en nog veel meer brengen je dichter bij de Vreemde Vogels die de vallei een internationale uitstraling bezorgen. Ook Natuurpunt IJzervallei werkt volop mee aan dit project.
Orgelpunt voor 2015 is de tijdelijke themafietsroute in Lo, Diksmuide en Houthulst waar je doorheen een prachtig stukje IJzervallei kennis maakt met acht vreemde soldaten van weleer en evenveel vreemde vogels van nu. Je kan de gratis fietsfolder afhalen in het Bezoekerscentrum De Blankaart, de Boot en in de Dienst Toerisme Lo. In het bezoekerscentrum kun je ook een begeleide fietstocht 'Vreemde Vogels' van 20 km reserveren. Enkele valleigidsen zijn hiervoor opgeleid en klaar om mee op de fiets te springen!

GANS EN GRIETJE

Een tweede tot de verbeelding sprekend initiatief is het kunstproject 'Cultuur in de Natuur' dat Natuurpunt IJzervallei deze zomer presenteert in de Blankaart. Vogels uit de literatuur decoreren nestkastjes op een speelse manier. Laat je onder andere verwonderen door een mijmerende Gans en Grietje!
Het 'snuisterpad' start aan het Bezoekerscentrum De Blankaart te Woumen en dit elke dag tijdens de grote vakantie van 10.00 u tot 12.30 u en van 13.30 u tot 17.30 u.

Tekst: Klaas Bogaert

Snuistertocht

1/7 tot 31/8

Laat je deze zomer verrassen door vreemde vogels in de Blankaart. Geïnspireerd door gedichten en passages uit bekende en minder bekende sprookjes, decoreerden onze vreemde vogels hun nestkastjes op een speelse manier. Open de deuren en laat je verwonderen door een mijmerend Gans en Grietje. Ontdek waarom de kikker eigenlijk een vreemde vogel is. En stap, als mens, soms eens letterlijk uit een boek en nestel je hoog in een boom.

Praktisch

Locatie: Bezoekerscentrum De Blankaart
Ieper steenweg 56 • 8600 Diksmuide

Meer info:
deblankaart@natuurpunt.be of 051-54 52 44

www.natuurpunt.be/cultuur

Cultuur in de Natuur's Snuistertocht past binnen het Westhoekproject 'Vreemde Vogels'. Meer info op www.rlijp.be/vreemdevogels.

Ontworpen door creatieve vogels
Marc Decorte en Sonja Taveirne

De Blankaart
Bezoekerscentrum

"Vreemde Vogels" is een project van het Regionaal Landschap IJzer & Polder, met steun van de provincie West-Vlaanderen. Meer info over het programma via www.rlijp.be/vreemdevogels

Meer info voor de begeleide fietstocht Vreemde Vogels en Cultuur in de Natuur: Sonja Taveirne op het nummer 051 54 52 44

Vina Sana

Groothandel en invoer
- Franse wijnen -
- wereldwijnen - biowijnen -

Jan Barbry
Kerkstraat 26 - 8900 Dikkebus

vina.sana@skynet.be
0476 200 968

GERDY'S MUSIC SHOP

Specialist in moeilijke herstellingen
Klank, licht, electronische muziekinstrumenten
Verkoop en verhuur klank en licht, gratis advies

Bij een ervaren technieker kopen is altijd goedkoper!

Ieperstraat 49
8940 Geluwe
056 51 73 71

www.gerdysmusicshop.be

Den Heksestoel
BRASSERIE

Den Heksestoel
Veerle, Pieter en Orval
Janssens · Vandenberghe

Douanestraat 1
B-8958 Loker · Heuvelland

T. +32 (0) 57 44 73 77
www.denheksestoel.be
www.lachaisedelasorciere.fr

Webdesign - hardware - multimedia
VIPC COMPUTERS

Koenraad Rosseel
Poperingseweg 323
8908 Vlamertinge
+32 (0)476 21 34 15
mail: info@vipc.be

www.vipc.be

VIPC COMPUTERS HELPDESK 0476/21.34.15 bereikbaar ma-vr: 9u30 - 20u en za: 9u30-18u
OPENINGSUREN : ma - vrij: 13u30 - 18u30 en za: 9u30 - 18u (VM en AV na 20u: afspraak en herstelling op

WILLY VERAVERBEKE-ROSSEEL

GRANEN– VOEDERS–MESTSTOFFEN
BRUGSEWEG 22
8920 LANGEMARK-SINT-JULIAAN
TEL.: 057/488.007
BTW: 704.022.931
EMAIL:
WILLY.VERAVERBEKE1@TELENET.BE

't Fruithuis
Groot- & kleinhandel
dagverse groenten & fruit

Krombeekseweg 60 Poperinge
057 334041 www.tfruithuis.be

selectair 4 travel
travel your way

Oude Veurnestraat 75b
8900 Ieper
tel. +32(0)57 20 02 11
fax. +32(0)57 20 03 77
4travel@selectair.be
www.selectair.be

open:
maandag tot vrijdag
9u tot 12u & 14.30u tot 18u
zaterdag
9.30u tot 12u & 14.30u tot 17.30u
gesloten op woensdag

FEESTZAAL CARACAS
Café "De Sportman"

Marc Decaestecker
Boezingestraat 115
8920 Langemark-Poelkapelle
Tel. 057/48 82 14

Voor Familiefeesten • Barbecues • Clubs • Vergaderingen ...

Kalut
Kamer en ontbijt

Oestenstraat, 6
8951 HEUVELLAND(Dranouter)

057/445140 - 0499/990600

kalut@telenet.be
www.kalut-bb.be

VANDEN BERGHE-CLAERHOUT B.V.B.A.
BIKSCHOTESTRAAT 6 8920 LANGEMARK-POELKAPELLE

INTERIEUR

ONTWERP EN UITVOERING VAN

KEUKEN,
BADKAMER,
SLAAPKAMER,
BUREEL,
WINKEL EN
KANTOOR

VANDENBERGHE-CLAERHOUT@TELENET.BE
057-487147 0495-577147

Bio-bedrijf
HEBBEN VAN DRIESSCHE

Singel 8
8970 Poperinge
tel. 057/33 71 08
nicolevandriessche@hotmail.com

Biologische groenten,
fruit, zuivel, brood
vegetarische producten
basisvoeding
* Openingsuren:
- dinsdag: 8.30 u.- 12.30 u.
14.00 u. - 19.00 u.
- zaterdag: 8.30 u. - 12.30 u.
14.00 u.-17.00 u.

uitgebreid gamma biologische basisproducten

Reuzenbereklauw, indrukwekkend maar ook gevaarlijk!

Reuzenbereklauw, een lastige exoot

Bestrijding mogelijk mits samenwerking

De reuzenberenklauw (Heracleum mantegazzianum) is een enorme schermbloemige, die wel 5 meter hoog wordt. De soort is afkomstig uit de Kaukasus. In zijn natuurlijke, bergachtige biotoop maken de eerder voedselarme bodems het deze energievretende plant relatief moeilijk. De plant moet het daar hebben van lokale groeiplaatsen die, door omstandigheden, veel meer voedingsstoffen bevatten dan de omgeving. Woekeren over grote oppervlaktes zit er dus niet in.
De plant wist zich echter, door menselijke tussenkomst, ook naar onze streken te verspreiden, zich te vestigen en sterk uit te breiden. En op onze erg voedselrijke bodems kan de reuzenbereklauw zich ongebreideld uitleven. Plaatselijk levert de plant ernstige problemen op. Ze overwoekert met haar brede bladeren en metershoge formaat alle inheemse plantensoorten.

BRANDWONDEN ZONDER VUUR

Veel erger nog dan die reusachtige groeiwijze, is het feit dat de sappen van de reuzenbereklauw heel ernstige brandwonden ('blaren') kunnen veroorzaken op onze huid. Dat probleem doet zich vooral voor in combinatie met warmte en fel zonlicht. De brandwonden zijn erg pijnlijk en bovendien heel moeilijk te genezen.
Merkwaardig en erg vervelend is wel dat de brandwonden zich niet meteen manifesteren nadat de huid in contact kwam met het sap. De huid begint pas te reageren na blootstelling aan het zonlicht. Het kan zelfs verschillende dagen duren vooraleer de wonden zich ontwikkelen. De brandwonden zijn altijd ernstig en moeten zeker door een dokter behandeld worden.

TAAIE TWEEJARIGE

Kleine en lokale groeiplaatsen van deze grote exoot zijn goed te bestrijden, mits je enkele basisregels in het oog houdt. Reuzenbereklauw is een tweejarige plant. Daardoor kan de soort na enkele jaren helemaal verdwijnen, op voorwaarde dat de voorraad zaden in de omgeving niet al te groot is.
Grote groeihaarden zijn moeilijker én gevaarlijker te bestrijden. De plant is zeker ongewenst in parken, op speelpleinen en langs fiets- of wandelpaden.

Heel wat instanties (gewest, provincie, gemeenten) namen de voorbije jaren de handschoen (letterlijk) op om reuzenbereklauw te bestrijden. Daarom vragen ze iedereen om uit te kijken naar de soort en de groeiplaatsen, indien mogelijk, op eigen terreinen te bestrijden, of ze aan te melden. De eenvoudigste methode is: de planten maaien vooraleer de bloeiwijze helemaal ontwikkeld is.

Pas op: kleine exemplaren kunnen lijken op enkele inheemse soorten. De gewone inheemse bereklauw is absoluut ongevaarlijk. Je herkent hem aan het kleinere formaat (meestal rond één meter) en de gelobde, afgeronde bladeren in plaats van de scherp getande bladdelen van de reuzenbereklauw. Alle schermbloemigen zijn goede nectarplanten, dus de gewone bereklauw mag zeker blijven staan.

IK WEET ER STAAN: WAT NU?

Meld je waarneming via www.waarnemingen.be. Ken je deze site niet, zet dan de eenvoudiger app van "Th@s invasive" op je smartphone (gratis, beschikbaar voor iPhone en Android). Met een paar klikken kun je je vondst kenbaar maken. Voeg er liefst ook een foto van de groeiplaats bij, zo zien we de omvang van het probleem. Of neem zelf de zeis of spade ter hand, maar wees voorzichtig! (zie basisregels).

BASISREGELS VOOR EEN GOEDE EN VEILIGE BESTRIJDING

- Steeds bestrijden met een volledige uitrusting: ondoordringbare handschoenen, beschermbril en ondoordringbare beschermende kledij, geen onbedekte huid.
- De eerste bestrijding gebeurt in de laatste twee weken van mei, voordat de planten zaden vormen.
- De stengel afhakken op 10-15 cm onder de grond, onder de wortelkraag, met behulp van een spade, schoffel of een pikhouweel.
- Drie weken later deze methode herhalen om overgebleven en terug opgroeiende planten uit te steken.
- Als het uitsteken gebeurt tijdens de bloei, moeten de bloemschermen eerst ingepakt worden in een zak, om verspreiding van (onrijpe) zaden te voorkomen.
- De bloemschermen na het maaien op de grond afhakken om sapspatten te vermijden.
- De bloemschermen zorgvuldig verzamelen, afvoeren en verbranden.
- De aarde rond de wortelkraag verwijderen om het drogen te versnellen.
- Het gereedschap schoonmaken met overvloedig water.
- Het beheer herhalen gedurende maximum 7 opeenvolgende jaren

Alle informatie over herkenning en veilige bestrijding is nu te vinden op www.west-vlaanderen.be/reuzenberenklauw. Je vindt er ook een handig YouTube-filmpje.

Tekst: Olivier Dochy, Lieven Stubbe
Plantenwerkgroep

Nieuwe aankoop in De Broekelzen dankzij boscompensatie

Vijfentwintig jaar na de aankoop van het allereerste perceeltje, net geen halve hectare groot, telt ons natuurreservaat De Broekelzen in Westouter 18,4 hectare. Waar mogelijk werken we verder aan de uitbreiding van dit prachtgebied. Dankzij het mechanisme van de boscompensatie was recent een nieuwe aanwinst mogelijk.

'BROUCKELSENHOEK'

Op 16 april 2015 werd de akte ondertekend voor de aankoop van perceel 218/B Sectie D, 5de Afdeling Westouter, groot 64a 06ca, "ter plaatse genaamd Brouckelsenhoek, gelegen nabij de Langedreef".
Het perceel, momenteel weiland, verbindt bospercelen 217/A en 205/A in eigendom van Natuurpunt met naburige bospercelen in privébezit. Het perceel daalt steil af naar een zijarm van de Broekelzenbeek.
De financiering van deze aankoop gebeurde via boscompensatie.

WAT IS BOSCOMPENSATIE?

Boscompensatie werd in het leven geroepen door de Vlaamse Overheid om de tendens van het dalende bosareaal in Vlaanderen tegen te gaan. De wetgeving voorziet immers een principiële stopzetting van ontbossingen, maar er zijn altijd uitzonderingen mogelijk. Dan wordt compenseren noodzakelijk om ervoor te zorgen dat het totale bosareaal in Vlaanderen niet afneemt.
Wie een vergunning aanvraagt om een gebied te ontbossen, moet meteen ook een voorstel tot compensatie indienen. Dat kan op twee manieren: ofwel financieel, ofwel 'in natura'. De financiële compensatie gebeurt door de storting van een bedrag in het boscompensatiefonds van de Vlaamse Overheid. Het 'tarief' bedraagt minimum 1,98 euro per m^2 (19.800 euro per hectare). De compensatie 'in natura' betekent dat er nieuw bos wordt geplant voor het gerooide bos. Vanaf 3 ha is het verplicht te compenseren in natura. De compenserende bebossing moet minstens 25 jaar in stand gehouden worden.

Het nieuwe hellende perceel in ons natuurreservaat De Broekelzen grenst aan bestaand bos.

AANKOPEN VIA BOSCOMPENSATIE

De compensatie kan worden gerealiseerd door wie bos rooit, maar kan ook worden uitbesteed aan derden. Daardoor kan Natuurpunt via dit fonds gronden verwerven om er, als compensatie, nieuw bos te ontwikkelen. De aankoop van die gronden wordt immers gefinancierd door het compensatiefonds en niet met subsidies van het Vlaams Gewest. Op die manier kunnen we het beperkte budget van de Vlaamse aankoopsubsidies inzetten voor andere gronden en kunnen we onze reservaten nog verder uitbreiden ondanks een gelijkblijvend Vlaams aankoopsubsidiebudget. Meer natuur dus op een creatieve manier.

De boscompensatiepercelen krijgen financiering tot 90% van de aankoopprijs (inclusief kosten) met een maximum van €1,60/m2. Voor de lokale Natuurpuntafdeling betekent dit dat er minder restfinanciering moet bijeen verzameld worden als de aankoop verloopt via het financieringsmechanisme van de boscompensatie in plaats van (dan) via aankoopsubsidies va het Vlaamse Gewest.

AANPLANTEN OF SPONTANE VERBOSSING?

Waar mogelijk wordt er bij de ontwikkeling van nieuw bos gekozen voor spontane verbossing. Hierbij volgt er 5 jaar na de indiening een controle door ANB. Als er bij die controle onvoldoende bos ontwikkeld is, wordt er gevraagd om aan te planten. Wanneer er moet geplant worden kan er een tegemoetkoming bekomen worden uit het Natuurpunt-compensatiefonds van maximum 1.000 €/ha voor de onkosten die een bebossing met zich meebrengt: plantgoed, kraanverhuur voor boorgaten, aanplanten, ...

WAT BRENGT DE TOEKOMST?

We kiezen in de Broekelzen voor spontane verbossing omdat het perceel zich bevindt tussen andere bossen. Dankzij de overheersende westenwinden zullen de zaden uit de omgeving vlot worden aangevoerd.
Momenteel grazen er nog drie jonge koeien op de percelen, en dit tot eind september. Zo zal het gras kort staan, eventuele trapgaten zijn erg gunstig voor de vestiging van jonge kiemplantjes. De succesvolle spontane verbossing aan de andere kant van De Broekelzen laat verhopen dat dit nieuwe perceel een mooie toekomst als (compensatie) bos tegemoet gaat.

Tekst en foto: Piet Hardeman, conservator De Broekelzen

Wandelbrug Vleterbeek: eindelijk geopend

Op zondag 26 april 2015 werd de nieuwe brug op het wandelpad langs de Vleterbeek in Poperinge plechtig ingewandeld. De realisatie kwam er op initiatief van de provincie West-Vlaanderen, de stad Poperinge en het Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels v.z.w.

MEANDERENDE BEEK MET HOUTKANTEN

De sterk meanderende Vleterbeek ontspringt op de heuvelruggen van de Catsberg en de Boeschepeberg in Frankrijk en stroomt noordoostelijk richting Abele en Poperinge, vanwaar ze Poperingevaart heet. De voorbije 10 jaar kreeg de vallei van de Vleterbeek heel wat aandacht. De aanleiding daartoe was in eerste instantie de lokale wateroverlast, vaak als gevolg van de erosie op de beekoevers. Maar reeds snel werd vanuit de 'gebiedsgerichte werking' van de provincie West-Vlaanderen de kans aangegrepen om de zeldzame kwaliteiten van de nog oorspronkelijke, mooi meanderende beekloop met veel houtkanten, voor de toekomst te behouden én verder te ontwikkelen. Bijkomend argument om het project uit te bouwen, werd de mogelijkheid om langs de beek een boeiend recreatief ontdekkingspad in te richten, dat de stad Poperinge zou verbinden met het heuvellandschap nabij de Franse grens.

VISMIGRATIEKNELPUNTEN

Daarnaast is de Vleterbeek door zijn uitstekende water- en structuurkwaliteit geschikt als goed habitatgebied voor vele vissoorten. Bij een wetenschappelijke bevissing een aantal jaren geleden werden 19 vissoorten aangetroffen. Topsoorten zijn het bermpje en de kleine modderkruiper: zeldzame vissoorten die op de rode lijst staan.
Op de beek zit een verval van ongeveer 10 meter. Daar hebben veel vissen last mee om zich te verspreiden. Daarom werden op een aantal plaatsen vistrappen aangelegd, met breukstenen, waardoor de vissen zigzag stroomopwaarts kunnen zwemmen.

Zowat 10 jaar geleden groeide een ruim landschapsproject dat gericht was op de aanpak van erosieknelpunten, waterbuffering, het oplossen van vismigratieknelpunten, het behoud én het herstel van de Vleterbeek als groen lint tussen de stad en de Franse grens. De meest recente uitbreiding van het bufferbekken op de beekloop, tegen de Zuidlaan, was toen nog niet voorzien in het plan.

SYSTEMATISCHE VERWERVING VAN OEVERSTROKEN

Om dit meervoudige doel te kunnen realiseren, werden er langs de meanderende Vleterbeek oeverstroken van 5 tot 10 meter breed aangekocht en dit over niet minder dan 3,6 km beekloop. Na de fase van de verwerving, die meerdere jaren duurde, konden de provincie en RLWH de echte landschappelijke projecten uitvoeren. Er werden diverse plantacties uitgevoerd om de erosie op een natuurvriendelijke wijze te bestrijden en ook het hakhoutbeheer kreeg veel aandacht. De mooie wandelverbinding tussen Poperinge en Abele werd de kers op de taart. Deze verbinding is sinds vorig jaar ook opgenomen in het Wandelnetwerk Hoppeland.

Dit wandelpad (en dus ook het netwerk) is nu pas sinds begin 2015 ten volle bruikbaar en toegankelijk dankzij de realisatie van deze lang verwachte wandelbrug, ter hoogte van het irrigatiebekken langs de Vleterbeek. De brug bevindt zich nabij herberg De Leene, langs de Boescheepseweg in Poperinge, tussen de knooppunten 40 en 44. Een oude trambrug werd integraal mee in de nieuwe brug verwerkt.

Tekst: Lieven Stubbe, met dank aan Xavier Vlaemynck (RLWH)
Foto: Guido Quaghebeur

Zondag 21 juni: Zomersnoei geeft bloei, wintersnoei geeft groei!

Snoei van laagstam- en hoogstamfruitbomen. De snoeier van dienst is Maxim Vanwynsberghe. Afspraak om 09.30u bij Velt-bestuurslid Noël Tack, Knokke 2, Noordschote. Einde voorzien om 12.00u. Deelname: gratis voor Velt-leden, niet-leden Velt betalen € 2,00. Org.: Velt IJzervallei. Info: Noël Tack, tel. 058 28 90 26, n.tack@telenet.be

Dinsdag 23 juni: waarnemingen.be en ObsMapp

Via www.waarnemingen.be zijn al meer dan 15 miljoen natuurwaarnemingen verzameld. De mogelijkheden van deze website lijken wel onuitputtelijk. In deze voordracht krijgen we heel wat nuttige tips & tricks hoe deze site werkt en hoe we er meer kunnen uithalen. Bijna een kwart van deze waarnemingen wordt met smartphone ingevoerd via de gratis app Obsmapp (android). Maar hoe begin je hieraan en hoe werkt deze app juist. We leren het allemaal op deze les, waarvan de cursisten achteraf de handouts kunnen bekijken. Afspraak om 19.30u. BC De Blankaart, Iepersteenweg 56, 8600 Woumen. Einde voorzien om 22.15u. Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen 6,00 €. Inschrijven per mail naar info@debron.be. Org.: NP De Bron i.s.m. de werkgroepen

Donderdag 25 juni: Avondwandeling verrassend Zonnebeke

We wandelen van het recent opgekalefaterde en erg charmante park van Zonnebeke langs een nieuwe "trage weg" naar het Polygoonbos en keren terug langs rustige landelijke weggetjes. Onderweg genieten we van landschap en natuur met een klein woordje uitleg her en der. Einde voorzien rond 22.00u. Wandeling ca. 7 km. Afspraak om 20.00u aan parking bibliotheek Zonnebeke, Berten Pilstraat. Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen 1,00 €. Inschrijven niet nodig. Org: NP Westland. Info: Olivier Dochy, 051 77 27 41, olivier.dochy@scarlet.be

Zaterdag 27 en zondag 28 juni: 1000 soortendag in Bulskampveld

Er worden kenners gezocht van eender welke zwammen-, planten- of dierengroep om in dit weekend zo veel mogelijk soorten op naam te brengen. Er wordt gemikt op 1.000 soorten in dit biodiverse gebied. Determineren tegen de klok is fun! En het is nog goed voor de kennis over het gebied ook. Er wordt daar gezorgd voor de omkadering, kom jij mee je kennis in de strijd gooien? Wie weet ontdek jij wel de verrassing van het weekend! Inschrijven is noodzakelijk, zelfs voor een paar uur. Zo kan goed afgesproken worden wie wat doet. Neem hiervoor contact op met Bezoekerscentrum Bulskampveld (050 55 91 00, bulskampveld@west-vlaanderen.be). Org.: BC (kasteel) Bulskampveld i.s.m. diverse provinciediensten, het ANB, diverse werkgroepen Natuurpunt De Bron, … Op zaterdag 27 juni gaat er een groep van NP Westland naar Bulskampveld om daar een volledige dag te helpen inventariseren. Carpool en verdere info: Olivier Dochy, 051 77 27 41, olivier.dochy@scarlet.be

Zondag 28 juni: Daguitstap naar Notre Dame de Lorette, Vimy en Arras

Voormiddag: In de sporen van WOI. In de Westhoek zijn er honderdduizenden soldaten gesneuveld en gewond tijdens de Eerste Wereldoorlog. Maar het front strekte zich ook uit over heel Noord-Frankrijk. Daar werden eveneens grote slagen uitgevochten en verloren miljoenen soldaten het leven. We bezoeken de slagvelden van Artesië, tussen Lens en Arras, meer bepaald Notre-Dame de Lorette en Vimy.

Namiddag: Arras, bovengronds en ondergronds. De hoofdstad van Artesië kent een lange en bewogen geschiedenis. De stad van de Atrebaten ontwikkelt zich in de middeleeuwen rond twee kernen. Ze geniet naam en faam vanwege haar wandtapijten. Lodewijk XIV verovert de stad op de Spanjaarden en Vauban bouwt meteen een grote citadel. Sedert de Franse revolutie is Robespierre de bekendste inwoner van de stad!
Afspraak: Verzamelen om 08.30 u aan de kerk in Loker. Carpoolen om 08.45 u naar Notre Dame de Lorette. 12.30 u: Lunch in Arras. 17.30u: Terug naar Loker. Deelname: € 37,00 voor SMY-leden en € 42,00 voor niet-leden. Inbegrepen: de gids, de lunch, de toegang tot de ondergrondse 'boves'. Inschrijving pas geldig na betaling op bankrekening BE31 0012 3558 1855 van SMY, Goeberg 3, 8954 Westouter met vermelding 'Arras'. Maximum: 30 personen. Org.: SMY. Info: Piet Hardeman, 057 44 56 57, piet.hardeman@telenet.be

Dinsdag 30 juni Cursus Zomerse roofvogels
Details zie p. 29

1 t.e.m. 3 juli: Natuurdriedaagse Pjotr de Otter

Ben je tussen 8 en 10 jaar oud en heb je zin om 3 dagen in de natuur rond te hossen? Dan is dit misschien iets voor jou! Maak kennis met Pjotr de Otter en de Barones in het natuurgebied De Blankaart. Ontdek samen met Pjotr de leefwereld van de otter en ontsluier het geheim van de Barones. Ook nemen we de vogels, planten, zoogdieren, vlinders, sprinkhanen, juffers en libellen onder de loep. Elke dag van 1 juli t.e.m. 3 juli van 9 tot 16.30 uur. Voor kinderen van 8 t.e.m. 10 jaar. Maximum 20 deelnemers.
Deelname: Ben je lid van Natuurpunt, dan betaalt het eerste kind 40 euro , 2de & 3de kind 30 euro. Ben je geen lid van Natuurpunt, dan betaalt het eerste kind 64 euro, 2de & 3de kind 30 euro. Let wel, hierin zit het lidmaatschap van Natuurpunt vervat en zo kan je met het hele gezin in de toekomst deelnemen aan allerhande natuurpuntactiviteiten. Info: Natuurpunt De Bron, 051 54 52 44, info@debron.be.

Woensdag 1 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Donderdag 2 juli: Zomerwandeling in Westouter
Details zie p.32

Vrijdag 3 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Zaterdag 4 juli: Excursie zomerse roofvogels rond de Blankaart
Details zie p. 29

Zondag 5 juli: Zomeren in de Blankaart

Eindelijk zomer! Kom genieten van De Blankaart. We wandelen naar de drie kijkhutten met zicht over de Blankaartvijver. Laat je verwonderen door alles wat hier bloeit, rondfladdert en tsjilpt. Afspraak om 14.30u aan het BC de Blankaart, Iepersteenweg 56, Woumen. Deelname: gratis. Org.: NP IJzervallei. Info: 051 54 52 44 (kantooruren), deblankaart@natuurpunt.be

Woensdag 8 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Donderdag 9 juli: Zomerwandeling in Nieuwkerke
Details zie p. 32

Vrijdag 10 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Vrijdag 10 juli: Praktijkles moestuinieren in bakken (6/10)

Afspraak om 13.00u aan Dienstencentrum 't Hofland, Dikkebusseweg 15A, 8900 Ieper. Deelname: gratis. Org.: Velt Westland i.s.m. OCMW Ieper. Info: Dirk De Ridder, 057 33 60 63, info.veltwestland@telenet.be

VLINDERWEEKEND IN DE REGIO
Zaterdag 11 juli: Nachtvlinders in de Galgenbossen
Zondag 12 juli: Kriebelbeesten in de Galgenbossen
Details zie p. 29

Zondag 12 juli: Big Jump
Details zie p. 29

Zondag 12 juli: Landschapswandeling Dranouter

Afspraak om 14.30 u aan de kerk in Dranouter. Deelname: Gratis voor SMY-leden, € 2,00 voor niet-leden. Org.: SMY. Info: Piet Hardeman, 057 44 56 57,piet.hardeman@telenet.be

Woensdag 15 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u en om 18u
Details zie p. 9

Donderdag 16 juli: Zomerwandeling in Kemmel
Details zie p. 32

Vrijdag 17 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Zaterdag 18 juli: Fietstocht langs bekoorlijk groene plekjes

Tijdens een tocht van ongeveer 25 km komen we op een aantal belangrijke plaatsen die ons herinneren aan die vreselijke gebeurtenis van 100 jaar terug : 5730 gasflessen zorgden ervoor dat alles en iedereen er dood was, zelfs de gewassen en de insecten,... We passeren enkele getuigeniszuilen met informatie over het gasverhaal, onderweg zien we dat het landschap in de Steenbeekvallei hier en daar

weer groen kleurt en vol leven zit. We genieten van enkele groene parels in het agrarisch oorlogslandschap, zoals het recent aangelegd Welsh Memorial Park op de Hagebos, het natuurgebiedje 't Hugotbosseltje met hoogstamfruitbomen en poel en het Ieperleekanaal met Fort Sint-Nicolas. Afspraak om 13.30u op de parking van feestzaal Caracas, Boezingestraat 115, Langemark. Deelname: € 2,50 voor NP-leden, niet-leden betalen € 4,00. Hierin is inbegrepen ijsje, drankje, koek en tombola. Org.: NP Westland i.s.m. Plantenwerkgroep De Bron en Kermiscomité Hagebos. Info: Ann Top, 0479 57 99 30, ann.top@skynet.be

Dinsdag 21 juli: Zomerwandeling in Dranouter
Details zie p. 32

Woensdag 22 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u en om 18u
Details zie p. 9

Donderdag 23 juli: Zomerwandeling in Dranouter
Details zie p. 32

Vrijdag 24 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Woensdag 29 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u en om 18u
Details zie p. 9

Donderdag 30 juli: Zomerwandeling in Loker
Details zie p. 32

Vrijdag 31 juli: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Vrijdag 31 juli: Zomeravondwandeling Reningelst

In het "bijna-heuvelland" van de gemeente Reningelst wandelen we langs zeer toegankelijke verharde wegen en weggetjes. We genieten van een prachtige omgeving waar het blijkbaar schoon is om te wonen en schoon is om te boeren! Dichte bronbossen en verre abdijtorens wisselen elkaar af met wuivend-waaiende windmolens. Mooie bomenrijen en behaaglijk omzoomde weiden leiden ons langs weelderig bloeiende bermen via bucolische beekvalleitjes terug naar het brouwers- en fietsendorp Reningelst. Afspraak om 19.00u aan parking Reningelstplein bij de St.Vedastuskerk. Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen € 1,00. Organisatie: NP Poperinge-Vleteren. Kledij en schoeisel aanpassen aan de weersomstandigheden. Info: Guido Quaghebeur, 057 33 79 78

Zondag 2 augustus: Wandeling in de Verdronken Weide, thema insecten

De Verdronken Weide is bekend om zijn vogelrijkdom, maar ook hier blijken insecten het naar hun zin te hebben. Libellen, kevers, vlinders en nog zo veel meer proberen we te vangen om eens van dichtbij te kunnen bekijken en zoveel mogelijk te determineren. Afspraak om 09.30u aan het Vijverhuis van Zillebekevijver, Ieper. Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen € 1,00. Org.: NP Westland i.s.m. de Insectenwerkgroep van NP De Bron vzw. Info: Rudy Claeys, tel 057 20 24 54, natuurpuntwestland@telenet.be

Zondag 2 augustus: Vlinder- en libellenwandeling met zoekkaarten

Hoogzomer. Het uitgelezen moment om kennis te maken met de libellen en de vlinders. Aan de hand van zoekkaarten brengen we ze op naam. Afspraak om 14.30u aan het BC de Blankaart, Iepersteenweg 56, Woumen. Deelname: gratis. Org.: NP IJzervallei. Info: 051 54 52 44 (kantooruren), deblankaart@natuurpunt.be

Woensdag 5 augustus: Praktijkles moestuinieren in bakken (7/10)

Afspraak om 13.00u aan Dienstencentrum 't Hofland, Dikkebusseweg 15A, 8900 Ieper. Deelname: gratis. Org.: Velt Westland i.s.m. OCMW Ieper. Info: Dirk De Ridder, 057 33 60 63, info.veltwestland@telenet.be

Woensdag 5 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u en 18u
Details zie p. 9

Donderdag 6 augustus: Zomerwandeling in De Klijte
Details zie p. 33

Vrijdag 7 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Weekend 7 tem 9 augustus: Folk Dranouter
Details zie p. 2

Zondag 9 augustus: Île d'Amour

Met Île d'Amour nemen we u opnieuw mee naar het eiland in de blankaartvijver voor een poëzienamiddag in een unieke setting. Tijdens deze editie krijgt muzikant en schrijver Elvis Peeters carte blanche om zijn – vast opmerkelijke – visie op de liefde te geven.
Sinds begin jaren negentig legt Elvis Peeters zich voornamelijk toe op het schrijven van theaterstukken, hoorspelen, verhalen en romans. 'De Ontelbaren' verschijnt op de shortlist voor de Libris Literatuurprijs 2006, zijn roman 'Wij' werd in 2009 met applaus onthaald en ging meer dan 10.000 keer over de toonbank. 'Dinsdag' uit 2012 werd genomineerd voor de AKO-literatuurprijs en de Libris-literatuurprijs. In 2015 verschijnt zijn nieuwste dichtbundel 'Nu'... 'al zijn de recente tijden niet altijd poëtisch', dixit de maestro zelve. Uitkijken naar de liefdevolle én bevlogen voordracht van deze poëtische oerkracht!
Afspraak om 15.00u en om 17.00u. BC De Blankaart, Iepersteenweg 56, 8600 Woumen.
Deelname: gratis, maar verplicht vooraf inschrijven via info@debron.be of 051 54 52 44 (kantooruren).
Org.: NP De Bron i.s.m. Muziekclub 4AD

Zondag 9 augustus: Landschapswandeling Hollebeke

Afspraak om 14.30u aan de kerk in Hollebeke. Deelname: Gratis voor SMY-leden, € 2,00 voor niet-leden. Org.: SMY. Info: Piet Hardeman, 057 44 56 57, piet.hardeman@telenet.be

Woensdag 12 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u en om 18u
Details zie p. 9

Donderdag 13 augustus: Zomerwandeling in Wijtschate
Details zie p. 33

Vrijdag 14 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 33

Zaterdag 15 augustus: Zomerwandeling in Westouter
Details zie p. 33

Woensdag 19 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u en om 18u
Details zie p. 9

Woensdag 19 augustus: Avondwandeling Dranouter

Afspraak om 19.30u aan de kerk in Dranouter. Deelname: Gratis voor iedereen. Org.: SMY. Info: Piet Hardeman, 057 44 56 57, piet.hardeman@telenet.be

Donderdag 20 augustus: Zomerwandeling in Loker
Details zie p. 33

Vrijdag 21 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Zondag 23 augustus: Wandeling in de Vierlingen op zoek naar levendbarende hagedissen

De Vierlingen vormen een deel van het Provinciaal domein De Palingbeek en bleven een rustig stukje natuur. De heischrale biotoopjes zijn een ideale plaats voor onze enige populatie levendbarende hagedissen in de streek. Het beheer wordt aangepast aan de noden van dit beestje. Afspraak om 14.00u langs de Komenseweg op de kleine parking van het Palingbeekdomein, net voor dorpskom Hollebeke. Deelname: gratis. Org.: NP Westland i.s.m. BC De Palingbeek. Info: Rudy Claeys, tel 057 20 24 54, natuurpuntwestland@telenet.be of tel. 057 23 08 40 bc.palingbeek@westvlaanderen.be

Woensdag 26 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Donderdag 27 augustus: Zomerwandeling in Dranouter
Details zie p. 33

Vrijdag 28 augustus: Fluistervaren en Broekwandelen om 14.30u
Details zie p. 9

Zaterdag 29 augustus: Planteninventarisatie in het reservaat De Breemeersen (Heuvelland)

Een volledige dag planteninventarisatie in km-hok E1.52.31 met poelen, grachten, vochtige en droge graslanden waarbij een streeplijst wordt gemaakt a.d.h.v. verschillende flora's. Dit is een unieke kans om plantenspecialisten uit heel Vlaanderen aan het werk te zien. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Afspraak om 09.30u aan de kerk van Nieuwkerke (Heuvelland), Markt 1, Nieuwkerke. Einde voorzien om 17.00u. Deelname: gratis. Org.: Plantenwerkgroep van NP De Bron i.s.m. Nationale Werkgroep Botanie. Info: Johan Carette, tel. 057 44 49 41 johancarette@telenet.be

Zondag 30 augustus: Het leven van de honingbij

Welk nut hebben de bijen in de wereld? Wat zijn de gevolgen voor de mens als ze verdwijnen? Bijen zijn van cruciaal belang bij de bestuiving. Maar waarvoor zijn ze nog goed? Ontdek producten die afkomstig zijn van het werk van de bijen. Hoe wordt honing, koninginnenbrij, propolis of bijenwas nu eigenlijk gemaakt? We sluiten af met een honingzoet proevertje van de imker. Afspraak om 14.00u en 15.30u aan BC De Palingbeek, Vaartstraat 7, 8902 Zillebeke. Deelname: gratis. Organisatie: Velt Westland i.s.m. Bezoekerscentrum en Milieuboerderij De Palingbeek. Info: Dirk De Ridder, 057 33 60 63, info.veltwestland@telenet.be

Woensdag 2 september: Praktijkles moestuinieren in bakken (8/10)

Afspraak om 13.00u aan Dienstencentrum 't Hofland, Dikkebusseweg 15A, 8900 Ieper. Deelname: gratis. Org.: Velt Westland i.s.m. OCMW Ieper. Info: Dirk De Ridder, 057 33 60 63, info.veltwestland@telenet.be

Zaterdag 5 september: Insecten zoeken in De Blankaart

De Blankaart is een uitgestrekt moerassig gebied waar zeldzame aan water gebonden insecten zich thuis voelen. Hier vind je nog soorten die je op andere plaatsen niet vindt. Hopelijk vinden we interessante kriebels die in dit nog onontgonnen gebied kunnen overleven. Ook de inrichtingswerken zullen in alle geval bijdragen aan het overleven van diverse soorten. Afspraak om 14.00 u aan het kasteel De Blankaart, Iepersteenweg 56, Woumen. Deelname: gratis. Org.: NP Westland i.s.m. de Insectenwerkgroep De Bron vzw. Info: Rudy Claeys, tel. 057 20 24 54, natuurpuntwestland@telenet.be

Zondag 6 september: Wandeling naar de vogelkijkplaatsen

We trekken nog even het kasteelpark van De Blankaart in. De gids neemt ons op sleeptouw langs drie kijkpunten met zicht over de vijver. Afspraak om 14.30u aan het BC de Blankaart, Iepersteenweg 56, Woumen. Deelname: gratis. Org.: NP IJzervallei. Info: 051 54 52 44 (kantooruren), deblankaart@natuurpunt.be

Zondag 13 september: Landschapswandeling Boeschepe (F)

Afspraak om 14.30u aan de kerk in Boeschepe. Deelname: Gratis voor SMY-leden, € 2,00 voor niet-leden. Org.: SMY. Info: Piet Hardeman, 057 44 56 57, piet.hardeman@telenet.be

Zaterdag 19 september: Paddenstoeleninventarisatie in de Douvevallei

We starten met de maandelijkse inventarisatie in het Heuvelland, meer bepaald de Douvevallei - Eeuwenhout. De holle wegen, knotbomenrijen, houtkanten en hagen ademen een sfeer van lang vervlogen tijden uit. Het samenspel van bos, bloemrijke weiden en akkertjes is er ideaal om paddenstoelen te vinden. Afspraak om 09.30u op de parking van feestzaal 't Molenhof, Lijstermolendreef 4 te Westouter. Deelname: gratis voor NP-leden, niet-leden betalen € 1. Org.: Paddenstoelenwerkgroep NP De Bron vzw. Info: Ann Top, 0479 57 99 30, ann.top@skynet.be

Vrijdag 25 september: Fruitproefavond

Proeverij van een 10-tal appel- en een 2-tal perensoorten. Afspraak om 19.30u aan Milieuboerderij De Palingbeek, Vaartstraat 7, 8902 Zillebeke. Deelname: € 2,00 voor Velt-leden, niet-leden betalen € 4,00. Org.: Velt Westland. Info: Dirk De Ridder, 057 33 60 63, info.veltwestland@telenet.be

Zondag 27 september: Paddenstoelenwandeling Palingbeek

Vliegenzwammen, eekhoorntjesbrood, elfenbankje, platte tonderzwam, heksenboleet, varkensoortje, cantharel, geschubde inktzwam, stinkzwam,... Vanwaar al die leuke namen? En die gekke vormen en kleuren? Redenen genoeg om mee op ontdekking te gaan in het Provinciedomein De Palingbeek. Afspraak om 14.30u aan de parking van de cafetaria. Deelname: gratis voor SMY-leden, € 2,00 voor niet-leden. Org.: SMY. Info: Piet Hardeman, 057 44 56 57, piet.hardeman@telenet.be

Najaar 2015 : 4-delige reeks over de ecologische moestuin!

Goesting om weer te tuinieren maar te weinig kennis. Deze cursus zit boordevol tips en trucs om aan de slag te gaan in de moestuin. Noteer alvast de data: zondag 25 oktober, zondag 8 november, zondag 22 november, zondag 6 december. De cursus start telkens om 09.30u en eindigt om 11.30u. Meer info over inhoud en locatie in volgend nummer van De Bron. Org.: Velt IJzervallei. Info en inschrijvingen: Koen Heughebaert, tel. 0495 80 26 35

Bezoekerscentrum
De Palingbeek

Bezoekerscentrum
De Blankaart

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Bezoekerscentrum De Blankaart
Iepersteenweg 56, 8600 Woumen
T 051 54 59 48
E blankaart@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/blankaart

Bezoekerscentrum De Palingbeek
Vaartstraat 7, 8902 Zillebeke - Ieper
T 057 23 08 40
E bc.palingbeek@west-vlaanderen.be
www.west-vlaanderen.be/palingbeek

Kom binnen om buiten meer te zien!
Permanent en tijdelijk aanbod voor jong en oud.

NATUURPUNT DE BRON vzw

VOOR NATUUR & MILIEU VAN IJZER TOT LEIE

- Neemt de regionale werking van Natuurpunt vzw waar tussen IJzer en Leie.
- Is door het Vlaamse Gewest erkend als regionale vereniging.
- Lid van Bond Beter Leefmilieu (BBL), West-Vlaamse Milieufederatie (WMF), Trage Wegen vzw.
- Samenwerkingsverband tussen 4 Natuurpuntafdelingen en 4 andere verenigingen.
- Lid worden kan door het aansluiten bij één van onze deelverenigingen en dit door het storten van het juiste bedrag op het bijpassende rekeningnummer. Dan ontvangt u voor dat lidgeld de bijhorende tijdschriften.

8 Aangesloten verenigingen: lidgeld en voordelen

4 Natuurpunt afdelingen

Natuurpunt Westland
Ieper-Heuvelland- Mesen-Langemark-Zonnebeke
Contact: Rudy Claeys - Tel. 057 20 24 54
natuurpuntwestland@telenet.be

Poperinge - Vleteren

Natuurpunt De Vlonder
Poperinge-Vleteren-Alveringem
Contact: Guido Quaghebeur
Tel. 057 33 79 78 - g.quaghebeur@skynet.be

Wervik

Natuurpunt Wervik
Wervik-Geluwe
Contact: Marc Kino - Tel. 0473 51 46 39
marc.kino@skynet.be

IJzervallei

Natuurpunt IJzervallei
Diksmuide - Lo-Reninge - Houthulst
Contact: Michel Van Breusegem
Tel. 0496 54 10 47
waterdalswifters@hotmail.com

Jaarlijks lidgeld Natuurpunt: € 27,00. Natuurpuntleden storten lidgeld op rek. Natuurpunt: BE17 2300 0442 3321, BIC: GEBABEBB. Als lid van Natuurpunt en wonende in de regio van Natuurpunt De Bron vzw ontvang je: • 4 x Natuur.blad • 4 x De Bron.

Stichting Marguerite Yourcenar

Contact: Piet Hardeman, Tel. 057 44 56 57
piet.hardeman@telenet.be. *Jaarlijks lidgeld: € 10, storten op rekeningnummer SMY: BE31 0012 3558 1855, BIC GEBABEBB. Als SMYlid, ontvang je 4 keer per jaar De Bron. Ben je lid van VELT of Natuurpunt, dan betaal je slechts € 7,50 mits vermelding van je VELT- of Natuurpuntlidnummer.*

2 VELT afdelingen

VELT Afdeling Westland
Contact: Dirk De Ridder
Tel. 057 33 60 63
info.westland@velt.be

VELT IJzervallei
Contact: Wim Maris
Tel. 051 500 626
Wim@ecotechnieken.be

Jaarlijks lidgeld VELT: € 30,00 VELT-leden storten lidgeld op rek. VELT-nationaal: BE51 0010 9905 5062, BIC: GEBABBEB. Als lid van VELT, wonende in de regio van Natuurpunt De Bron vzw ontvang je: • 4 x De Bron • 6 x Seizoenen.

JNM afdeling

Jeugdbond voor Natuur en Milieu

JNM Afdeling Westland
Contact: Arne Milleville,
0496 32 78 50,
arne.milleville@telenet.be
www.jnm.be/westland

Eerste jaar lidgeld is € 5,00, daarna jaarlijks lidgeld JNM: € 18,00. zie www.jnm.be/lid worden JNM-leden storten lidgeld op rek. JNM: BE10 0012 2805 9204, BIC: GEBABEBB. Als lid van JNM ontvang je • 4 x De Bron • 5 x Euglena.

Natuurpunt De Bron vzw
Je wenst ons tijdschrift De Bron te ontvangen, zonder aansluiting bij één van de deelverenigingen, dat kan door het storten van **€ 10,00** op rek. Natuurpunt De Bron vzw - BE77 0682 1226 6642.
Contact: Sofie Butaye - Tel. 051 54 52 44 (kantooruren) - info@debron.be

www.debron.be

Steun onze reservatenwerking: stort uw gift!

Stort uw gewenste bedrag op het **giftennummer IBAN BE56 2930 2120 7588, BIC GEBABEBB, op naam van NATUURPUNT vzw, M. Coxiestraat 11, 2800 Mechelen en vermeld indien gewenst het projectnummer:** Steunt u onze aankopen in: **Heuvelland** (Sulferberg, Broekelzen, Scherpenberg, Hellebeek, Breemeersen), vermeld 5520 - **Wervik** de Komerenhoek, vermeld 5555, Leiemeersen, vermeld 5544 - **Diksmuide** De Blankaart, vermeld 5501 - **Ieper** de Katteputten, vermeld 5561; Fort Saint-Nicolas, vermeld 5547 - **Poperinge**, de Kerkebeekvallei, vermeld 5568, de Heydebeekvallei, vermeld 5572. *Voor stortingen vanaf € 40,00 stuurt Natuurpunt vzw een fiscaal attest.*

9 Werkgroepen

Zin om mee te werken met één van de werkgroepen? Neem contact op met de verantwoordelijke. Doen!

Vogelopvangnetwerk
Maarten Willems
Fabiolalaan 4, 8900 Ieper
T: 0475 47 81 37
@: maartenwillems@yahoo.com

Amfibieënwerkgroep
Lieven Stubbe
Meenseweg 446, 8900 Ieper
T: 057 21 99 21
@: stubbe.lieven@scarlet.be

Insectenwerkgroep
Rudy Claeys
Haiglaan 75, 8900 Ieper
T: 057 20 24 54
@: natuurpuntwestland@telenet.be

Paddenstoelenwerkgroep
Ann Top
Donkerweg 2A, 8920 Langemark
T: 057 48 64 11
@: ann.top@skynet.be

Plantenwerkgroep
Johan Carette
Godtschalckstraat 18, 8958 Loker
T: 057 44 49 41
@: johancarette@telenet.be

Vogelwerkgroep
Dirk Becuwe
Vijfgebodenstraat 9, 8908 Vlamertinge
T: 057 20 81 81
@: becuwed@hotmail.com

Zoogdierenwerkgroep
Kristof Goemaere
Bellestraat 16, 8954 Westouter
T: 0485 70 94 63
@: kristof.goemaere@telenet.be

Trage Wegen Werkgroep
Piet Hardeman
Goeberg 3, 8954 Westouter
T: 057 44 56 57
@: piet.hardeman@telenet.be

Uilenwerkgroep
Isabel Lemahieu
Poperingestraat 64, 8640 Vleteren
T: 0474 32 69 98
@: isabel.lemahieu@ugent.be

11 & 12 JULI 2015

VLINDERS IN DE KIJKER

ZATERDAG: NACHTVLINDERS
ZONDAG: DAGVLINDERS

Galgebossen Vlamertinge • (nacht)inventarisaties en wandeling • **WWW.DEBRON.BE**

natuurpunt

natuurpunt

Cultuur in de Natuur

1/7 tot 31/8

Snuistertocht in **De Blankaart**

Zomerwandelen in **Heuvelland**

Elke donderdag in juli en augustus

Fluistervaren & Broekwandelen in de **Blankaart**

ONTDEK - BEWONDER - GENIET

in juli & augustus

NATUURPUNT DE BRON 25

natuurpunt

VOOR NATUUR & MILIEU VAN IJZER TOT LEIE